

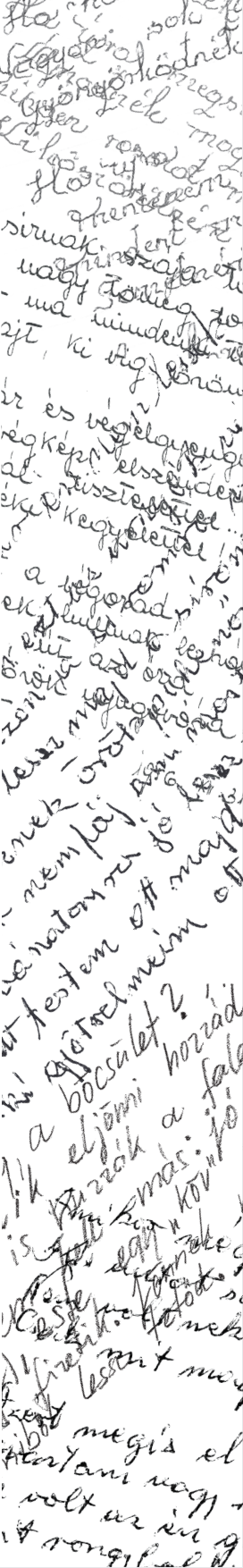
“Gyalog szerettem volna jönni
a porral lepett füveken,
mezítláb, hogy frissen érezzem,
ha felmelegszik a szülőföld
pora, mikor megérkezem.

(...)

Gyalog menni az utcán végig,
előre köszöngetni ott.
Tornácokon üldögélni, mint régen,
hogymindenki arcomba nézzem,
s mondják: -”Semmit se változott!”

Én gyalog fogok hazamenni
a porral lepett füveken,
mezítláb, hogy sírva érezzem,
ha felmelegszik a szülőföld
pora, mikor megérkezem.”

(Váci Mihály: Gyalog szerettem volna jönni - részlet)

MOZSGÓI EMLÉKEK
VERS ÉS PRÓZA

MOZSGÓI EMLÉKEK

Vers és próza

Mozsgó Község Önkormányzata
Szigetvári Térség Fejlesztéséért Egyesület
Mozsgóért Egyesület

Mozsgó 2019

Felelős kiadó
Kovács Zsolt Vilmos polgármester

Felelős szerkesztő
Puskásné Horváth Éva

Szerkesztette
Bege Amália, Zsibrita Lászlóné

Kötetternv és tördelés
Győri Zsuzsi

Molnár Nyomda és Kiadó, Pécs
Felelős vezető Molnár Csaba

ISBN 978-615-00-5158-1

„A szülőföld szálai örök összekötők a tájjal és a földdel, amiből az ember lett, és amivé lesz,
és nem szakadhatnak el soha.” /Fekete István/

ELŐSZÓ

„Értékeink a jövőt formálják” – ez volt a jelmondat a Magyar Könyvtárosok Egyesületének vándorgyűlésén. Tömören fejezi ki a helyi közösségekben könyvtárosként, a kultúra követeként dolgozók hitvallását: Megőrizni, megismertetni múltunk és jelenünk értékeit, továbbadni a jövő generációknak azt a kultúrkincset, melyet az itt élők létrehoztak. Mozsgón e gondolat jegyében sokan tevékenykednek.

Olyan emberek verseit, elbeszéléseit gyűjtöttük össze, akik itt élnek, éltek. Ők nem írók és költők a szó hagyományos értelmében, de szívükkel látnak és láttatnak. Őrzik és bemutatják szülőfalujuk és az itt élők iránti kötődésüket. Hiszen ismerik, ismerték az út menti fákat, a „szomszéd Juliskát”, tudták mikor kelt fel Gyuri bácsi kakasa, ki a falu legszebb lánya, hogyan becézik a kocsmárost, milyen nevet adtak a tanító úrnak. Rímekebe szedték első szerelmük emlékét, a környező táj szépségét, prózába foglalták azokat a történeteket, melyek fontosak voltak számukra. Számos írásban megelevenedik a falu, és egy kicsit benne vagyunk mi is, mozsgóiak.

Ajánljuk e könyvet 0-99 éves korig mindazoknak, akik nyitott szívvel és lélekkel fogadják be a szerzők néhol szomorkás-, másutt vidám-, vagy elgondolkodtató írásait. Ajánljuk mindazoknak, akik a feledés homályába merült ifjúkori érzéseik emlékét idézik fel, akik készek újra meg újra rácsodálkozni természeti környezetünk szépségeire, és minden fiatalnak, akiben ismeretek hiányában nem alakulhatott ki szoros kötődés; szeretnénk, ha felnőttként magával vinné szülőhelye iránti szeretetét, bárhová is veti a sors.

Kedves Alkotók! Köszönjük, hogy féltve őrzött „kincseiket” megosztották velünk.

Jó olvasást mindenkinek!

Puskásné Horváth Éva
könyvtáros

LENGYELTÓTI JÁNOS

(Szigetvár, 1910 – Mozsgó, 1991)

Közel 60 éven keresztül meghatározó szerepet töltött be Mozsgó életében. Kántortanítóként kezdte pályafutását 1934-ben, később iskolaigazgatóként, népművelőként, helytörténészként is dolgozott. Szülőfalujaként tekintett Mozsgóra. Kutatta a néphagyományokat, a falu és környékének történetét, összegyűjtötte a tárgyi emlékeket, a szellemi értékeket. 1991-ben Mozsgó első díszpolgárává választották. Kívánságának megfelelően itt tért végső nyugovóra. Nevét szeretett iskolája 1996-ban vette fel.

Elhivatott, példaadó, karizmatikus személyiség volt. Értelmiségi életet élt, fontosnak tartotta a szellemi munkát, de nem tagadta meg paraszti származását. Hazáját szerető, irodalmat kedvelő embereket nevelt, igazi lámpás volt. A magyar nyelvre és történelemre úgy oktatta diákjait, hogy az ismeretek mellett minden órája élményt jelentett. Irodalom órákon, az arra fogékonyakkal, verseket íratott. Bátorította, biztatta tanítványait, minőségi munkára nevelt. A kiadványban bemutatott szerzők közül tanítványa volt Kiss János, Pap József és Tamasics János is. Költői szárnypróbálgatásukban meghatározó szerepet játszott.

Anyámnak

Szoborba véssem?
Márványt hol vegyek
Olyat hozzája,
Mely arca mását
Hűen mintázza?

Talán lefesse?
Milyen színekből
Keverjem össze,
Hogy lelke fényét
Visszatükrözze?

Tán fémbe metsszem?
Arany, ezüstbe?
Nincs az a bánya,
Hol finomsága
Ércre találna.

Csokorba szedjem?
Virág sem kertben,
Sem réten nincsen,
Mert ő eddig
Legdrágább kincsem.

Szókoszorúba
Fonjam a nevét?
Simítsam lágyan
Meg a két kezét,
Gyermekehálásan?

Mindez semmiség,
Dőre üresség;
Úgy űz, hajt a vágy,
Megölelhetni
Az édesanyám.

(Brjanszki erdő, 1945. július 16.)

Szívharangnak jöttem közétek

Szívharangnak jöttem közétek,
És minden szavam úgy vegyétek;
Ott született a kínban, jajban;
Emberpusztító csatazajban;
Hol Halál úr ülte torát;
S patakból itta a vér borát.

Szívharangnak jöttem közétek,
És minden szavam úgy vegyétek;
Hogy végrendelet volt a sóhaj;
A haldoklónál és szent óhaj;
Utolsó szavát hazahozni,
Vigasztalásul általadni.

Szívharangnak jöttem közétek.
És minden szavam úgy vegyétek;
Lezártam apátok üveges szemét.
Fogtam testvéred kihűlő kezét.
Halódó fiú sóhajtott: anyám!
Isten veled testvérem, apám!

Szívharangnak jöttem közétek!
És minden szavam úgy vegyétek;
Zúgtam a Kárpát fenyves ormán;
Zengtem alföldi szikes rónán.
Kongtam sok égő város fölött.
Jajongva bongtam a romok között.

Szívharangnak jöttem közétek;
És minden szavam úgy vegyétek!
A föld alól sírt föl az ének.
- Jézusom! Isten! Itt még élnek. -
Pedig a bombák fergetege;
Az óvóhelyet eltemette.

Szívharangnak jöttem közétek;
És minden szavam úgy vegyétek;
Hallottam anyát sikoltani;
Kis holttest fölött átkozódni:
Isten! Miért adtad, ha elvetted?
Átkozott méhem miért szülted?

Szívharangnak jöttem közétek;
És minden szavam úgy vegyétek;

Láttam a földet lánggal égni.
Rab, hadifoglyot füvet enni.
De virág nyílt a fű között;
És szívembe remény költözött.

Így jöttem haza szívharangnak,
Temetőjéül búnak, bajnak.
Kongatom, húzom szívharangom,
Tört lelkekbe reményt fakasszon!
Kicsi falumba szívharangnak.

(Brjanszk, 1946. augusztus 6.)

“A Brjanszki fogolytáborban írtam - tört lábbal,
nem dolgozhattam - , még hátralevő tanítói
életem hitvallásául. A fogságból 1946. augusztus
15-én jöttem haza.”

Arató ünnepre

Arató ünnepre
Gyülekeztünk össze,
Hogy megköszönhessünk
Mindent az Istennek.

A vetést, a földet,
Termést és aratást;
A munkát, a könnyet,
Szenvedést és áldást.

Az áldott szép kalászt,
A kévét, a keresztet,
A sarlóst, a kaszást,
A lekaszált rendet.

Mindent, óh Istenünk,
Mindent, amit adtál;
Megköszönjük Neked,
Mert kenyeret adtál.

Kenyeret, mely éltet,
Minden embert táplál,
Kenyeret, amellyé Isten
Magad váltál.

Robotos munkánknak
Nehéz veritékét,
Kifáradt testünknek
Éhségoltó bérét.

MOZSGÓI BETYÁR-MONDÁK:

Pücsök Kata és Patkó Bandi

Öreg kis ház a faluvégen Almáskeresztúr felé. Faluőrző, mint puli a nyáj mögött. Szobája földdel tapasztott. Lakói munkától gyűröttek. Bágyadt arcú, üvegre festett Mária-kép a falon. A kemence sarkában roskatag, ősz ember. Sokat látott, tapasztalt.

– Hát igen...Hát az úgy vót...Suttyogós gyerek vótam akkor.

Csöppennek, folydogálnak a szavak, s régmúlt idők világa elevenedik elénk.

– Már akkor is itt laktunk a falu végén. A miénk ez a porta még a régi uraságtól. Faluőrzők voltunk a Könyeres szomszéddal mindig. Van vagy hetven esztendeje. Nyiladozó ésszel néztem a világot.

A menyeyezetet tartó évszázados mestergerendára mutat.

– Láttya azokat a vágásokat? Azokat még Patkó Bandi hasította, róttta bele. A kisbaltájával. Amikor mérgében felhajította. Mert ebbe a szobába sokszor vót.

Bütykös, fagyökér kezével a szomszéd házra mutat.

– Odajárt. Amíg odavót, addig Soromfai Jóska itt várta. Örkdött. Már csak páran emlékszünk rá: Öreg Kisgyura, Kiss koma meg magam.

Nyári este. Csend. Munka súlyától pihen a falu. Holdra bámuló kutya nyújtott vonítása hallik. A plébánia kiugró bejárója alatt - mintha csak azért épült volna -, a község mindenesei álmukban őrzik a falut (harangozó, postás, kisbíró, éjjeliőr a hivatala egy személyben). Társa – a nagyobb biztonság okáért ketten ügyködnek az éjjeliőrségben – versenyre kel vele a horkolásban.

A nemes verseny annyira lefoglalja mindkettőjüket, hogy észre se veszik a magános lovast, aki lassú lépésben jön végig az úton.

Kopp-kopp, koppan az ablak a falu legszélső házá. Ijedt asszony figyel ki a piros karton függöny résén.

– Bandi te vagy? Szisszen a kettes ajtón a tolozár. Pattan az ajtókapocs. A férfi belép. A bontott ágy testmelege az arcába csap. Az ablakon beszűrődő holdfénynél eléje fehéredik az ingét összefogó asszony. Motozás, szöszmötölő keresgélés, susogás.

– Hagyd Kati! Ne gyújts!

A keresgélés abbamarad.

– Látott valaki? Az asszony hangján remegés érzik.

– Nem törődöm vele. Hol az urad?

– Szigetbe... Makkos disznókat hajtott... Éjjel... Az erdőből a városba. Hogy ne dűljenek ki a nagy melegben.

Hallgatas. Forrószodott vágyak lüktetnek a férfiben.

– Katicám... Lelkem... Darabosan törnek elő a szavak. Most jöjj velem!... Hozzám... feleségnek.

Az asszony lassan hátrább húzódik. Szavai törvényt ütnek a csendes szobában.

– Nem! Most sem. Sohasem.

– Pénzem van. Felhagyok mindennel. Átmegyünk a Dráván. Földünk, házunk lesz. Békében élünk... Talán... Ismeretlen lágyság a hangban... Talán gyermekünk is lesz.

Perzsel a lehelet. Lüktet a halánték. Égetődik a száj. Fonódik a férfikar. Haja bontott, gyengeségben remeg az asszony. Közel, örvénybe bukón közel állnak egymáshoz. Az agy már nem értékeli a cselekedetet. Nem mérlegel. Kábult hangtalanság.

– I-i-i-i-i...ö-ö-ö-ö – sír fel a gyerek.

Az asszonyt hidegzuhanyos józanság ébreszti. Határozott mozdulattal tolja el a férfit.

Gondos kézzel emeli fel a gyereket. Csicsijgatja-babusgatja. Csendesen odaszól a férfinak:

– Nem, Bandi... Soha többet ne jöjj! Uram van... Van... Gyermekem van... Minden.

Lélekválságos csend nehezedik a kis földes szobára. Ősanyáktól öröklődött, családokat halálíg összekötő erkölcsi törvény. A zömök férfi melléje lép.

– Utolsó szavad?

– Az.

Háborog az indulat. Feketesűrűn lüktet a vér. Vaskarok fonódnak a gyermeket tartó asszonyra. Forró a levegő.

– Bandi! Látja a gyerök! – sikolt az asszony.

A férfi tántorodón ocsúdik fel.

– A gyerek... minden.

Szélvészvágatás ébreszti értelmetlen bambaságra a falu őreit. A két bátor atyafi még beljebb bújna a plébánia bejáróján, ha a fal engedné.

Mesemondó Mester Jóska bácsi feje igenlőt bólint. Így vót. Így hallottam az apámtól. A környék szépe Pücsök Kata és Patkó Bandi szerelmit, így tudják a mozsgóiak.

Mester József 82 éves mozsgói lakos elbeszélése és a faluban élő szájhagyományok alapján összeállította Lengyeltóti János 1937. február 3-án.

Patkó Bandiék Mozsgón

A mozsgói plébánia hűvös, csendes folyosóján évszázados festmény függ. Szigorú szemű főpap néz az idők messzeségébe. A lila cingulum rojtjainál kerek lyukak ásítanak. Régi idők sebei.

Beszélő jelek.

1862. november 8-át írtak. A Biedermann-kastély ebédlőjében Gusztáv úr, az alig 15 éve újmagyar földbirtokos, mosolyogva koccint vendégével.

– Isten tartsa, plébános úr! Remélem, sok jó napot megérünk még!

A komoly papi szemek sorsba nyugvón húzódnak össze.

– Isten kezében vagyunk, nagyságos uram.

Feketét szolgálnak az inasok. Az egyház szolgálinak mindig tiszteleti jogai voltak ebben a családban.

– Ki az?

– Pszt!

Öreg Baján János meredt szemmel kutat a sötét udvarban. Négy férfi fogta körül. Alacsony, vállas alak kérdését hallja:

– A tehenes?

– Ühü.

– Az istállóba! – Ez neki szól. Te kimégy az épület elé! A bejárathoz!

A tehenes magas alakot lát, amint az utcára indul.

– Nyissad ki az ajtót!

Az öreg tehenes nem ellenkezik. A mécs pislogó fényénél már tudja, kikkel van dolga. Adózni kell. A parancsoló szakértő szemekkel nézi a teheneket. Jó húsosak. Meglátszik rajtuk a papi rét hizláló szénája. Gyakorlott ujjak bogozzák az egyik tinó kötelét.

– Nyissad ki a folyosó ajtót! – hallatszik az újabb parancs.

– Belülről csukták be – akadozza az öreg hangja.

– Mondd, borjadzik a Rózsa! Indulj!
 Öreg Baján János reszkető ujjakkal kopog az egyik ablakon.
 Elsőálmos ijedséggel szól ki a szakácsnő:
 – Ki az?
 – Mari lelköm, gyűjjék ki! Beteg a Rózsa.
 Szoknyasuhogás, papucscsoszsanás. Kendős női alak nyitja az ajtót. Sikoltás... nyöszörgés... csend.
 – Jóska!..
 – Itt! – hallatszik az utcára nyíló folyosóajtó felől.
 – Vigyázzad az utat! Ha jön valaki, szólj! Többiek utánam! Öreg, vezess!
 Fióknyitogatás, szekrényajtó szakítás, könyv szétszórás... káromkodás...
 Eredmény, csak pár forint.
 – Ahogy megbeszéltük plébános úr, megjavítjuk a templomot.
 A sötét éjszakában elgondolkodón ballag haza a plébános. Ezer terv, gondolat született a mai estén. Úgy látszik új seprő, jól seper. A Bécsből jött bankár-kényúr meg akarja mutatni: a Batthyányok után jött új földesúrnak pénze is van, 300 forintot adott azonnal.
 Csak pár lépés a kastélytól a plébánia. A pap megáll. Mi az? Nem oltottam el otthon a gyertyát? A fény ide-oda imbolyog a lakásban. A pap siet. Már a plébániával szemben levő malomhoz ér. Átindul a kocsiúton. Vak sötétség. A fedett bejárat felé tart. Az utcai kapuból ismeretlen férfihang kiált feléje:
 – Állj!
 A plébános agyában villámként rohannak a gondolatok. Betyárok... Pénz... a templom pénze... elviszik... Mi lesz a javítással!... Isten segits! Megfordul. Fut a kastély felé.
 Lövés... Jajj!... Segítség!... Hörgés...
 Maradék öntudatával, fogyó erejével messze röpítette a 300 Ft-os erszényt.
 Öreg Baján János kezéből a padlóra esett az égő mécses. A zömök, vállas vezér szemében poklosat villant a fény. Egy ugrással a ház előtt termett. Embertelen harag gyúlt benne.
 – Ki adott parancsot, hogy lőj?
 Az örül állított Soromfai Jóska meredt szemmel nézett a vezérre. Bensejében ott remegett a leszámolástól való félelem. A vezér nem tűri a hiábavaló emberölést.
 Izmos, erős karok viszik gyorsan ágyára a vérben fekvő papot. Gyors kézzel csavarják lepedőbe a vérző mellet. Mire a kastély cselédsége és a falusiak üldözni merik a betyárokat, azok már a zöcskei regulánál vágatnak. Ezen az éjjelen a boldogasszonyfai uraságot is kifosztották minden pénzéből.
 Két napon át tusakodott a halállal Czapf Gottfried mozsgói plébános. Díszes temetésén a környékről sok ember vett részt. Öreg emberek beszéde szerint a temetési menetben egyesek ismeretlen koldust láttak, mások vándor drótostóra emlékeznek, akikben Patkó Bandit vélték felismerni.

Mester János mozsgói 82 éves férfi elbeszélése. Mozsgón élő szájhagyományok és a plébánián levő „Historia Domus” adatai szerint összeállította Lengyeltóti János 1936. december 31-én.

KISS JÁNOS

(Mozsgó, 1936 – Szigetvár, 2001)

Szülfaluja Mozsgó, gyermekkorának meghatározó élményeit itt szerezte. Az iskola mellett hatással volt rá a család és a falusi környezet. A tanítóképzőt Pécssett végezte el, két évet Mozsgón tanított. A nevelés valódi hivatás volt számára.

Már 13 éves korában próbálkozott az írással, Lengyeltóti János biztatására, akire tanítómestereként tekintett. A pécsi tanítóképző szellemisége tovább mélyítette a költészet iránti szeretetét. Pákolicz István költő – a Jelenkor akkori szerkesztője –, őszinte kritikája ösztönzőleg hatott rá.

Versei, írásai megjelentek a Pécsi Új Hang, a Dunántúli Napló és a Szigetvár és Vidéke újságokban. „Maródiák” címmel megjelent verseskötetét 1992-ben a Szigetvári Várbaráti Kör adta ki.

Anyám

Jaj Nem tudlak versbe szedni
Napfényes lényed köddé válik
Homállýá bájólnak a szavak
Elrejtetted magad
sokezernyi képben
- de élsz: a bennem nyíló
legszebb mesékben

Apám

Dolgosan éltél,
emberi tartással –
leszórva magadról
a koldusalázat rongyait.
Sohasem henýéltél.

A forró napon
hányszor verte ki tested
az izzadtság,
s rágott,
mint nedves falat
a salétrom.

Mikor elfogyott a nap,
erőd is megkopott,
mert átadtad a földnek,
hogý búsásan visszkapd.

Ám
tündérpénzzel
fizetett az élet.
Mégis megmaradtál –
Belül: gazdagnak,
kívül: szegénynek.

Ott

Hol ismerősök a falak a fák
s neked intenek a háztetők a terek
neked őrzy csendjét az erdő
titkait a berek
s az égen

behúnyt szemmel elrendezheted
a tündöklő csillagképeket
mikor az ősök szelleme érint
ha a harang koldulása
szívedig ér
- hol megfogják a kezéd
ha elesel
s ha elmúltál őriz az emlékezet
Csak ott ott lehet

Mintha

Tajtékezott a nyár
de én feküdtem mozdulatlan
Lepányvázott csönd
Messze cipelt az álom

Egy katicabogár
Vergődött át szempillámon
s egy árva napsugár
a diófa lombján keresztül
- megsimogatta forró homlokom

Megrebbent a szemem
Mintha valami fájna
Semmi Semmi
Csak összeomlott bennem
a pillanat csodás gótikája.

Ősz van

Fáradt fényeket
rejtenek
a gomolygó ködök
Távoli tájak
szomorúságát
Ősz van
Tél-elő
Lépegetünk a zörgő
levelek között
s fejünk fölött
halk reccsenéssel
eltörték a pálcát

Összecsuklott
a csend

A fagyott földön
valami koppant
a szánkából
kibuggyant életünk
Keserű kő

Ősz van

Tél

Szelek búgatják a jégorgonákat
Süvít a pengeélű ének
Derékban törík a fákat

A fagy vad bivalysordái
fejük leszegve
rontanak a mának

Hócsendben lebegnek
az éj márványtömbjei

Valami feszíti koponyánkat

Karácsony

Advent közeleg
Észrevétlenül szétterül
szívünk havas csúcsain,
magányos völgyeiben,
hol fényharmatok gyűlnek
a várakozás szirmaira,

hogý kinyílhasanak
élő örömré,
hogý tiszta szóval nógathassuk
reményeink csacsifogatát,
mint egykor József, az ács,

hogý titkos szövőszékeinken
újra szőhessük vágýainkat
az örököld fényőré,

mely ott áll a világ asztalán,
s a szemek csillag-csarnokában,

hogý a lelkünk-aranyozta diót
a kised lába elé.

A fényő alatt

Pár pillanatra megpihen a lélek,
ahogý az Idő résein átszűrődnek
a tiszta hangok, kinyílnak a fények.

Zeng, csendül az ének.
Közelednek, mint délibábok,
az elérhetetlen messzeségnek.

Átmelegsík kissé az élet,
a szó, a tekintet.
megremegnek a dermedő kezek.

Ünnepi fályolban a Föld
Becsútták torkukat a vermek.
Valami villan.
Valami tündököl.

S könnyei közt ránk kacag a gyermek.

Karácsonyi anziks

Miénk
csak a miénk a titok
a minisztériumok nehezéke
Nekünk adta a Lét
Micsoda juss
Százszor megélhattük
önmagunk végzetét
Idáig ért a tudás
Csak a képzelet
játszhatott tovább
adhatott reményt
Csak fantáziánk
s a megrendült áhítat
verhetett hidat
a Karácsony kinyújtott karja felé

S akkor
a gyönyörű ívben suhanó
csillag nyomában
megindultak a napkeleti bölcsek
nyájaikkal a pásztorok
mert valahol
ahol a csillag megállt
kisdéd született
új ember
a Szeretet-király

S mentek mentek a három királyok
pásztorok földművelők
Szívükben rejtett remények csodája

Ám az ünnepek mögött
már ott ólálkodott
a Golgota sötétlő árnya

Jöttek-mentek az évszakok
Heródesek és katonák
Fröccsent a kisdéd vére

Bujdosott a szeretet
Bujdosott a béke
Csak a Karácsony igaz embersége
nyújtotta ismét a kezét
végső igazságát
vágott melegét

S most
e századvég rettenetében
szívünk mit remél
miért könyörög

Az égi súly alatt

Csak égett égett
szívünkben a nyár
Lehullott róla minden ellenérv

De lám
már földig hajolnak a fák
Roppan a derék
az égi súly alatt
Elröppennek a pilleszavak
Mély húrokat penget az éj

Suhanó aranszekercék
szelik szemük körül
a ráncolódó csendet
s a csillagképek
tűzzománc-leheletét

Ajtónk előtt
megrakott hátizsák
- készenlétünk relikviáival

Valaki kint áll
zúzmara-tóban

Szélcsend-robbanás
- szívük táján -
a hóban

Századvégi magyar zsoltár

Hol a hitünk másra?
Hol a jobbra, szépre?
Mindent elszedett már tőlünk
az élet uzsorása?

Hozsanna néked,
Koldus-szabadság!
Eljöttél. Itt vagy.
Szólj, beszélj, mi végre?

Oldd le arcunkról
a távolságok kövületeit,
s ne kényszeríts térdre!

Űzd el a zsigereinkből a bénaságot,
a képzelt átkot,
a képzelt magányt,
az örök igazságot

- hogy emberek lehessünk!
Semmi mások.
Sem törpék,
sem óriások

hogyan magyarok lehessünk!
Semmi mások.
Sem übermenschek,
sem guláschok.

Oszd meg velünk a célod!
Belénk hasít némaságod.

Tévedés

Azt hittük, az idő
önmagát darálja
- pedig mi voltunk
benne a töltelék.
Hófehérré dermedt az árnya.
Kiáltottunk volna: elég! Elég!
- de nem jött hang a szánkra.

Mi vagyok én

Magányos bója
Sereg-nélküli hatalom
fáradt lobogója
Mélybe hulló hangtalan fohász
kósza lélek
mely a szépség kristályerdejében
hiába kotorász

Mi vagyok én
A lélekharang nyelvén
ősi jel
rovás

A csillagok dalában
megcsonkult ütem
melyet nem vesz észre
soha senki sem
A tűzmadár fészkeből
elszökött sziporka
mely felöltözik egyszer
hajnali bíborba

Mi vagyok én
Tán
egy felszakadt seb
az Idő varratán
Egy riadt lény
a história kormos tenyerén
kire ráveti magát
minden kozmosz
minden félelem

Mi vagyok én
Szorongó ember
Azt sem tudom már
élek-e még
vagy
csak létezem

KOVÁCS JÓZSEF

(Mozsgó, 1923 – Mozsgó, 2002)

Mozsgón született, élt, és itt is tért örök nyugalomra. Legkorábbi fennmaradt kéziratai a második világháború végéről származnak, a hadifogság viszontagságos időszakából. Verseiben mindig is nagy szerepet kapott a hazavágyódás, Mozsgó szeretete. Számos írása aktualitásokhoz, ünnepekhez, a mindennapi élethez kapcsolódik, de sok született “megrendelésre” is: lakodalmi kikerők, nyárslevelek, gúnyversek.

Lelkes tagja volt a mozsgói nyugdíjas klubnak, műveit itt és több versmondó versenyen is előadta. Életét végigkísérte az írás. Örömet, bánatát, vívódásait egyaránt papírra vetette.

Itt lakom én Baranyában

Itt lakom én Baranyában,
Annak egy kis falujában.
Mozsgó az én falum neve,
Itt van a világ közepe!

Itt kél fel a nap is reggel,
A gólya is szebben kelepel.
Itt folyik a Porovica
Egy kis ér vagy patakocska.

Medre tele náddal, sással,
Bent fészkelő vadkacsákkal.
A falum erdő veszi körül,
A tücsök is szebben hegedül.

Itt fészkel a fülemüle,
Az erdő madárfütttyel tele.
Itt fészkel a bús gerlice,
Honszerelem köti ide.

Én is ilyen madár vagyok,
Boldog vagyok, hogy itt lakok.
Én is ide raktam fészket,
Szeretem ezt a tájképet.

A világban bárhol járok,
Ide mindig visszavágyok.
Itt pihentek el őseim,
Ide kötnek emlékeim.

Itt múlt el az ifjúságom,
Itt haljak meg, azt kívánom.
Mozsgó földje legyen párnám.
Hol megpihent apám, anyám.

Őszi tájkép

Piroslik az alma a fán,
Megérett az már igazán.
Sárgul már az erdő-mező,
Őszre fordul az esztendő.

A kukoricát kombájn vágja,
Traktor hordja a magtárba.

Hangos már a dombtető is,
Megkezdődött a szüret is.

Forr a bor már a hordóba,
Benne van a sok-sok nóta.
De ha gyenge lesz a szüret,
Tesznek hozzá annyi vizet.

Hogy éven át elég legyen,
Cukrozzák, hogy édes legyen.
Legyen meg a cukor foka,
Akkor lesz csak abban nóta.

Hogy ha leforr, majd lefejtik,
Bút, bánatot elfelejtik.
Akkor iszik jót a gazda,
Mikor már a bora tiszta.

Összejönnek, kóstolgatják,
Egymás borát fitymálgatják.
Poharaznak, vitatkoznak,
Míg a végén, jól berúgnak.

Gyerekkorom

Amikor még gyerek voltam,
Kis autót sosem kaptam.
Nem volt nekem játékszerem,
Csak mit magam szerkesztettem.

Azért mégis eljátszottam,
lovaztam vagy karikáztam.
Az volt az én gumilabdám,
Amit rongyból kötött apám.

Csülköztem vagy gombfociztam,
Fűzfavesszőn lovagoltam.
Mezítláb egy klottgatyában,
Szaladgáltam egész nyárban.

Nem untam meg játékaim,
A lábam volt az én biciklim.
Szaladgáltam, fára másztam,
Szarvasbogárra vadásztam.

A szarvát egymásba kapcsoltam,
Ne csíphesse meg az ujjam.

Meg, ha volt egy hőscincérem,
Az volt a nagy öröm nekem.

Gyufásskatulyába fogtam,
Úgy játszottam, boldog voltam.
Ma meg már a kis gyerekek,
Azt sem tudják, mit vegyenek.
Puskát, kardot, helikoptert,
Kis autót, avagy rollert.
Cipőt kap, mint megszületik,
Mezítláb ki nem engedik,
Nem futkozhat a szabadban.

Anyja, apja kézenfogja,
Babusgatják, dédelgetik,
A gyerek mégis unatkozik.
Szabadság kell a gyerekek,
Az életre úgy érik meg.
Játékát majd kitalálja,
Büszke lesz rá nagy korába.

Dal a szerelemről

Csipkebokor virágzik a dombalján,
Arra sétál mindennap egy barna lány.
Egy szál rózsa van neki a kezében,
A szerelem lángja ég a szemében.

Barna kislány, tudom mért jársz arra,
Valaki ott vár a csipkebokorba.
Csipkebokor sűrű ága takarja,
Alig látszik ki a pörge kalapja.

A subája a földre van terítve,
Alig várja, hogy oda ülj melléje.
Kiveszi a kezedből a rózsádat,
Forró csókkal árasztja el a szádat.

A bokorra rászállott egy gerlice,
Kihallgatja mi zajlik a szívedbe.
Már a szíved dobogásáról tudja,
Szerelmes-e a te szíved, vagy csalfa.

Barna kislány, a szerelem nem játék.
Az élettől az a legszebb ajándék.
Barna kislány, úgy vigyáz a szívedre,
Ha odaadod, add azt oda örökre.

Merengés

Már egy éve, hogy a múzsa elkerül,
Csak az egyhangúság vesz körül.
Csak a magány, a fárasztó valóság,
Senki nem kérdez: - Hogy vagy, mi újság?

Csak ülök magamban, a napokat morzsolom,
Már hetven felé járok, közel a végnapom.
Számot vetni kéne, hogy hol botlottam meg,
Miért a sors, ily ádázul vert meg.

Visszapergetem az elmúlt éveket,
Hogy megkeressen köztük tévelygésemet.
De mindent homály fed, nem találom őket,
Tán az volt a bűnöm, hogy szerettem a nőket?

De akkoron még azok is szerettek,
Oly forrón csókoltak, szorosan öleltek.
Most, hogy megvénültem, nem ölel már senki.
Pedig mily jó lenne még most is szeretni.

Hisz mindenki vágyik szeretetre.
A szeretetre vágyás, mégis bűnöm lenne?
A magány diktálja, amit most leírok,
De vannak-e a földön, igazán boldogok?

Gondolatok a magányról

Van egy asszony a falumba'
Kinek meghalt rég az ura
Azóta csak él magába'
Szerelmét a sír bezárta.

Nem oldódik a fájdalma,
Nem fakad az ajka dalra.
Mert, az igaz hű szerelem,
Elvesztése nagy gyötrelem.

Kiballag a temetőbe,
Virágot visz a sírkőre.
Szívből fakad az imája,
Nincs már neki boldogsága.

Pedig szeretetre való,
Párban élnie volna jó.

Más is boldog lenne vele,
Őneki is tán jobb lenne.

De ő a régít siratja,
Szomorkás az ő mosolya.
Szomorú és mégis oly szép,
Megnézi még a férfinép.

Csak ő azt nem veszi észre,
Nagy bánat ül a szívébe’
Talán boldogabb lehetne,
Ha hinne a szerelembe’.

Az élet az úgyis elszáll,
Elfogy az, mint a gyertyaszál.
Jobb volna neki szeretni,
Könnyebb volna felejteni.

Kétezer Karácsony

Kétezer Karácsony, mennyi gyermek öröm,
Mennyi árva szeméből hullott a könny.
Kétezer év alatt mennyi katasztrófa,
Háború, földrengés, árvíz volt azóta.
De a föld tovább él, forr benne a láva,
Az öreg hold vigyáz rá, rendre körül járja.
Az élet nem áll meg, mindig megújul,
Új élet születik a múlt hamvaiból.
Minden elmúlt élet a földet táplálja,
Az ad neki erőt a megújulásra.
Minden elmúlt élet maroknyi hamuja,
Az életet adó föld örök tápláléka.
Az életnek igazán csak akkor van vége,
Ha az utódok hagyják feledésbe.
Addig, míg valaki emlékezik rája,
Addig, még mindig él, az élők tudatában.

Kétezer év végén

A kétezredik év már a végére jár,
Nem lesz számára több tavasz s nyár.
Az utolsó hónapját éli, most agonizál,
Szilveszter napjával beáll a halál.
Harangok zúgása temeti az évet,
És hálaadásra szólítják a népet.

Éjfélkor, az újév mikor megszületik,
Pezsgős poharak zengéssel köszöntik.
Egy új ezredév veszi a kezdetét,
Vajon mit hoz ránk, miféle büntetést.
Krisztus születésétől számoljuk az időt,
Az azóta elmúlt kétezer esztendő.
Pedig azelőtt is volt a földön élet,
Sok millió éve, hogy a föld bolygóvá lett.
Mennyi katasztrófa lehetett azóta,
A földet és a tengert miként változtatta.
Eltűntek a földről sok ősi kultúrák,
A piramisok őrzik, bizonyítják nyomát.
Vallások születtek szinte ezer számra,
Mindnek más az életfelfogása.
Azért van, amiben eggyek,
A másvilág örömét szánják a szegénynek.
A szegénynek elmondják mily szép a másvilág,
Csak szaporítsák a vallások vagyonát.
A gazdag ott is dízsírhelyre kerül,
A szegény a temető sáncában szenderül.
Egy igaz a földön, az igazságos halál,
Az szegényre, gazdagra egyformán rátalál.
Az mindenkit egyformán magához ölel,
Ölölő karjából senkit nem enged el.

Szeresd a Dalt

Szeresd a zenét, szeresd a dalt,
Amely egy nemzetet életben tart.
Szeresd a dalt, mit anyád tanított,
Amit bölcsőd mellett neked dalolgatott.
Szeresd a dalt, mely veled született,
Szíved dobbanása ad hozzá ütemet.
Hogyha bánatod van, a dal megvigasztal,
A hegedű együtt sír minden bánatoddal.
Hogyha örömöd van, azt a dal fokozza,
Büszke leszel majd a magyar voltodra.
Bánatod ne gyógyítsd semmiféle droggal,
Dalolj magyar nótát, majd az megvigasztal.
Szeresd a dalt, mit anyád tanított,
Akkor magadat magyarnak vallhatod.
Szeresd a hazát, szeresd a dalt,
A világ szeme is rád figyel majd.
Tanulj más nyelveket, akkor ha teheted,
Csak maradjon magyar a dalod és a szíved.
Ha magyar lesz a dalod és az imád,
Újabb ezer évet megérhet hazád.

A könyv

A könyv a tudás fő eszköze,
A tudományt adja közre.
Abból sokat megtanulhatsz,
Ha olvasod és nem lapozgatsz.
Ha nem csak a képet nézed,
Mit olvasol, azt meg is érted.
A könyvnek, akkor hasznát veszed,
Kicsiszolja majd az eszed.
Nem csak ponyvát kell olvasni,
Attól nem tudsz okosodni.
Olvass inkább szakkönyveket,
Attól tágul ki az eszed.
Olvassál szépirodalmat,
Szép verseket.
Meglásd, hogy növeli
A szókincsedet.
Ha olvasol sok jó könyvet,
Meglátod, majd megszereted.
Örülsz, hogy ha felveheted.
Úgy falod majd a sorokat,
Boldoggá tesz minden mondat.
A könyvet okos ember írja,
Mit ír bele megfontolja.
Átadja a tudományát,
Ha megérted minden sorát.
Olvassál csak minél többet,
Az életed lesz majd könnyebb.

Vágyódás

Édes kis Mariskám.
Én mindig úgy érzem,
Hogy Te minden este
Imádkozol értem.
Messze száll a lelked
Könyörgő imája,
Áldjon meg az Isten,
Szerelmem virága.

Majd ha hazatérek,
Megsegít az Isten.
Csókolhatom ajkad,
Újra szép lesz minden.

Te leszel a lelkem
Ünnepi imája,
Földi mennyországom
Nyíló szép virága.

Hogyha megírhatnád
Rózsaszín levélbe,
Hogy a múlt emléke
Él-e még szívedbe’.
Akkor boldog lennék,
Bárhogy fáj az élet.
Ó édes szerelmem,
Majd meghalok érted.

Amikor csendben
Elpihen a tábor,
Álmot szövök rólad,
Rád gondolok százszor.
Hozzád száll a lelkem
Ünnepi imára,
Áldjon meg az Isten,
Szerelmem virága.

Mikor a nap fölé
Felhőt látok szállni,
Úgy érzem örökre
El kell tőled válni.
De arcod mosolyát
A szívembe őrzöm,
Te drága szerelmem,
Imádkozzál értem.

Hazahív a szíved
Könyörgő imája,
Egymásé kell lennünk
Szerelmem virága.
A nehéz fogságból
Hazavágy a lelkem,
Hogy téged lássalak,
Te, drága szerelmem.

Visszahív ablakod
Muskátli virága,
Te vagy az életem
Földi mennyországa.

(Regensburg 1945)

A Sors ravatalán

Valahol a Bajor égen
Csak egy csillag jött ma fel.
A Hold is csak csendben méláz,
Halotti gyászt ünnepel.

Ott a sűrű dróton belül,
Csak a hideg szél susog,
Meg egy kopott hegedűből,
Egy régi dal felzokog.

Fájdalomtól zeng a húrja,
Alig mozog a vonó,
Hadirokkant a primása!
Megsebezte egy golyó.

Túl a dróton, a világban
A szent béke már az úr!
Mégis fájdalomtól reszket,
Halotti gyászt peng a húr!

Odakünn a temetőben
Ma egy új sír domborul.
Hadifogoly a nagy halott,
Akire a gyász borul.

Fiatal volt, tán húsz éves,
Egy igazi szerető.
Odahaza talán épp ma
Hangzott el egy esküvő.

Könnyezett a szép mennyasszony,
A fényes oltár előtt,
Emlékei messze szállnak,
Keresnek egy temetőt.

Amikor a pap megszólal,
Keservesen felzokog.
Mondani kell az esküszót,
De az ajka nem mozog.

Odaát a Bajor égen
Ezer csillag tündököl,
Odahaza egy mennyasszonyt
A szerelem gyásza öl.

Újra gyászt ül ott a tábor,
A hegedű gyászt dúdol.
Egy édesapa a halott,
Akit várnak valahol.

Három apró gyermek várja,
Meg egy hites feleség.
Valahol a Bajor földön
Gyászlepelt öltött az ég.

Odahaza falujában
Rá a család gondja vár,
A testét már föld takarja,
De a lelke messze száll.

Messze száll az éji csendbe,
Odahaza bekopog.
Gyermekei alszanak már,
De az özvegy fenn zokog.

Odalép a gyerekágyhoz,
Megcsókolja gyermekét.
Felriad a legkisebbik,
Felnyitja a két szemét.

Édesanyám, azt álmodtam,
Láttam édes jó apám.
Éreztem, hogy két kezével
Simogatja az orcám.

Felsikoltott most az özvegy,
Akire a gyász szakadt,
Akire a három árva,
Meg a nehéz gond maradt.

Felébred a három árva,
Egymást nézik, s mind zokog.
Úgy éri a reggel őket,
Amíg a nap bekopog.

Gyászba borult a ház tája,
Mély, nyomasztó ott a gyász.
Sírdogál ott három árva,
Rájuk, csak az ég vigyáz!

KALENDÁRIUM

JANUÁR

Az ablakon át nézem
Mily ködös a határ,
A tollát felborzolja
A cinege madár.

Ül a deres ágon,
Fázik a kis lába,
Nincsen szegénykének
Jó meleg csizmája.

A varjú is csak károg
A jegenye ágán,
Elsírja panaszát
Rekedtes hangján.

Vadludak repülnek
Ék alakban délre,
Mintha azt mondanák:
Mikor lesz nyár végre?

A harkály is kopogtat
Az akácfa oldalán,
Az avarban magvakat
Szedeket a fácán.

Mily cudar a sorsa
Sok szegény madárnak,
Nagyon hosszú a tél
Sokat áznak-fáznak.

A szomorúfűz ága
Deresen bólogat,
Nem bújtatja el
A rászálló madarat.

Amerre ellátok
Mindenütt szürkesség,
A ködben nem látszik
Sem a nap, sem az ég.

A kémény füstje száll,
Fullasztó a szmog.
Az ajtó küszöbén
A macska kuporog.

Félszemmel lesi
Az elázott verebet,
Amint a közelben
Gyommagot csipeget.

És csak egy pillanat
És a macska ugrik,
Máris a szájából
A veréb tolla hullik.

Szegény kis verébnek
Nem volt rá ideje,
Hogy szegényes ebédjét
Nyugodtan megegye.

Milyen is az élet
Annak, aki gyengébb,
A nagyok prédája lesz
Mint a kis veréb.

FEBRUÁR

Február jöjj el már, erdő, mező téged vár!
Szarvasbika hullatja az agancsát,
A vaddisznó már szoptatja a malacát.
Ember, állat megunta már a telet,
Alig várja mikor lesz már kikelet.
A hóvirág az avar alatt álmodik,
Csak rád vár és hagymájából kibújik.
A kankalin is dugja már a bimbóját,
Álmos szemmel várja a tél múlását.
Erőlködik a tél, nem adja meg magát,
Utolsó dühével bízza meg a februárt.
De mit erőlködnek a februári szelek,
Egyre vidámabbak lesznek a verebek.
Érzik, a télből nem sok van már vissza,
Egyre közelebb március idusa.

MÁRCIUS

Hóvirág szőnyege borítja az erdőt,
Ibolya illata átjárja a szellőt.
Az illatos hunyor is kibontja virágát,
A gólyahír arannyal festi a rét lapját.

A természet festői színeket kevernek,
Szép lassan zöldülnek a barnás színű rétek.
Egyre vidámabb lesz a madarak hangja,
Előjön bolyából a sok apró hangya.
Vaddisznó ballag az erdő tisztásán át,
Röfögve hívja öt csikos malacát.
Az erdő lankáin nő a medvehagyma,
Vitorlázva lebeg a magasban a héja.
Megújul az élet erdőben, mezőben,
A barka is virágzik lent a lapos rétben.
Hallik a madarak szerelmi éneke,
Nytitnikék – nyitnikék, mondja a cinege.
Vidáman énekel a sok kicsi madárka,
Működésbe lép a mezei dalárda.
Traktorok zúgása hallik a mezőbe,
Vetőgépek szórják az árpát, zabot rendbe.
Dél felől, fújdogál a márciusi szél,
Ember is, állat is a tavaszba remél.

ÁPRILIS

Rügy fakasztó április,
Miért vagy te oly hamis?
Ha ma süt a nap,
Holnapra már szél támad.
Így várod a gólyákat?
A kertekben virágzik a cseresznye,
Szüksége van a beporzó méhekre.
Hozzál rájuk napsütést és meleget,
Üzd el már a havas, esős szeleket.
A gólyáknak ne fázzon meg a lába,
Ha a réten vadásznak a békákra.
A fecske is hazatér, fészket rak az ereszre,
Neki is már szüksége van melegre.
A fák is felöltöztek ünnepi ruhába,
Jó langyos esőre, napsütésre várva.

Oszd rájuk áldásod,
Üzd el a hideget,
Bontsd ki a rügyekből,
A zsenge falevelet.
Zöldüljön az erdő, nyíljon a sok virág,
Áprilist élteti majd az egész világ.

MÁJUS

Május, te gyönyörű, te szívet melengető,
Lányos házak előtt májusfát lengető.
Zöldellő erdőben megszólal a kakukk,
Galagonyabokron a bús gerlice bűg.
Szép zöld a legelő, a völgy és a domb,
A csordakút mellett kong már a kolomp.
A legelőn a barmok dús füvet legelnek,
Árnyat adó fák alatt aztán jót delelnek.
A pásztor a kút gémjét a kútba mártogatja,
Az itatóvályút vízzel telehúzza.
Egy-egy szomjas tehén a vályúhoz siet,
Nagyokat szürcsölve issza a friss vizet.
A gémeskút kávján ott lóg a tarisznya,
Pásztornak, kutyának ebédje van abban.
Leveszi a pásztor, a vállára akasztja,
Egy fa alá ballag, hol elegyét fogyasztja.
Tarisznya fedelét aztán kicsatolja,
Előkerül abból a kenyér, meg szalonna.
Zsebkésével levág egy karéj kenyeret,
Aztán a kutyának dob egy szeletet.
Ha elfogy a szalonna, megtörli a kését,
A kutya megkapja a szalonna bőrét.
Aztán elnyújtóznak együtt a fa alatt,
Míg a nyáj kérődzik, a pásztor is elalhat.
A csordakút ágasán egy gólya kelepel,
Engem ez a tájkép magához ölel.
Élvezem a május friss virágillatát,
Madárdaltól hangos erdei hozsannát.
Míg a madárcák fiakat költenek,
Te gyönyörű május, én téged köszöntelek.

JÚNIUS

Júniusi napfény érlelő melege,
Érik már javában a ropogós cseresznye.

Magasba szökken a búza kalásza,
Péter Pál tájára beérik az árpa.
Megszőkül a határ közel az aratás,
Csendes nyári eső, az ilyenkor áldás.
Hadd teljen kalásza búzának, árpának,
Legyen bent öröme a magvető gazdának.
Kombájnok állnak bevetésre készen,
Szénaboglyák nőnek sorba kint a réten.
Hangos már a határ szerte a mezőben,
Hogy készüljön a munka rendbe' és időbe'.
A szőlőbe permetez ilyenkor a gazda,
Mert ilyenkor támad a peronosz és atka.
A gyerekek örülnek, itt a vakáció,
Diófa tetején szól a sárgarigó.
Erdőn és mezőn szól a madáréneke,
Június, e verssel köszöntelek téged.

JÚLIUS

Július elején beérik az árpa,
Kombájnok zúgása hallik a határban.
Megérett a búza is, rá is ez a sors vár,
Július végére megtelik a magtár.
Madarak részére telített az asztal,
Tele van a mező rovarral és maggal.
Ilyenkor az erdő tele van gombával,
Kinek ideje van, szed egy tarisznyával.
Bár a gombaszedés eléggé veszélyes,
Tudni kell ám azt, hogy melyik gomba mérges.
Aki csak úgy vaktában leszedi a gombát,
Annak evés után kimossák a gyomrát.
Azért nézd meg jól, hogy mit szedsz a szatyorba,
Mert sok embert ölt meg a gyilkos galóca.

AUGUSZTUS

Augusztus a nyárnak legmelegebb hava,
Úgy mondja a népszáj, mert van kánikula.
Perzselő a napfény, izzad ember, állat,
Fák alatt, erdőben keres egy kis árnyat.
A tavak, folyók vize felfrissülést kínál,
Az óvatlan emberre ott les rá a halál.

Ki felhevült testtel ugrik be a vízbe,
Ott vár rá a halál a víz alatt lesben.
A gólya már ilyenkor a fiait repteti,
Szent István táján indulni kell neki.
Hosszú útra mennek, melegebb vidékre,
Hol ételmet találnak majd a hosszú télben.
Az ember is ilyenkor tölti fel a kamrát,
Ilyenkor raknak el uborkát, paprikát.
Befőttés üvegek kerülnek a polcra,
Kell a savanyúság majd a disznótorra.
Őszig majd megtelik a kamra és a pince,
Legyen mihez nyúlni majd a hosszú télben.

SZEPTEMBER

Szeptember az első ember nevű hónap,
Ilyenkor javítja a kádár a hordókat.
A dombokon ilyenkor érik meg a szőlő,
A szilva is ilyenkor hamvasan kékül.
Szorgos kezek szedik lekvárnak, befőttnek,
Az, ami megmarad, jó lesz majd cefrének.
A fecskék már ilyenkor csoportba verődnek,
Szent Mihály napjáig nagy útra készülnek.
Az éjszakák hűvösek, előfordul dér is,
Javában folyik az őszi vetés is.
Most van a parasztnak a munka dandárja,
Hogy megteljen neki pincéje, magtárja.
Meszelik a présházat, a hordókat kimossák,
Közelgő szüretnek a módját megadják.
Almát szüretelnek, sárgát meg pirosat,
A dió zöld burka ilyenkor felhasad.
Hullik a dió, a fák alja terítve,
Naponta felszedik kosárba, köténybe.
Felkerül aztán a dió a padlásra,
Hogy legyen mit tenni bejglibe, kalácsba.
Majd a hosszú télben, miként él az ember,
Előre jelzi az embernek szeptember.

OKTÓBER

Október az ősznek második hónapja,
Rövidül a nappal, megnő az éjszaka.
Kukoricaföldön duruzsol a kombájn,
Szarvasbögés hallik, ha jó az esti homály.

Traktorok zúgnak szerte a mezőbe,
A jövő év kenyerét most vetik a földbe.
A nap még erőlködik, most van a banyanyár,
De egyre meztelenül mindenütt a határ.
Az erdő színesedik, sárgul a falevél,
Lerázza a fákról a hideg őszi szél.
Takarja a földet sárgás-barna avar,
A szunnyadó életet, mint párna betakar.
Ez az avarpárna az erdő kamrája,
A tölgy és a cser makkját a vad megtalálja.
Feltúrja az avart, bent makkot szedeget,
Ha szegényesen is, de átéli a telet.
A kopár legelőkön úszik az ökörnyal,
Millió pók szötte csillogó ezüstsál.
A költöző madarak már rég útra keltek,
A kertek diófaín gyászos varjak ülnek.
Csak azt hajtogatják: az a kár, nagy a sár,
Közeleg a tél és soká lesz újra nyár.

NOVEMBER

November, mint zsémbes vénember,
Ki tele reumával, küzd már az élettel.
Kinek arcára a mosoly ritkán jár,
Ki tudja, hogy közel jár hozzá a halál.
Deres-ködös szeme mozgatja pilláit,
Sápadt arcára a nap alig világít.
Mintha siratná az elmúlt nyarat,
Nehéz felhőiből érleli a havat.
Mint fehér szemfedővel takarja a múltat,
A magot dédelgeti, mely életet hoz, újat.
Ha lehunyja szemeit a hosszú éjszakába,
Eső könnye folyik, de nem múlik fájása.
Haldokló kínjában feljajdulni nem mer,
Ki nyitna rá ajtót, hogyha nem december.
De már az is rogyadozva lépked,
Deres szakállával ő zárja az évet.
Azért én köszöntelek vén november, téged,
Hiszen már én is nyomdokodba lépek.

DECEMBER

December az évnek utolsó hónapja,
Lehullik a hó is, ha szakállát megrázza.
Még a hó elején van Mikulás napja,
Amit a sok gyerek kíváncsian várja.
Hogy kinek hoz játékot, almát és mogyorót,
Áhítattal várják a szakállas télapót.
Disznóvágásoknak most van az ideje,
Hogy kifagyjon a hús a téli hidegbe.
Kémények füstje száll, duruzsol a kályha,
Varjak csapata száll a deres ágra.
Közeleg Karácsony, a szeretet ünnepe,
Hogy egy kis meleget hozzon a szívekbe.
Karácsonyfák alja ajándékkal tele,
Kifejezésre jut az ember szeretete.
Karácsonyt aztán Szilveszter követi,
Ezzel a december az évet befejezi.
Pezsgős pohárral temetünk óévet,
Kívánok az ó-nál boldogabb újévet.

A RÁTONYI LÚD

Mátyás király korában volt az eset
Mikor télen rettentő sok hó esett
Tavasszal a sok hó kezdett olvadni
Nem győzte a Tisza mindet elvinni

Mérgében az öreg Tisza megáradt
Elöntötte Rátonyba a sok házat
Nem maradt meg a falunak egyebe
Csak egy liba maradt nekik egészbe'

Mátyás király meghallotta a nagy kárt
Száz aranyat küldött Rátónynak mindjárt
A kamarás az aranyat számolta
Húsz aranyat eldugott a nadrágba

Nyolcvanat meg átadott a futárnak
Az meg húszért zabot vett a lovának
Maradt neki a zsebébe még hatvan
No de az a Rátony község messze van

Nem mehet a szegény ló sem vágóban
Meg-meg álltak pihenni a kocsmákban
Minden kocsmá elvett vagy tíz aranyat
Mire leért akkor már csak tíz maradt

Azt a tizet átadta a bírónak
Abból már csak egy garas jut a falunak
A Kisbírónak akkor jutott eszébe
Még süttette az egy libát egészbe'

Aztán vette a sült libát magához
Úgy indult el gyalog fel a királyhoz
De útközbe megéhezett ökelme
Budáig az egész libát megette

Megmaradt a libának a fél szárnya
Így köszöntött a felséges királyra
Köszöntelek én felséges királyom
Fejemet a kezeidbe ajánlom

Hálából én úgy hoztam a pecsenyét
Mín ahogy a száz aranyad odaért
A tarisznnyából elővette a szárnyat
Tisztelettel átadta a királynak

Mátyás király a furfangot értette
A kamarást száz aranyra büntette
A futárt meg ráhúzták a deresre
Nyolcvan botot kapott az a testére

A bíró sem úszta meg ezt szárazon
Nem lehetett többé bíró Rátónyon
Mátyás előtt kiderül a disznóság
Ilyen király kéne nekünk manapság

Mert most is ha születik egy rendelet
Mire leér jobbra-balra tekereg
Most is ilyen Mátyás király kellene
De sok csibészt húznának a deresre

PAP JÓZSEF

(Mozsgó, 1936 – Mozsgó, 2017)

Pap József tősgyökeres mozsgói volt, itt született, itt nyert örök nyugalmat. Egész életét ebben a faluban élte le. Mozsgón és körzetében rendőrként teljesített szolgálatot 31 éven keresztül. Általános iskolában ő is Lengyeltóti János tanítványa volt, aki bevezette a szavak és mondatok birodalmába.

Első verseit 1955-ben jegyezte le, főként a szebbik nem iránti érzelmeiből merített: „Ti vagytok Nők az Élet.” Írásait még családjá előtt is titkolta, féltve őrizte. Gondolatait, érzéseit kevesekkel osztotta meg, csak a természet szeretetét kifejező versei jelentek meg a helyi lapban. Szeretteire bízta, hogy halála után belátásuk szerint rendelkezzenek versei sorsáról.

Ti vagytok Nők...

Ti vagytok Nők az Élet.
A csendes, a viharos.
Értetek mondunk szépet,
Óh, te Nő, te aranyos.

Éva lányai vagytok,
Almát nyújtotok felénk,
Cserébe csókot kaptok,
Édes lényetek miénk.

Értetek vívunk harcot,
A férfi a férfire tör,
S Ti vágtok gúnyos arcot,
Ez fájóbb, mint az éles tör.

Éva anyánk lányai
Nektek semmi sem elég.
Két szemetek lángja
Tüzes, hogy Ádám elég.

Emlékezek

Ott fent a hegyen, már az őszi szél jár,
És megtépázza a sárga lombokat.
Megfosztja mindattól, mit adott a nyár,
Az erdőt, a szívet, s az ágakat.

Kopár erdő, hull a sok-sok levél,
A kis erdei út is lassan eltűnik.
Kavarogva jár le-föl az őszi szél,
De estére már haragja megszűnik.

Oly jó a csend, csak egy-két levél zizeg,
És néha-néha sóhajt egyet a szél,
Sóhajt, sóhajtoz, majd lassan csak piheg,
S az emlék a nyárról, oly szépet mesél...

Szerelmes nyár volt

Édesen mesélt a nyár,
Csacsogott a sok madár.
Egy mesebeli élet,
Ragadta el a szívet.
Mesélt, susogott a szél,
Hallgasd, szívem mit beszél:
Te édes, hű szerelem,
Maradj örökre velem.
Teérted élek, halok...
Így leszünk mi boldogok!
Pici szádat csókolom,
Kicsi édes angyalom.
Itt, ahol senki se lát,
Boldogan karoljál át,
Hallgasd, hogy mesél a nyár,
Tudd meg, hogy szívem Rád vár.
Te csak hallgasd a mesét...
Szívemnek hű verését,
Itt a nyár szigeten,
Senki nincs – csak mi ketten!

1956. június 9.

Ez a nap, ünnep marad nékem,
S örök időkre őrizem.
Szent emlékét szívembe zárom,
Mert ez a nap, a boldogságom!

Elmerengve arcodat néztem,
S oly különöset éreztem,
Mit elmondani sohasem tudok,
Mert itt a hű szívemben dobog.

Távolról, de mégis közel voltál,
Közel a szívemhez jutottál.
Ajkam a nevedet suttogetta,
Szemem, a szemedet kutatta.

Ringva suhant velünk a vonat.
És én hallgattam szép dalodat.
Zakatolt, dobogott a szívem,
Ez a nap, egy új nap volt nekem.

Öreg fák közt a csendes parkban,
Éreztem, már előre tudtam,
Hogy szívem csak Tied lehet,
Hogy örökre csak Téged szeret.

Együtt láttuk Harkány szép egét,
Zöldes színű, fodrozó vizét.
Az a nap ünnep marad nekem,
S örök időkre őrizem.

Fogadj szót, Te szív!

Te szív, Te dobogó szív, Te drága kincs,
Engedd, hadd tegyen rabjává a bilincs.
A szerelem, mely hozzád bekopogott...
Engedd Te szív, hadd verje rád a láncot.

Rab leszel, boldog rabja valakinek.
A Te celládnál szebb nem lesz senkinek.
Ne félj, nem bánt a magány, veled lesz ő.
Veled lesz, ott lesz, egy szerelmes kis nő!

Rabja leszel Te – de rabod lesz ő is,
Magadhoz szívét láncold oda Te is,
Ne félj, kitárul előtted az élet...
Te szív, meglásd, még nem láttál ily szépet!

Napról-napra nő előtted a világ,
Vigyázz! Ha távolodsz, mélyen beléd vág,
Mert az utad nyílt, egyenes lehet,
Te szív, maradj! Már nem ott lesz a Te helyed!

Tedd meg, fogadj szót, hallgass a szavunkra,
Már nyújtja feléd, hadd zárja lakatra.
Ne félj, ha a kulcs örökre eltűnik,
Rab maradsz... – boldog, a végtelenségig!

Késő sóhaj

Hogy könnyeztél, láttam arcodon,
Akkor, azon a délutánon.
És még sokszor. Nem, nem tagadom,
Nem voltam jó, de most már tudom!

Hogy zokogtál, hullottak könnyeid,
A könnyektől gyöngyöztek pilláid.
És én még megbántottalak!

Tudom, tudom már, hogy szerettél,
Hisz' ott fent is engem öleltél,
És én másra értettem mindent,
Hej, de most már „minden” elpihent!

Találkozáskor

Most újból látjuk egymást, oly hosszú idő után,
Most ezen a rőt, őszi, októberi délután.
Az emlékek ezrei repdesnek szemeim előtt,
Mert itt van, kit nagyon szerettem, itt van hát, eljött.

Nem is tudom, mintha csak érzékeny lettem volna,
Mikor elment mellettem, szótlán, de mosolyogva.
Valami különöset éreztem, mert szerettem...
Látására, talán azért dobbant meg a szívem!

Egy kétéves emlék

Irataim közt keresgélve, a múltba tértem vissza,
Gondolván a régi emlékeket tán' csak visszahozza!
Számptalan kicsiny levélke, most újból napvilágot lát,
Mint mikor a börtön falai közt felnyitják a cellát.

Nagyot dobban a szívem, mikor meglátom őket újból,
Remegő kézzel mindent kiszedtem a borítékjából.
Számomra kincset érő megsárgult lapok,
Vajon, most, úgy mint régen, még most is vigasztaltok?

De ni, csak boríték nélkül legalul apró papír,
Ez lesz az első, mit megnézek, írója vajon mit ír?
Hej, de halovány lett, és mindenütt szakadozni készül
De azért még az apró kezek nyoma meglátszik belül.

Hej, kereken két éve, hogy először olvastalak én,
Kilencszázötvenhárom, október tizedikén.
Ma megint ugyanaz a nap van, szinte hihetlenség,
Hogy ez olvasást, most e napra hozta a véletlenség.

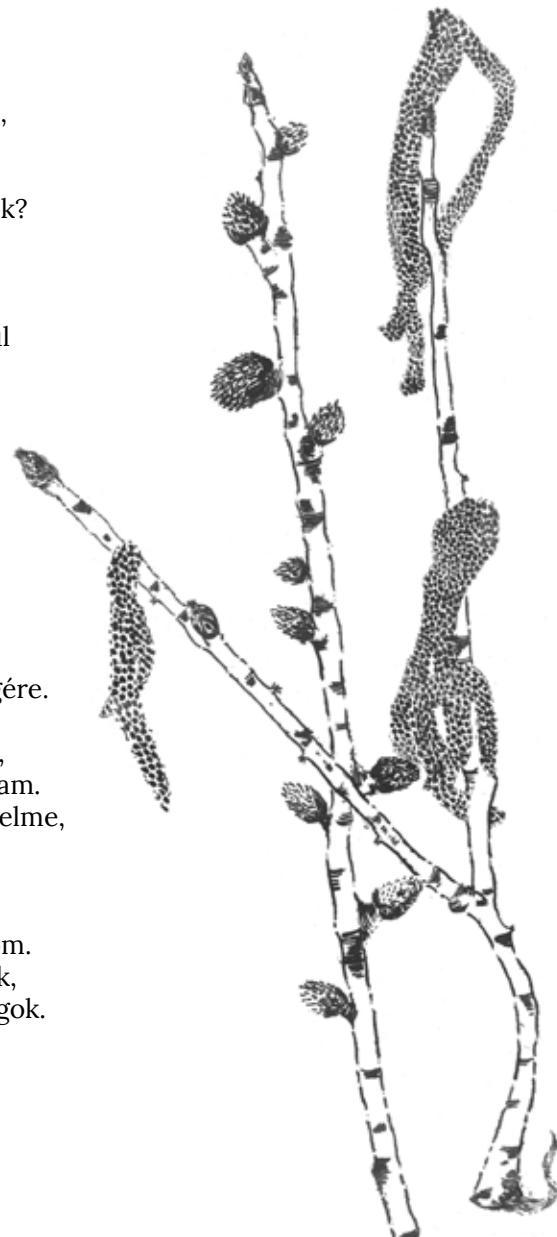
Gondolkodom, felidézem, újból meg újból a napot,
Mikor e levéltől szívem először biztatást kapott.
Akkor még nem gondoltam kettőnk közös jelenére,
Nem számítottam akkor még boldog szerelmünk végére.

Akkor még szerettél tiszta szívből, és én ingadoztam,
Megvallom őszintén mást is szerettem, ezért haboztam.
Nem átkozlak, nem gyűlöllek, tudom úgyis, nincs értelme,
A sóhaj, az átok nem hatol az égre.

Ezt a kis levelet örök időkre őrizni fogom,
Ha megnézem, képzeletben hozza vissza boldogságom.
Hadd tépje szívemet a fájdalom, ha még rád gondolok,
Örökre tükrözze, hogy mi voltunk csak igazán boldogok.

E kis levélke utolsó mondata egy eskütétel,
Mit nekem tettél te, két évvel ezelőtt szeretettel.
Hiába tagadod, pedig ezt írtad, most tagadja szád:
„Igaz szívből csókol, az ki örökre hű marad hozzád!”

Vérpiros betűkkel írtad oda legalul neved,
Égett benned minden, a tizenhat esztendő, s szíved.
Gondosan, apró piciny gyöngybetűkkel rajzoltad oda,
Azt a nevet, mely egy virág nevét viseli „Rózsa”.

Veled leszek

Ha majd a nappalok s az éjjelek,
Ott az idegenben szokatlanok lesznek,
Ha majd az öreg hold feljő az égre,
Vajon gondolsz-e majd a szép estékre?

Ha eljön az óra, vajon mit érzel,
Kiállsz-e a kiskapuba - s nézel?
Gondolatban vársz-e rám hatórákor,
Érzed-e majd, hogy veled leszek akkor?

Ott leszek én is mindig gondolatban,
Veled s melletted ott a kiskapuban...
Csak ha majd szólsz, válaszolni nem tudok,
Hatórákor, nem hallod, hogy zokogok.

Ha majd, ott idegenben zuhog a szél,
Én küldöm hozzád, hallgasd meg mit beszél...
Ha pajkosan arcodba szórja hajad,
Ne haragudj, haragudni nem szabad.

Csendes éjjel, ha majd rólam álmodol,
Hol leszek én! Idegenben valahol...
Falumtól, s tőled, ki tudja merre,
Rózsa helyett szívem tövisekkel tele.

Ha könnyes lesz a szemed, mint most nekem,
Ne csüggedj el, meglásd mily jó lesz velem.
Nem lesz könny és nem lesz fájó búcsúzás,
Örök együttlét lesz a jutalmazás!

Bocsáss meg!

Csak
Vess meg! Utálj! Tagadj meg örökre,
Gyújtólángot dobjál verseimre.
Tépd ki szívemből mind a virágot,
Csak vedd el a jelent... - a holnapot...
Megteszed, hisz most már megvetettél...
Haragszol rám, pedig, hogy szerettél...
Hát mégis megbántottalak volna?
Értelek... Jogod van a haragra!
De én kérlek, olvasd el a verset,
Átadom, s kitárom szívemet...
Engedd, hadd mondja el bánatomat,

Jobb így, mintha hallanád szavamat.
Így jobb nekem, jobb, mert könnyebb a szó,
Én érzem, hogy hangom el-elcsukló...
Ne lásd Te a könnyet, a bánatot,
Hisz már úgysem kapok bocsánatot.

Nem! Nem úgy van, rosszat gondolsz rólam,
Nem azért, hogy aznap vele voltam.
Nem azért történt... - úgysem hiszed el!
Csak olvasd! Ez a vers most megfelel.
Múlnak a napok, de gyorsan múlnak.
S egyszer csak tőlem elrabolnak.
Még pár nap, s elválnak egymástól,
Én úgy félek már a búcsúzástól.
Azt mondtam, én jövök, ha ráérek.
Te csak néztél, hogy én mit beszélek...
Nem mondtam meg, hogy miért nem várlak,
Nem mondtam meg: nagyon fáj, ha látlak.
Nem állhatok eléd, nem szólhatok,
Pihenni kell, nyugodni akarok.
Akkor és ott, mikor feléd néztem,
Sajnálталak... - magamat fékeztem.

Ha tudsz bocsáss meg nekem! Értsél meg!
Hisz tudhatod, hogy nagyon szeretlek.
Be fáj a jövő, az üres magány!
S ha mégis haragszol...
Vess meg! Utálj! Tagadj meg örökre,
Gyújtólángot dobjál verseimre.
Tépd ki szívemből mind a virágot,
Csak vedd el a jelent.... - a holnapot!

Tagadjam meg

De nehéz a múltat megtagadni!
Eldobni Tőlem, s meghazudni.
Egy röpke percért, - de magas az ár!
Két arc... az egyik hív, a másik vár...

Tiszavirág, mit most felkínáltak,
Halálos ellensége a múltnak.
Mely követel, kínál, s nem kímél.
Tagadjam meg azt, mi bennem még él?

A férfi vágy, hogy harcol magával.
Az arcok kétféle mosolyával,

Kihívó, csábító – de fájdalmas,
Nyugodt, őszinte – ez mily hatalmas.

Mit tegyek? Prédáljam el a kincset,
Hogy most gyönyörrel éljem a percet.
S cserébe tagadjam meg magam?
Nehéz! Ezt nem tehetem! – Hisz, hogyan?

Az első lépés

Anyja fogja kis kezét
Járni tanul a baba.
Nézd az első lépését,
Itt a szép tavaszban.

Dundi, tömzsi kis gyerek,
Kicsi tavaszi virág.
Arcocskája, hogy nevet,
Oh, ébredő új világ!

Új világ, Ő a jövő,
Most indult el útjára,
Ő az, a kis tipegő,
Ki úgy figyel anyjára.

Gügyög, gügyög, lépeget,
Örömeben felsikít.
Hangzik tőle a liget,
Nem sír, hogyha elesik.

Fel, tovább, újra, újra.
Lelkendezik, sietne,
Írányt mutat kis karja,
A világból kimenne.

De elfáradt a baba,
S álom ül szemére.
Lefekteti a mama,
Kis puha fekhelyére.

Idősek napjára

Aki ma itt van köztünk,
Fogadja tiszteletünk.
Mindenre emlékezünk,
Mi minden történt velünk.

Emlékek sokasága,
Évek fiatalsága,
Jut eszünkbe naponta,
Emlékeztet a múlta.

Biztos volt szép is, jó is.
Nektek is, meg nekem is.
A rosszat se feledjük,
Az is megtörtént velünk.

Idősödünk, öregsünk.
Ilyen még úgysem történt.
De most igen, de meddig?
Kívánom, hogy sokáig.

Idősek és öregek,
Lassan újból gyerekek.
Ez sem volt még sohasem,
Segíts minket Istenem!

Remény

Érdemes-e még diófát ültetni?
Késői nyárban palántát nevelni?
Mert nem biztos, hogy termését élvezem,
Ki tudja, akkor mi lesz majd énvelem.

A lényeg az, hogy nőjön a diófa,
Mindegy, hogy kié lesz annak árnyéka.
A késői palánta szárba szökken,
Emléket hagynak ezek majd énnekem.

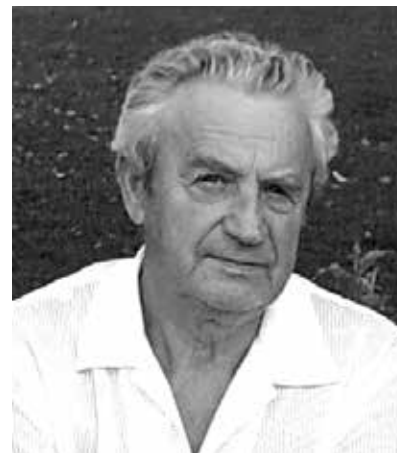
Öntözöm, gondozom, ez kötelesség.
Mindegy, hogy villámlik vagy dörög az ég.
Pátyolgatom, takargatom rügyeit,
A véletlenre nem bízok már semmit.

Ösztönösen, józan paraszti ésszel,
Vegyszer nélkül, ha kell kapával, ésszel,
Irtom a gyomot, a vadhajtásokat,
Hogy boldoggá tegyem unokáimat.

Mindegy, hogy mi történik énvelem.
A termés csak az utókoré legyen.
Az életet nagyon, nagyon szerettem,
És megérte, hogy diófát ültettem.

TAMASICS JÁNOS

(Mozsgó, 1936 -)

1936-ban született a mozsgói Alsóhegyen, és onnan járt le a falu iskolájába. Családi körülményei miatt nem mehetett továbbtanulni, fizikai munkásként helyezkedett el már 15 évesen. A munka mellett sokat olvasott, rímeket gyártott, de el kellett telnie harmincöt évnek, hogy papírra vesse gondolatait. Megerősödött önbizalma, amihez az alapokat még kisiskolásként kapta, bevallása szerint életre szólóan befolyásolta irodalmi érdeklődését az a légkör, melyet általános iskolai tanára, Lengyeltóti János teremtett.

Hajdú János iskolaigazgató figyelt fel rá, később felkérte a Mozsgón évente megrendezésre kerülő Zselic hangjai szavalóverseny zsűrijébe. Néhány verse megjelent a Szigetvár és Vidéke lapban is. Nagy gonddal formálja kézzel írott betűit, írásképe különleges, esztétikus.

Legnagyobb érték számára az élet: „Én csak kívül vagyok öreg, a lelkem nem öregszik.”

Falusi ablakok

Nyíljatok ki falusi ablakok.
Engedjétek besütni a Napot!
Napfény árássza át a szobát.
Világítson meg minden homályt!

Nyíljatok ki falusi ablakok.
Engedjétek besütni a Napot!
Legyen az arcokon mosoly, s derű:
A kenyér ne legyen keserű!

Nyíljatok ki falusi ablakok.
Engedjétek besütni a Napot!
A szobát ragyogja be a fény.
Gyermek alszik ott, jövő, Remény!

Nyíljatok ki falusi ablakok:
Engedjétek besütni a Napot!
Hogy ragyog! Nézzétek emberek:
Napsugár, s egy boldog kisgyerek!

A kis mezítlábas

Ott volt az én szülőhelyem.
A mozgói szőlőhegyen.
Kicsi házban, kis szobában,
Onnét jártam iskolába.

Ott neveltek fel szüleim,
Oda kötnek emlékeim.
Emlékszem az almafára,
A jó öreg Nagypapára.

A tavaszra, a nyárra.
Emlékszem a Nagyanyára,
Szomszédokra, Barátokra,
Régi játszópajtásokra.

Kordéékra, Kertészékre.
Kerti padra, kerti székre.
Játékokra, karikára,
S a szomszéd Marikára!

Csínytevésre, rosszra-jóra:
Szüretkori nótaszóra.

A kis madárfiókára,
Mezítlábas fiúcskára!

Áldja meg az Isten

Visszaidézem
anyám szemeit.
Arcomon érzem
védő kezeit.

Ezeket az értem
remegő kezeket.
Melyeken át nékem
sugárzik a szeretet.

Messziről nézem
szép emlékeim.
Fölidézem
gyermek éveim.

Gondolatban újra
gyermekké válok.
Anyám ölébe bújva
Lénye legyen áldott!

Kezeivel engem
csak simogatni tudott.
Édesanyám nekem
sohasem hazudott.

Kiskoromban
leánykoráról mesélt.
Titokban
megfogom a kezét.

Virág van az asztalon.
Most én mesélek!
Vigasztalom:
Még szép az élet!

Mindent értem tett,
Neki mindig hittem.
Amiért oly nagyon szeretett,
Áldja meg az Isten!

Tente baba, tente

Eljött a Naplemente.
Olyankor estelente
Anyám nekem énekelte:
Tente baba, tente!

Ölébe ringatgatott.
Kezeivel simogatott.
Csókolgatott, csicsijgatott.
Altatgatott, babusgatott.

Én még kicsi fiú voltam.
Anyám nyakát átkaroltam.
Esedezve, kérve kértem:
Tegyen meg mindent értem!

Akartam én minden szépet.
Az egész Mindenséget!
Csokoládét, édességet.
Meséljen el, szép meséket!

Tündéralmot, hímeset.
Ajándékot, színeset.
Sok játékot, hintalovat.
Hozza le a csillagokat!

Rebegte az anyám ajka:
Aludjál el kis angyalka!
Eldalolta minden este:
Tente baba, tente!

Halkan suttogta a szája.
„Csicsija-babája!”
Reá nagyon büszke vagyok.
Magukkal vitték az angyalok!

Édesanya...

Kályha előtt kis székén ül.
Elrévedez, elszenderül.
Kezeit köténybe ejti.
Könnyeit, elrejt.

Kukoricát morzsol.
Ki tudja, mire gondol?

Mint elmúlt évek, leperegnek
Ujjai közül a kukoricaszemek.

Nézem-nézem kezeit.
Rajtam felejt szemeit.
A drága, az édes, az áldott.
Aki soha, senkinek nem ártott.

Hogy mily kedves nékem
ez a drága, törékeny,
munkában megfáradt alak:
Ehhez nincsenek szavak!

Nézem, egyre kisebb lesz.
Rám néz, talán észrevesz!
Egykor azt veszem észre, hogy
egészen elfogy.

Elszürkül, eltűnik a kép.
Örökre üres lesz a szék.
Sivár lesz a szoba:
Elmegy, s nem tér vissza soha!

Kenyér a porban

Izzott a kemencében a parázs.
Micsoda izzás, micsoda varázs.
Még nem tudtam felfogni eszemmel,
Néztem, tágra nyílt gyermekszemmel.
A kenyér szép magasra sikerült.
Megsült, s az asztalra került.
Melyet Anyám, mielőtt megszegett,
Előbb reá, egy keresztet vetett.
Kisfiam, ez a szép tiszta malaszt,
Ha leejted, meg kell csókolnod azt!
Így tanította a drága jó Anyám:
Kenyer a létem, kenyér a Hazám.
Bizony, kenyér jelenti a létet.
S az embereknek mit vétett
A sok éhes szájtól megvont falat:
Hogy a szép fehér kenyér porban maradt?
Akik nem becsülik, kik azok?
Az ostobák vagy a gazdagok?
Szívükbe nem ívódott bele
A kenyér, a haza szeretete.
Van, ahol éheznek, érte harcolnak.

Szényenpír borítja arcomat.
Emberek! A kenyér szent, mint a haza.
Emeljétek fel, vigyétek haza!

Lekváros kenyér...

Gyermek voltam én még.
„Szeptember végén” az ég
gyönyörű szilvakék.
Gyülekeztek- gyülekeztek
a fecskék.
Csicseregtek-ficseregtek
a világról.
S lekvárt főztek
a menyecskék
kék szilvából.
Hova tűntek el a régi álmok?
Az üde, harmatos réti virágok?
A szép piros-kék lepkék?
Tollas, égszínkék cinkék?
Álldogáltam, álldogáltam
a fa alatt.
Teleszedtem, megcsodáltam
a kosarat.
Ott álltam mezítláb ámuldozva.
Néztem a sok szilvát áhítózva.
Háromlábú vasláb, bogrács.
Alatta egy nyaláb forgács.
Bogrács mellett anyám áll.
Kezében egy fakanál.
Kavarja a szilvát, le ne égjen!
Finom lesz, kivált a kenyéren.
Mai fiúk, lányok!
Ti is tudjátok, mi mindennel felér,
egy karéj lekváros kenyér?
S az mily finom étek?
A jövő bizony a Tiétek!

Katicabogár...

Amikor téged megtalálalak.
Örültem neked, simogattalak.
Kezem most is bizsereg a tájék,
S tudom, tetszett neked is a játék!

Így lettünk jó barátok, te meg én.
Megpihentél, kis kezem tenyerén.
Melegen sütött ránk a napsugár.
Játszótársam, kis katicabogár.

Mily boldog voltam, én Istenem!
Akkor te voltál még a mindenem,
Ma is gondolkod rád, hidd el...
A régi szeretettel, hittel!

Édes kicsi pettyes! Drága kincs.
Szebb bogárka náladnál, nincs!
Ruhád hétpettyes, szemed sugár.
Rád gondolkod, ennyi év után.

Felemelkedtél, szárnyaid kitártad.
Én sóváran bámultam utánad.
A kisleány, azóta már felnőtté lett,
De ma is őrzi a régi szép emléket.

Kicsi korom gyermeki világa:
Nem tehetek róla, hiába
Visszasír, visszavár:
Kis katicabogár!

Gyönyörű éjszaka volt

Gyönyörű éjszaka volt,
Mikor megismertelek.
Szívem hevesen dobolt,
Magszerettelek.

Világított a Hold,
Könyörögve kértél.
Ámor homlokon csókolt,
Hűséget ígértél.

Nagyon szeretlek,
Súgtad csendesen.
Sohasem feledlek,
Búgtad szerelmesen.

Karcsú ujjaid,
Nyakam köré fontad.
Elválnak útjaink,
Szomorúan mondtad.

Sírtál, nevettél,
Szemed könnybe lábadt.
Sietve elmentél,
Bámultam utánad.

Kereslek!

Kereslek a múltban.
Kereslek a mában.
Az örökké fénylő
meleg napsugárban.

Kereslek a télben.
Kereslek a Nyárban.
Sejtelmes, sötétellő
hűvös éjszakában.

Kereslek melegben.
Kereslek hidegben.
Meglellek idebenn
a fájó szívemben.

Őrzőangyal voltál

Őrzőangyal voltál,
érettem!
Utánam osontál,
éreztem.
Nyomomba voltál,
követtél.
Nagyon jó voltál:
Szerettél!

Magasztaltál,
hittél!
Mindent letagadtál,
védtél.
Mellettem maradtál,
kértél.
Marasztaltál:
Szerettél!

Szomorkodtam,
vigasztaltál.

Beteg voltam,
virrasztottál.
Meggyógyultam,
boldog lettél!
Felszabadultan
Szerettél!

Óvtál, féltettél,
megértettél.
Mindent értem
tettél.
Mellettem voltál,
velem szenvedtél.
Őrzőangyal voltál,
Szerettél!

Legnagyobb Barát

Sokat gondolkod Rád.
Te voltál a legjobb Barát!
Alsóhegyi kis szobába’
segített életre a Bába.
Hol jó meleg a Nyár.
Ott szült az anyám!
Veled jártam iskolába,
Együtt jártunk el a bálba.
Mentünk a lányok után,
Vasárnap délután.
Régen láttalak Téged!
Máshová szólított az élet?
Elfáradtam, itthon ülök.
Versírásba menekülök.
Önmagammal szembesülök.
Íme, egyet Neked küldök!
Legyél bírám, kedves Imre.
Emlékezz reám, s verseimre!
Lettem egy vénülő, itthon ülő
őszülő szülő:
egy megfáradt alak...
... Elnézést, ha zavartalak.

Üveggolyó...

Gyermekkorom kincse.
Színes üveggolyó.
Gyémántnak tekintse
a földi halandó!

Csodaszép gyémánt.
Ragyogón tiszta.
Melyről az élet reám
tükröződött vissza.

Kezemből kicsúszott.
Elgurult előlem.
Pedig, nagy kincs volt!
Messze került tőlem.

Fényesen csillogott.
Sajnos elveszett.
Ha előbb még megvolt
Hova tűnhetett?

Hát ide jutottam!
Értetlenül, bután
lihegve futottam
a gyémántom után.

Csúsztam érte térden
Melyet, odébb löktek.
Mihelyt sikerült elérnem
Megaláztak, röhögtek.

Nem gondoltam vészre.
Úztem, hajsoltam.
Túl későn vettem észre,
Hogy csak üvegből van!

Peti

Mindig a fiúkkal játszott.
Egészen fiúnak látszott.
Halkan odaszóltam neki:
Ugye te vagy a Peti?

Kissé félénken, pislán
Felnézett reám a kislány.
Én a bácsit nem ismerem.
Megszólítani nem is merem!

Eszti vagyok, nem Peti!
Jelezte... nem szereti.
Nem tudja megérteni:
Hogy lehet őt összetéveszteni!

Szeme lobban, szíve dobban.
Máskor nézzem meg őt jobban!
Ígértem, ezután jobban figyelek.
Jó barátom, minden kisgyerek.

Így buktam meg a vizsgán.
Nagylány lett a kislány.
Nem játszunk többé haragszomrádot.
Mert Esztike már megbocsátott!

Cigánylány

Természet ritkán alkotott,
Ily fenséges karcsú alakot.
Bokáig ér cifra szoknyája,
Mint a cseresznye, oly piros a szája!

Kecsesen, finoman, puhán
Végigmegy az utcán.
Mint őzikée, olyan a járása.
Szívmelengető a mosolygása!

Pillantása kacér, ígésző.
Sejtelmes, sokat ígérő.
Mozgásában benne van a zene.
Szemeiben, léletszeretete.

Nem törődik vagyonnal, pénzzel.
Elég neki, egy olcsó kis ékszer.
Tud őszintén, szívből nevetni.
Szeretni, nagyon szeretni!

Bimbóból virágot fakaszt.
Magában hordja a Tavaszt!
Senkinek nem tud ártani:
Ezért, nem szabad bántani!

Ha külsőleg tőlünk el is tér,
Lelke, neki is fehér.
Barna a bőre színe?
Neki is piros a vére, a szíve!

Borkóstoló

Már Noé óta
borban van a nóta!
Minden pénzt megér,
az Egri Bikavér.

Jó szomjoltó,
a Villányi Oportó.
Nemes, szép nedű,
a Badacsonyi Kéknyelű.

Jól itatja magát,
a Szürkebarát.
Mindennel felér,
a Somlói fehér.

Kár szomorkodni.
Finom a Szamorodni.
A Királyleányka;
csordul a pohárba.

Ne feledjék soha!
A borok bora
a finom zamatú
Tokaji Aszú.

Tüzes bor legyen
a mozgói szőlőhegyen!
Nem kóstolom, lenyelem
Nincs kegyelem!

Játszma...

Újra eltelt egy nap.
Rohanva érkezett a ma.
Sietve közeleg a holnap.
Itt liheg a nyakamba.

Szalad az idő!
Kergetőznek az évszakok.
Meleg kabát kerül elő.
Hidegek a hajnalok!

Elmúlt a Tavasz.
A forró Nyár.
Bechapott a ravasz:
Már messze jár!

Futva érkezett az Ősz.
Levelek hullanak a fáról.
Versenyben az idő győz:
Homályos a távol.

Újra elmúlt egy év.
Tél egyre közelebb.
Szilveszterre hívott a Szomszéd.
Ki, nálamnál is öregebb.

Messziről még látszik
a Nagy játszótér.
Az idő, velem játszik.
A játszma véget ér!

A legszebb ajándék

Örömünk fokozza
Ez a szép ünnep
Jézuska hozza
kicsi gyermekünknek.

A feldíszített fáról
Reménysugár árad
Magam előtt látom
a kis unokámat.

Összetett kezekkel
Csilingelő hanggal
Szép csillag szemekkel
mint egy angyal.

Neki ez most csoda
Karácsonyfa, s a játék
Nekünk a mosolya
a legszebb ajándék.

Mindenki karácsonyfája

Hogy mit kérek karácsonyra?
Kellene, egy nagy karácsonyfa.
Mely, egészen az égig érne.
S az egész emberiség aláférne.

Feldíszíteném mindenféle jóval.
Sok finomsággal, arany dióval.
Almát is tennék a fára.
Szeretettel gondolnék a kis Jézuskára.

Csúcsára, egy csillagot tennék.
Mindenki örülne, nagyon boldog lennék.
Roskadozna rajta a nagy bőség.
Sugározna róla Béke s Dicsőség.

Karácsonyfámon sok kis gyertya égne.
Mindenkire világítana a fénye.
Ó, ha minden nap Karácsony lehetne!
Szeretet angyala szállna az emberekre.

Ha örökre elhallgatnának a fegyverek.
Békésen játszhatna minden kisgyerek.
Szívecskéjük színaranyból volna,
Lelkükben, sok kis harangocska szólna.

Az egész világon Béke lenne... végre.
Hisz az ember egymásnak testvére!
Ezért, Karácsonyra:
Nagyon kellene, egy ilyen szép nagy
karácsonyfa!

Hajléktalanok

Kétezertizennégyet írnak.
József, Mária sírnak.
Ma sem fogadják be őket:
Hajléktalanokat, didergőket.

Még ennyi idő után sem.
Fázik Jézuska, fázik az Isten.
Ma is sok hajléktalan van
szerte az országban.

Megfagyott verebek a fákon.
Elhagyott emberek az utcákon.
Szeretet hol van? Hol lehet?
Elveszett, örökre odalett.

Gazdagok! „Földi Istenek!”
Hol a lelkiismeret?
Azt gondoljátok elég
Karácsonykor, egy meleg ebéd?

Ha elmúlik az ünnep?
Mit mondunk lelkünknek?
Ok nélkül vagy okkal:
Mi lesz a Hajléktalanokkal?

Azt hiszitek, egy évre
ezzel minden el van intézve?
Aki nem vesztette Hitét,
Lágyítsa meg szeretet a szívét!

Nem akarnak mást, egy kis meleget.
Enni eleget! Hisz ők is emberek.
Akinak van miből, adjon!
Egy hajléktalant szívébe fogadjon!

Lerombolt erdők

Zöld levelei a fáknak.
Reszketnek, félnek, fáznak.
Hűvös, őszi éjszakán
fölsír egy kismadár:

Itt volt kicsi fészke!
Mely enyém volt egészen.
Most csiripelve perelek:
Miért tettétek, emberek?

Tiszta víz, friss levegő.
Harmatos fű, dús legelő.
Hol erdő volt egykor:
Haldoklott a rózsabokor.

Féltek, reszkettek a fák.
Ledőltek, büszke koronák.
Amit a Nagy Erdész ültetett.
Lomberdők, hova tűntetek?

Sorban, egymás után dőltek
a derékba tört törzsek.
Mint a csatatéren
úgy heverték, szanaszéjjel!

Szépen, besorozták őket.
A sudár, délceg fenyőket.
Gyertyán, Éger, Bükk
együtt pusztult el, velük!

Lezuhantak büszke törzsek.
Sivárrá váltak a völgyek.
Kopárak lettek a dombok.
Felriadtak vadgalambok.

Egy őzike csodálkozik.
Az ember, nem változik.
Éles ösztönével érzi:
Az ember, ma is a régi!

Értük szól a harang

Ünnepre ébredjen föl
Minden magyar!
Szigetvárnál a föld
Hősöket takar!

Mert itt volt
A „Nagy csata!”
Itt vívott harcot
Zrínyi, s hős csapata.

Szigetvári várnál
Védtek a hazát, a nyugatot
Bécsben a császár
Nyugodtan alhatott.

Törökkel harcolt
A magyar vitézség,
Veszélyben volt
A kereszténység!

Ahol Zrínyi kirohant,
Emléküket őrzi itt alatt,
Minden rög és hant.
Értük szól a harang.

Hősök

Hősök voltak!... Sőt!
Igazi hősök.
Halálba menetelők
Édesapák, ismerősök...

Odaszáll a lelkem,
Hol a Don kanyarog.
Hol, sírokra lettek
S a sírokban, magyarok.

Magyarok voltak!
Bátor katonák.
A hazáért harcoltak.
Életüket adták.

Mit érzett, mit vesztett el
Feleség, Édesanya?
Itt vérzett, itt esett el.
Most gyászolja a haza!

Piros-fehér zöldben
Hóstettük, példát mutat.
Messze, idegen földben
alusszák, örök álmukat.

Máglyák

Égnek már a máglyák.
Falvak, városok.
Körülugrálják
Őrjögő Táltosok.

Égnek a máglyák!
Hordják rá a rőzsét,
Embervérbe mártják
a gyűlölet törét.

Hull reá lomb, s virág.
Hogy még jobban égjen!
Rettegjen a világ
S még jobban féljen!

Az ember mit akart?
 Miért gyújtott tüzet?
 Vajon meddig tart
 ez az örület?

Miért kell a máglyákat
 újra szítani?
 Népeket, egymásnak
 uszítani?

Mindenki várja
 legyen végre Béke:
 Ezt kívánja
 a világ összes népe!

Barátságos arcot kérek...

Ugyan mire való
 mindig csak várni.
 Mint nyomtató ló
 körbejárni?

Nem cselekedni.
 Másra várni!
 Elcsendesedni.
 Kiabálni.

Kellene mást
 kitalálni!
 Szeretni egymást:
 Jobbá válni!

Valami szebbet.
 Valami jobbat!
 Értékesebbet.
 Nagyobbat!

Ki emeli fel
 az elesettet?
 Ki neveli fel
 a gyermekeket?

Nem kapunk rá
 feleletet?
 Majd hoznak reá
 rendeletet!

Megvívom harcom.
 Történjen bármi.
 Minden arcon,
 mosolyt szeretnék látni!

Álmodnék magyar csodát!

Ha újra megszülethetnék
 Álmodnék magyar csodát.
 Minden rosszat megszüntetnék.
 Kiköszörülném a csorbát!

Ha újra megszületnék
 Ha hatalmam lenne
 Nagyon sok jót tennék:
 Gyönyörködnék benne.

Ha újra születnék
 Menteném a szerénységet.
 Mindent másképp tennék
 Temetném a szegénységet.

Oly hazát szeretnék:
 Hol boldog emberek élnek!
 Ahova a vándorfecskék
 hazatérnének...

Oly Magyarországot!
 Hol, öröm az élet.
 „Földi Mennyországot:”
 Áldást!... Békességet!

Álomvilágban éltem
 egész életem át.
 Gyermeeimnek ígértem
 egy magyar csodát!

Elszigetelve

Hova lett a „Nagy” tanítás?
 Emberszeretet, Humanitás?
 Elmegyünk egymás mellett hidegen,
 Mint két ismeretlen idegen.

Magunkba zárkózunk, s szemlátomást
 mérjük, méricskéljük egymást.
 Sanda, gyanakvó tekintettel.
 S nem vagyunk egymásra tekintettel.

Sehol egy jó szomszéd, Barát?
 Kinek kóstolhatnánk borát.
 Dicsérjük helyette magunkat, sokat.
 S nem tisztelünk másokat!

Rajtunk kívül, senki sem számít.
 Kívülünk, mindenki hazudik, ámít.
 Végül, mindent megunva:
 Beleszeretünk önmagunkba!

Falak

Itt élek lezárt falak között.
 Mindenütt falakba ütközök.
 Mindenhol hatalmas falak
 zárják el utamat.

Mindenhol falak-falak,
 Sehol egy fényes ablak.
 Melyen át, az ember kilátna
 a széles nagy világra!

Így élek!... szomorúan, árván.
 Megtörten, félénken, gyáván.
 Megnyomorít ez a börtön,
 Hol múló életemet töltöm.

A fény kellene a vaknak.
 Van-e hitele a szavaknak?
 Mindenütt magas falakat látok:
 Hol vagytok jó barátok?

Bezárt falak közt élek.
 Kétségbeesve kiáltok: Félek!
 Mint rab szabadulást várva,
 Itt vagyok, egy életre bezárva!

Gyalogút

Keskeny, poros gyalogút.
 A végtelenbe fut.
 Nagyon kicsi fiú voltam
 mikor rajta elindultam.

Elárulom a titkot:
 Melyre anyám tanított.
 Az útról lelépni nem lehet.
 S azóta sem merek!

Melegen süt a Nap.
 Az úton, pici bogarak.
 Nem tapossa el őket a láb.
 Hadd éljenek tovább!

Hangya morzsát cipel.
 Fű között tücsök ciripel.
 Az ember lélekben érzi.
 Nem szabad visszanézni!

Menni, haladni előre.
 Fel a csúcsra, a tetőre!
 Ha nagyon elfárad.
 Pihenhet, megállhat!

Megy a kitűzött célért.
 Nem látja az út végét.
 A könny elhomályosítja a szemet.
 Az út, a végtelenbe vezet!

Meghalt egy kismadár

Kora reggel óta
 fehér a határ.
 Udvaron a hóban
 sír egy kismadár.
 Nem tud felrepülni,
 Verdesi a havat.
 Nem tud menekülni!
 Megfogom a madarat.
 Melengetem.
 Majd minél hamarabb
 elengedem.

Megéreztem.
Itt a nagy tét!
Megmentettem
parányi életét.
Megéreztem
miként dobog,
kicsi kis szíve.
Nem örül, nem boldog.
Miért került ide?
Bevittem a konyhába.
Morzsát adtam neki,
egy kosárba.
Meghagytam:
Ne bántsa senki!
A nyitva felejtett résen
kirepült a csacska.
Nem élt soká! Szépen
megette a macska...
Nem sírtam:
Nem divat ma már!
Leírtam, hogy
halt meg egy kismadár!

Érvek-ellenérvek

Érvek, ellenérvek.
Mondjátok: mennyit érek?
Elmúltak évek,
emberöltők.
Már mindent megírtak
a költők,
Akik tehetséggel bírtak!
Önmagamtól kérdem:
Ki vagyok én tulajdonképpen?
Hisz én a „Nagyok”
árnyékában, kis senki vagyok!
Mások megírtak már mindent.
Nálamnál jobban.
Lelkem lázban ég, itt bent.
Szívem lánggra lobban.
Mit ér az élet?... a Lét?
Miért élünk?... Miért?
Fel lehet fogni ésszel?
S ki fizeti ki pénzzel?
Furcsa ez az érzés!
Állandó félelem, félés.

Elégedett vagyok magammal?
Á, dehogy!
De hogy segítek,
hogy a Szellem kútjából
merítsek?
Önmagammal, ahogy szembe állok.
Meghasonlottam?... hallucinálok?
Ez volnék én?... e szálnalmas alak?
Beesett szemek, reszkető vállak.
Kérdem magamtól, gonoszul:
Mit tettem helyesen, mit rosszul?
Elfáradt a test, elfáradt a lélek.
Másokhoz képest,
egyre kevesebbet érek.
Érvek – ellenérvek!

Mozaik kockák

Apró mozaikkockákból
rakom össze a múltat.
Még egyszer végigjárom
az eddig megtett utat.

Boncolgatom sorsomat.
Idő, mint gyorsvonat,
száguldott velem, rohant.
A múlt, elmaradt.

Kis mozaikkockákból
összegyűjtöm, ami szép.
Múlt távolából
összeáll a kép.

Elmúltak évek,
ifjúság, lányok.
Újra visszatérnek
álmok, szófoszlányok.

Volt még idő bőven!
Hittem, álmaim voltak.
Bíztam a jövőben:
S az álmok szertefoszlottak.

Most hogy visszanézek.
Így látom magamat:
Kis bánatot érzek.
Szép volt, rég volt, elmaradt!

Mindenem

Drága jó Édesanya.
Szerető feleség,
Egy édes haza,
Mi kell még?
Van két jó fiam.
Megöregedtem?
S akkor, mi van?
Jóra törekedtem.
Van két kedves kis menyem.
Három unokám.
Van kenyerem.
Van elég ruhára.
Puha meleg ágyra.

S a szeretet
betakar lágyan
engemet.
Nincs több vágyam.
Van otthonom,
Szerény kis hajlék.
Ha tehetném, egykoron
meg sem halnék.
Kell ennél több?
Mi kell még?
Bársonyos kelmék?
Villa, autó, sőt!
Pénz, az kell még?
Nekem elég
idelenn;
A húséges Feleség!
Ő, a mindenem.

Aranyosi dombok alatt...

Aranyosi dombok alatt
Folydogál egy szép kis patak.
Hol szívekben van szeretet.
A mi falunk megszületett.

A Jóisten fent az égben
Elgondolta nagyon régen:
Innét menybe vezet az út.
Teremtek egy szép kis falut!

Mindenségbe magot hintett.
Mozsgóra letekintett.
A faluban, e szép helyen
Minden ember boldog legyen!

Az angyalok halkan, csendben
Összesúgtak fenn a mennyben:
Virággal van tele az út.
Nem láttunk még ily szép falut!

Szemünk örömtől csillogott.
Felragyogtak a csillagok..
Áldást osztott az Ég Ura:
Rámosolygott a falura.

Legyen áldott minden tette!
Jókedvébe teremtette.
Nagyon jó, hogy Mozsgón élek:
Ide, mindig visszatérek!

Falusi fészek....

Visszavár az Otthon.
Kis falusi fészek.
Ahova, én folyton,
folyton visszatérek.

Ide jövök vissza.
A falu visszavár.
Hol az ég tiszta
s virul a határ.

Ezernyi szépség
erőt ad nekem.
Nem fér hozzá kétség:
Itt van a z én helyem!

Látóhatárt zárják
ölelkező vonalak.
Érkezésem várják
árnyas domboldalak.

Kicsi virágoskert.
Világra nyílt ablak.
Itt voltam gyermek
a vén diófák alatt.

Most is Mozsgón élek!
Egykor itt várt reám,
egy áldott jó lélek:
Drága édesanyám!

Itt, Mozsgón születtem!
Visszavezet utam
Nagyon boldog lettem
kedves kis falumban!

Ne engedd...

Uram!
Ne engedd,
hogy eső után,
gaz legyek
kietlen pusztán!

Úgy legyek,
hogy igaz legyek.
Ne hazug!
Elmegyek,
a harang, ha zúg.

Hogy
bátor legyek.
Ne gyáva.
Jót tegyek,
Jutalmat nem várva!

Hogy
lehessek
búzakalász,
Ha elesek,
s ha jön a kaszás.

Legyek
aki vigaszt talál!
Kinek szíve a helyén.
Szegények asztalára
búzakenyér.

Ne engedd,
hogy bűnbe essem!
Hibába!
S akkor mégsem
éltem hiába.

Egy angyal mellett

Nem süttetem
hasam a napon.
Nem születtem
fehér paplanon!

Nem álltam
eresz alá, ha esett.
Nem vártam
érte dicséretet!

Csak tettem
amit tennem kellett!
Boldog lettem
egy angyal mellett!

Az én falum...

Esti szürkületben
az Aranyosi dombok.
Itt születtem.
itt vagyok boldog!

Itt élni öröm!
Mindenkit ismerek.
Előre köszön
minden kisgyerek.

Porovicza partja,
a vadvirágos rét.
Fogva tartja
az ember szívét.

Mátyás király útja,
árnyat adó hársak.
Egymás mellé bújva
kis falusi házak.

Itt szépek a nappalok,
még szebbek az esték!
Ha majd meghalok:
Testemet, ide temessék!

TAMASICS JÁNOSNÉ RIGÓ TÜNDE

(Szigetvár, 1973 -)

Baranya megye kis falujában, Nagyvátyon nőtt fel. Sokat betegeskedett, többször került kórházba, így kevés időt tölthetett a szabadban a többi gyerekekkel. Nagyon hamar, már az iskolai évei előtt megtanult olvasni. Falta a könyveket, élénk fantáziája továbbszőtte az olvasott történeteket.

Tizenhat éve él Mozsgón, melyet otthonának tekint. Imádja a dombokkal körülvett tájat, a természetet. Sajnos már évek óta csak képzeletben járhatja be a környéket.

Már az általános iskolában írt rímeket, meséket. Nővérével mai napig megmaradt közös játékuk a szavakkal egymásnak írt leveleikben. A versek többnyire vidám élmény, kellemes hangulat kapcsán jutnak eszébe; néha pedig fájdalmas gondolatok öltenek formát rímekben.

Mozsgói lettem én...

Megbújt a vén Zselici dombok alatt,
Rejtőzik egy kedves kicsiny falucska,
Ősi címerében őrződött meg a múltja,
Vígán csacsog kertek alatt ezeréves patakja.

Virágos szép falu, dombok ölelése,
Mint szerelmes ifjú vonná az ölébe.
Védve viharoktól, idő múlásától,
Megtartva lakóit nagyvilág zajától.

Vén hársak adnak hús árnyat
A temetői keskeny, kijárt úton.
Hol letek békés örök nyugalmat,
Akik túl vannak már életen és múlton.

Emlékezni járunk temetői kertbe:
Kikhez szép emlékek fűznek...
Kik előre mentek, mert teltek az évek,
Hogy ne féljünk menni, ha értünk is jönnek...

Fejlődik a falu; épül, szépül és nő,
Virágos és díszes, mint egy fiatal nő.
Cifra szoknyát reá gondos kezek adnak,
Évről évre szebbet; sohasem lankadnak.

Ünnep hangja zendül majd minden hónapban,
Nóta és tánc hív a sok mulatságba.
Jöhetsz, ha hull a hó, ha éget forró napsugár,
Mozsgó téged is mindig tárt karokkal vár.

Lélek árnyak

Szelíd vagyok, mint a tomboló vihar,
s ártatlan, mint a lombszagató őszi szél,
kudarcok recsegő csontjain suhanó
gomolygó köd vagyok én...

Hátrahagyva romló kósza vágyak,
s a rettegő lélek kocsonyás félelmei,
felszállva köröttem a jövő riogó,
susogó árnyai keringenek,
csapkodnak szárnyukkal,
mint dühöngő legyek...

Félelmek, vágyak, kegyek,
égig meredő hegyek.
Lassuló lélegzet,
remegő ér...
nyugalom? béke?
vergődő sebzett lélek...
botor remények...
kihúnyó fények...

Új tavasz, új remény

Kis fehér hóvirág kecsesen integet fejével,
Gyengéd szellő kering, fojtott szenvedéllyel.
Érződik a tavasz minden lélegzetben,
Csicsergő madarak lázas énekében.

Szerelmesen ébred az alvó természet,
Méhek tánca lebben a szikrázó fényben.
Napsugár felhevít, ontja a meleget,
Megújul tőle minden, mi elenyészett.

Csírázni kezd az őszi hullott mag,
Az elszáradt kóróból új élet fakad.
Sívítva vall szerelmet, a dölyfös ölyv,
Vad csatát vív égmagas fák fölött.

Sárgába öltözött a mogyoróbokor,
Milliónyi dísze aranyos port szór.
Ébred a kankalin, sárga virágot bont,
Rövid időre tán messze száll a gond.

Megújulunk mi is, mint az ős természet,
Ébrednek sejtjeink, mint a zsongó méhek.
Ha a hó elolvad, és felszáradt a nyoma,
Végtelen mezőkön szárnyal lelkünk tova.

Szentjánosbogár

Szürke, szerény a napfényben,
Fényes csillag sötét éjben!
Elátkozott herceg, ki hiú lehetett,
Bűne bocsánatát így szerezte ő meg.

Világít az éjben, a kóbor lelkeknek,
Kik nyugalmat a pusztában leltek.

Nyári éjjeleknek cikázó csillaga-
Szentjános lámpása, apró kis bogara.

Értelmez-ő

Minden szónak értelme van,
De nem mondjátok énnekem!

Az „újságnak” mi értelme?

Sokkal jobb az “olvaság”,
Hisz kézbe veszik, olvassák!

A nadrágnak az ünnepére miért kell
a varrott folt?
Azért varrta anya oda, mert elszakadt,
és likas volt?
Nagyot nevet, és azt mondja,-
Nem ünnep az bogaram!
“Ülep” az a része ottan,
ahol segged benne van.

Nem értem én eztet mégsem...
Mert akkor meg “segg-lep”
Kéne a nevének legyen...

Összevissza kavarás,
hogyan tanuld meg szépen?!
Olyan, mint ha gombok közé
keveredik csipszem.

Kinevetnek, ha maszálit kérek tőlük szépen,
Azt mondják azt szaláminak keresztelték
éppen...

Pedig ha szalámit majszolsz, az maszáli
lesz eképpen...

Nem értenek a felnőttek nagyon sok-sok
szót meg,
Nagyon nehéz elmondani, hogy mit
tegyenek neked.
Húzod őket, magyarázol, csak nevetnek
nagy bután,
Nem értik, hogy mindig az kell,
Amit épp most nem érhetsz el...

Messze teszik oly magasra,
Más fel se éri, csak a macska...

De majd kicsit nagyobb leszek,
kisszékre is széket teszek!
Nem dognak el semmit tőlem!
Még az asztalt is felérem!

Döcögős

Kocog a kocogó,
Battyog a battyogó,
Totyog a totyogó
Tipeg a tipegő
Gagyog a gagyogó,
Gügyög a gügyögő,
Dünnyög a dünnyögő,
Hümmög a hümmögő,
Lotyog a lotyogó,
Kotyog a kotyogó,
Motyog a motyogó,
... és akkor...
Buggyog a buggyogó?

A gida

Kicsi kecske gyerekecske,
egy aprócska gyerek kecske.
Mert még csak kis gidácska,
felmászik ő a fára!
A háztető sem akadály,
feszít ott fent, mint király!
Koronás a kobakja-
két kis hegyes szarvacska,
Ugrándozik, bökölődik,
Hízeleg ő, és évődik.
Játékra hív minduntalan,
Oly kedves ő, és csintalan.

Ráma a sirámhoz

Új divat, hogy mindennek kell egy illő keret,
hát berámázzuk a sirámot is, így lesz műremek.
Illő színre festve, fújva, kiglancolva, fényesre,
siránkozunk reggel-este, ha valaki kérdezne...

GYŐRI SÁNDOR

(Pincehely, 1955 -)

Született a Tolna megyei Pincehelyen 1955. október 10-én, de szülőfalujának Tolnanémedit tekinti. Boldog, színes gyermekkorra volt. Családi indíttatásból választotta a mezőgazdasági pályát. Gyermekkorában és később is sok könyvet olvasott, kiváló középiskolai magyar tanára terelte az irodalom felé. A „Helikoni Ünnepek” irodalmi pályázatán „Gyalogszerrel, mint Petőfi” pályamunkájával aranyérmet nyert.

Közel harminc éve él Mozsgón, itt nevelték fel három gyermeküket. Úgy érzi, itt megtalálta a helyét. Újra az, ami mindig szeretett lenni, magyar paraszt.

2010-ben felkérték Molnár V. József 80. születésnapjára megjelenő könyv 24-33. oldalának megírására.

„A történeteim nem a fantázia szüleményei, hanem az élet különböző területeiről valók. Valós személyekről szólnak, akik élnek vagy éltek. A jobb olvashatóság érdekében néhány helyen finomítva, összevonva, rossz memória okán esetleg egy-egy keresztnévet vételezve, de történetet nem színezve, nem másítva, hiszen az élet színes és szép.”

VAN-E NAGYOBB CSODA, MINT A GYERMEK?

“NEM SOK IDŐ MÚLTÁN MEGJELENIK AZ AJTÓBAN MARISKA NÉNI A BÁBA,
ÖLÉBEN EGY APRÓ ÚJ ÉLETTEL.

– NA, FÉRIKÉM MOST MÁR KÉT JULISOD IS VAN!”

/GYÖRI SÁNDOR/

Mariska néni

Kattog a varrógép. Az ablakon besugárzó kora őszi napfényt kihasználva, Mariska néni ingecskét varr. A kis flanel ing a tiszteletesek kisfiának készül. Mariska néninek nincsenek szárnyaló tervei, kudarc veszélyeztetett céljai, neki dolga van, azt teszi.

Szapura mezítlábak csattognak a tornác téglajárdáján. Kopogás után izzadt kis legényke áll az ajtóban: – Gyűjjék Mariska néni – az Isten megáldja – a nővérem a Julis „úgy van”. Mariska néni érti a szót: fogja táskáját, a kötényt, a kis Béla ingje ráér, most más dolga van.

Mariska nénit arra hívta el az Úr, hogy a lelkek kapuján átsegítse a kis testbe költözött lelket, és a megfáradt testbe lakozókat ugyanezen a kapun keresztül visszasegítse a teremtőjéhez. Mariska néni BÁBA volt csupa nagybetűvel, a falu Istentől elhivatott papnője, az újszülöttek és a haldoklók kísérője. Mindezekre nem gondol, amikor súlyához képest szapura lábakkal siet; hisz’ hívják. Szükség van rá. Átsiet a tornácon, de mire megnyitja a tisztaszoba ajtaját kívül hagy minden sietséget.

A tisztaszobába, az elhúzott függönyön keresztül bátoratlanul szűrődik a fény, az asztalon égő gyertya egyre bátrabban sugároz. Azután az alkonyodóba hajló időben még gyútanak párat.

Mariska néni már felkötötte a hófehér vasalt babakötényt. Ül az ágy melletti széken, figyel a vajúdó fiatalasszonyt.

– Mariska néni, nem lesz baj?

– Nem, kis Julis, ne félj – biztatóan nézi a fiatalasszonyt. A szobában lévő pár asszony még észrevétlenebb próbál lenni, lassan mozognak. Egyik-egyik megáll, a templom vagy a lemenő nap irányába fordul, és alig hallhatóan imádkozik. A férfiak a tornácon csendben beszélgetnek, iszogatnak. Sután mozognak, viselkednek, azok, akik határozott szigorral, renddel teszik dolgaikat máskor, most attól az öregedő asszonytól várják a megoldást, a segítséget, aki ott üldögél az ágy fejénél.

Méri magában a fájások gyakoriságát (neki nem kell óra). Feláll a székéről.

– Lányom, megnézem ezt az apróságot.

Gondosan tapogatja, vizsgálja az áldott állapotban lévő asszonyt, gyakorlott kezekkel állapítja meg a magzat elhelyezkedését.

– Julis, a nehezét már elvégezte a Teremtő és ez a kis Teremtmény: jól fekszik a gyerek.

– Jaj, nagyon fáj!

– Hozzatok meleg vizet! – rendelkezik. Megsimogatja az asszony csapzott homlokát, arcát.

– Juliskám, most márt rajtatok a sor. Tiszta fehér ruhát fog.

Az első fojtott sikításnál éppen koccintottak a férfiak. Leteszik a poharat, leül ki-ki a maga

helyére, nem szólnak; tudják: elkezdődött. Mariska néni szakavatott mozdulatokkal, okos, megnyugtató beszéddel kíséri a szülést. Ő nem vezet, az az asszony dolga, ő kísér, néha finoman beavatkozik.

A férfiak már a pitvarba húzódtak, hallgatóznak, mi történhet benn a szobában. Egy elfojtott nagy sikoly után pár pillanattal gyermek sírás hallik. Elpárasodott szemmel várnak tovább. Nem sok idő múltán megjelenik az ajtóban Mariska néni, a bába, ölében egy apró kis élettel.

– Na, Ferikém most már két Julisod is van!

A kanyargó TISZA (KAPOS) partján

Hosszú lesz még az este, az éjszaka meg még hosszabb, ha korán fekszem. Még csak nappal fájt a lábam, – elviseltem, most ha lefekszem, még jobban kínoz. Így jobb csak éjjel után feküdni, hajnalba kelni. Ami kellemetlen, hogy emiatt napközben bárhol elbóbiskol az ember. Ez a kocsmában a legkellemetlenebb – azt hiszi a többi ember: már megint ivott.

Mivel töltssem a fél éjszakát? Kalandozok a világhálón dalokat, nótákat keresve. “Mi nem felejtünk...” kezdetű dalt találtam apósomnál egy cserkész daloskönyvben, ezt keresem, megtalálom. Hál Istennek jóra is használható a háló. Keresgélek tovább, “Szeleczky Zita: A kanyargó Tisza partján...”. Gyönyörű nő, gyönyörű hangon énekl a dalt, amit ötven éve ismerek, de most könnybe lábad a szemem: „... szülőföldem rád gondolok mindörökké”.

Otthagytam a szülőfalum és környékét. Nekem rossz lett egy ideig – ki tudja, feleségemnek, aki távolabb került a szüleitől –, mintha nem lenne mindegy, hogy 150 vagy 250 km-ről gondol rájuk. A gyerekeknek biztosan jobb, több lehetőséggel: azonban visszatekintve az elmúlt negyed évszázadra, talán megérte. Az én gyökereim ott maradtak a Kapos menti faluban.

Böggök egy sort, aztán íráshoz készülök. Gyertyát gyújtok, de nem tetszik a bolti, keresek egy sajátot, ennek az én méheim gyűjtötték, gyúrták a viaszát, és barátném szövőszékről levágott fonalmaradékából adta hozzá a kanócot. A villanyt is hagyom, hogy jobban lássak. Kell ennél több az íráshoz?

A fiatalasszony vajúdik a kórházban. Két gyereket már szült otthon, Suri néni, a bába segítségével. Itt a kórházban minden idegen. Készítik az eszközöket valakinek: fogó, csipesz, olló, lámpafény. Egyedül az öreg ápolónő emlékezteti az otthon meghittségére. „Ne félj Ilonkám, nem lesz gond, én éjjel is bejövök, itt leszek veled, nem kell félned Ilonkám.

– Nekem itt minden olyan furcsa idegen! – Az más volt, otthon voltam, elment a víz, jött a bába...

– Ne félj Ilonkám, mielőtt a kórház meglelt, én is a pincehelyi bábának segítettem, most meg a főorvosnak. – Ne félj!

– Az Isten megáldja magát, de ugye itt lesz?

– Itt leszek Ilonkám.

Ott volt, amikor kibújt, világra jött a négy kilós csecsemő.

– Mi lesz a neve?

– Sándor, az öregapja után.

Minden megy rendben, az anya a kórteremben, a gyerek a gyerekszobában.

– Hát fiam, mit szégyenkeztem miattad! Mikor hoztak szoptatni, hát sokkal rondább voltál, mint az a sok szép kisgyerek. Hát fiam, azóta sem voltál sose szép, de kicsinek nagyon csúnya

voltál. (Akkoriban nem néztem tükörbe, így el kell fogadnom a megállapítást.)
 – Most a szakáll kicsit javít, de nyírd rendesen!
 (Magamban megfogadom: ha befejeztem az írást, megnyírom magam.) Anyukám idestova négy hónapja meghalt, de azt mondta onnan főntről látja majd, hogy nyírom magam, meg mennyit iszok.

Mariska néni átballag a harmadik szomszédba Körösztösékhez beszélgetni, mert valamit csinálni kell. Annyit tud, a lánya rendben megszült, – meghozták a hírt – meg, ha semmi nem jön közbe, vasárnap hazajöhetnek.
 – De hogy jönnek haza, vasárnap még az a két busz sem megy! Majd hétfőn elmegyek a reggeli busszal, délután meg valahogy megjövünk... egy napig csak el lehet még a kórházban az Ilonkám. Az öreg Körösztös – kemény magyar gazdaember – kétfele törli nagy bajuszát.
 – Mancikám, vasárnap reggel megyünk az Ilonkáért meg a kis Sanyiért a pincehelyi kórházba.
 – ?... Hogy?
 – Mancikám ölöget ütöttek, vertek, húzták a bajuszom, de a birkák és a két ló megmaradt, azt nem adtam, a hintó meg ott porosodik a fészerben, holnap rendbe rakom.
 Vasárnap reggel a faggyúval kifényesített hintó a fényesre kefélt lovakkal, a bakon fényesre kefélt csizmában, fekete nadrágban, mellényben, vakító fehér ingben, kifent bajusszal a Körösztös, megálltak Mariska néni kapuja előtt. Az öreg meghúzta a szárat, a két ló az öreg lelkét is érezte a hajtószáron keresztül. Hó! Megálltak, mintha legyökerezett volna a patájuk.
 – Na, szállj fel Mancikám, megyünk a gyerekért!
 – Na, gyű! A hintó kiszáguldott a faluból.

A kórházban összefutottak, amikor begördült a hintó. Felsegítik a kismamát, előtte megöleli az öreg ápolónőt.
 – Nagyon köszönöm, mindent köszönök!
 – Az Isten segítsen lányom! Ugye egyhetesen már szebb is ez a kislegény?
 – Körösztös bácsi, csak lassan, még nem jó, ha ráz!

A hintó lágyan ringott. Az útszélén már őszi virágok nyíltak, a Nebojsza hegyen színeskedtek a lombok, a Kapos parton már megereszkedtek a fűzfák, néhol már varjú károgott. Az októberi napsütésben a lovacskák játszva vitték a hintót, egymással feleseltek a hintó kerekek. Az öreg Körösztös megpördölte a bajszát, Mariska néni megnyugodott, Ilonka óvatosan ült a hintón, nézte a kicsit.
 – Ugye, nem is olyan csúnya?
 – Nem csúnya ez kislányom.
 – Olyan becsületes legyen, mint az apja meg az öregjei voltak, mondja az öreg Körösztös.
 A kisfiú mosolyog álmában, mintha értené mit beszélnek, de pici lelkében biztos érzi. Az öreg Körösztös szavai elkísérik egy életen át: „olyan tisztességes legyen!”
 Hó! A hintó megáll: hazaérkeztem!

Születés hava

Decembert a különböző régi és újabb naptárak többféleképpen nevezik: Karácsony hava, Álom hava – én Születés havának is szeretem hívni. Nem azért, mert nővérkém decemberi és a kisebbik fia is. Ha tágitjuk a kört, Petőfi (akit az oroszok a magyarok Puskinjának neveznek)

szintén szilveszterkor született. December a fény születésének ideje. A fényé, a Napé, ami földi létünk alapja. December 20-21. a legsötétebb napok. Legrövidebb a világos napszak, szinte haldoklik a Nap, a Fény. December 22-23-tól bekövetkezik a minden évi csoda: feltámad, újjászületik a Fény, hosszabbodik a világos napszak. Karácsonykor pedig minden évben megszületik Jézus, a világ világossága. Itt most azonban egy más születésről szeretnék írni, de mindegyikben közös maga a születés, a teremtés, az évről-évre megvalósuló örök körforgás biztosítása.

A fiú a hetvenes évek végén kerül Mozsgóról Pécsre. A nyolcvanas évek elején-közepén már házas, két kislány apja, akikkel egyre nagyobb lakásba költöznek. Kilencvenben már vagy az ötödiket lakják, amikor az asszony újra állapotos lesz. Ülünk az emberrel az előszobában, az asszony a szobában a fiatal társaságot szolgálja ki: a kisebbik lány születésnapját ünneplik.
 – Sándor, hogy szülhetett meg az Edit, maga honnan tudta, mit kell csinálni?
 – Úgy szülhetett, hogy tudta, és mikor szüksége volt rá, használta tudását.
 – Na, ne szédíts!
 – Te meg el tudod képzelni, hogy minden emlős a szülés és utódnevelés hatalmas tudásával született erre a világra, csak pont az ember nem kapta meg? Azt a tudást, ami nemzedékeken keresztül biztosítja a továbbélést. Azt, amit én és hál’ Istennek még vannak ilyenek, a teremtőnek tulajdonítok, az ateisták elegánsan genetikailag kódolt evolúciós információnak. Persze az életmód okán egyre többen vannak, akik már csak szülőágyon, esetleg műtéttel tudnak megszülni. Ne hibáztassák magukat, a korunk bűne, nem az övék.
 Közben előkerül az asszony, jöjjön a történet:

Hideg szilveszter éjjel, de a szoba meleg, szerényen ünnepel a család. Az asszony már nagyon nem találja a helyét sem a fotelban, sem a heverőn. A kisebbik lány még nem annyira figyelmes, de a nagyobb kíváncsi, aggódó. Anyja azt mondta a minap: jövő év elején megszületik a baba.
 – Jól vagy anyu?
 – Jól kislányom, de most már menjetek aludni!
 Már érzett pár gyenge fájást, de azt hiszi talán az izgalom vagy a rosszul fekvés. Úgy tervezi, korán reggel azért bemennek a kórházba. Nyugodt, hisz városban laknak, ha mégis elmegy a magzatvíz, pár perc mentővel a kórház. Sűrűsödnek hirtelen a fájások, bár a magzatvíz helyett csak nagyon kevés, inkább véres, mint nyákos szivárgás van. Már izgul, egyre elviselhetetlenebbek és sűrűn jönnek a fájások.
 – Menj, telefonálj a mentőknek, ez a gyerek nem vár holnapig.

A férfi kapkodva öltözik, siet a fagyos éjszakába a telefonfülkéhez, de az már a szilveszteri duhajkodás áldozata.
 – Mit csináljak??? Aki gazdagabb, talán már be tudta vezettetni a telefont. Rohan a lépcsőházakba, a nagyobb lakásokat választja. Becsenget.
 – Uram, ne haragudjon, meg szeretném kérni...
 – Kéregetőkkel nem foglalkozunk, és becsapja az ajtót.
 – Asszonyom, a feleségem szül, mentőt szeretnék hívni!
 – Fiatalember, máshol süsse el az otromba tréfáit.
 A végén már izzadt, csapzott, alig áll a lábán.
 – Uram, mentőt szeretnék hívni...
 – Az való neked részeg disznó! Remélem, megfagytok páran az éjjel!
 Az asszonynál közben elkezdődnek a tolófájások. Hirtelen eszébe jut: a két lánynál is a szülésznek kellett megnyitni a magzatburkot. Most mi lesz, Istenem? Erről eszébe jut, hogy

őt imádkozni sem tanították. (Nem volt szokás.) Valami kis imádságot próbál összeszedni, összekulcsolt kézzel. Talán ilyesmit?

– Istenem bocsásd meg, hogy csak bajban fordulok hozzád, de tőled kaptuk ezt a magzatot, kérlek vigyázz ránk, főleg a kicsire. Ígérem, nem fordulok el tőled többé.

Megnyugszik: hiszi, hogy már nem csak ketten, hanem hárman vannak a szobában. A következő fájásnál már segít, emlékezve a korábbi szüléseire. A végén már a kezével is próbálja nyomni. Már az egész teste csurom izzadság, nagyon fáradt. Minden erejét összeszedi, és egyszer csak megszületik a várva-várt. Szeretne pihenni, de nem lehet, nincs aki ellássa a gyermeket. Lenyúl az újszülöttért.

– Uram Isten, segíts még, ez is burokban van!

Óvatosan húzza fel magához a csöppnyit. Szerencsére (vagy nem is biztos, hogy csak az) a köldökzsinór sehol nem szorul meg, és nem vált még le a méhlepény. A köldökzsinóron keresztül pumpálódik a friss vér. De meddig? Mielőbb levegő kéne a babának. Nincs közelbe semmi eszköz, felkelni nem tud. Fogával próbálja rágni, tépni, megkezdeni a burkot. Sikerül! Nagy öröme, elönti a magzatvíz. Azután már a babának “csak” a szájából kell kitörölni a nyákot, az orrából szájjal kiszívni, és szabadok a légutak. Megkapja az első finom popsi csapkodást, mire felsír. Még megállapítja, hogy kisfiú, mellére veszi, és kimerülten fekszik. A férfi, akin addig senki nem segített (akárcsak Szt. Józsefen kétezer évvel korábban), leér a Volán központig.

– Segítsenek, a feleségem szül, és senki nem enged telefonálni.

– Mondja fiatalember a címet, aztán siessen haza, majd mi küldjük a mentőt.

Az asszony a zajra figyel fel, a férj az ágy mellett áll. A mellén a picivel, szeméből patakszik a könny. Most könnyebbül meg igazán, amikor már négyen vannak.

– Fiad született! – sír tovább.

Pár perc múlva megtelik a szoba, a köldökzsinórt ellátják a mentősök. Gyorsan csomagolják a picit is, és viszik a szülészetre. Mire a kórházba érnek, már elhangzott a Himnusz, kiürültek a pezsgőspoharak. Ki adminisztrál ilyenkor, így reggel, január 1-én anyakönyvezik a kis Attilát.

Az asszony nem felejtkezett el az ígéretéről, néha elmegy egy református gyülekezetbe, és a mindennapokban is hiszi “ahol szükség, ott a segítség”. Valaki vigyáz rájuk, hogy 35 éve nem hiányzik senki az öttagú családból.

Zsuzsannák...

Akik közül egyet sem hívtak Zsuzsannának. Decemberi vihar van. Ilyenkor ritka, de most van. Már a villany is elment, gyertyát gyújtanak. A fiatalasszony vajúdni kezd, a férj szalad a bábáért, még jó, hogy az utca végén lakik Suri néni: a bába.

A bába meleg vizet, tiszta törölt rendel, felveszi a fehér kötényt, leül az asszony mellé az ágyra.

– Ne félj Ilonkám, tudod a kis Pistivel sem volt baj. Még az éjjel gyertyafénynél megszületik a kislány.

– Mi lesz a neve?

– Zsuzsi. A bába megkereszteli – hátha mégis baj lesz, ne maradjon keresztség nélkül – Atya, Fiú, Szentlélek egy igaz Isten nevében. (A többi a pap dolga lesz.)

Tíz nap múlva Karácsony, a szülők nagy titokban díszítik a fát, gyertyát gyújtanak, megrázzák a csengőt, mire a másik szobából átjön a hároméves kisfiú. Meglepődik, kikerekedik a szeme, – tavaly már értette karácsonyt –, megnézi magának a fát, az aprócska csomagokat. Egyszer csak megáll, gyorsan megindul, odamegy a pólyás hűgához és finoman megrázza.

– Kelj fel, Zsuzsi! Megjött a Jézuska!

Azon a Karácsonyon, és azóta is minden évben, valóban megjött. Három év múlva pedig megjött a harmadik gyerek, ő már kórházban, mert „fejlődtünk”, meg kihaltak a Surinénik, a Mészáros Mariskanénik és a többi képzett bábaasszony, akik kötényükbe fogták a gyarapodó nemzet újszülötteit. Most az orvostudomány már az eget ostromolja, a nemzet meg fogy!

Persze később is praktizáltak igazi orvosok. A fiatalasszonynak megnyílt a méhszája, vesekövet állapítottak meg nála. Veszélyeztetettként befektetik a szülészetre. Ne unatkozzon, még lesz egy rossz foga is, amit közben lekezelnek. (Érzéstelenítés nélkül: hátha árt a babának a fájdalomcsillapító.)

Az ember hónapokra maga marad: „Él, mint Toldi lova, ha van mit, eszik”. Jó, hogy a tehenészeti telepen van tej: jó két litert megiszik naponta. (Meg is unja, manapság inkább csak bort iszik.) Elég egy serpenyő, egy lábas, egy mélytányér, ha végzett, eltörli. Az anyós messziről pár hetente látogatja a lányát a kórházban, olyankor nála is elmosogat. Kicsi a kórház, nincs gyilkos tempó, a szülész főorvos néha elbeszélget a férjjel, tájékoztatja: nincs komoly baj, csak türelem, a baba bent van a legjobb helyen, vigyázok, hogy minél tovább ott legyen. A gyerek pedig kívárja a sorát míg „megérik a körme”. Az egész nagycsalád várja az elsőszülött fiút.

Időre születik, jó méretekkel, egészségesen: a kislány. A férfi boldog, autózik a szüleihez.

– Megszületett!

– Aztán mi lett?

– Kislány: Zsuzsi.

– Na, jól nézünk ki: nem baj. A mi Zsuzsink lesz a Zsuzsi, a feleséged a Zsuzsika, ez meg a kicsi Zsuzsi; megölelik egymást.

Az apa borítékot készít, másnap megy látogatóba. Megvárja, míg a főorvos maga marad a szobájában. Bekopog, bemegy.

– Főorvos úr, ezt szeretném odaadni és köszönöm.

– A köszönet jól esik, ezt meg nem fogadom el.

– Doktor úr, hónapokig vigyáztak az asszonyra meg a kislányomra.

– Ez a dolgunk! Maguk meg nincsenek olyan helyzetben, hogy én pénzt fogadjak el maguktól.

Az apa elköszön, a folyosón találkozik a falubeli rokonával, aki ápoló az osztályon. (Az is Zsuzsi.)

– Te Zsuzsi, a Smátrola főorvos nem fogadott el semmit, pedig annyit tett értünk.

– Az nem is olyan, hogy pénzt fogadjon el tőletek.

– Mit csináljak, adósa vagyok.

– Ha ügyel és unatkozik, vagy nehéz eset, zűr van az osztályon, megiszik egy-egy kupica jó házi pálinkát; meg a hasát szereti.

Az apa készül: pléd, törülköző, az asszonynak ruha – ami bent van a kórházban már nem friss –, na meg a doktor úrnak két rúd szalámi, meg egy üveg pálinka. Összepakolnak, az apa bemegy a papírokért, meg elköszönni.

– Főorvos úr mindent köszönök, ezt meg hadd adjam oda cserébe a szolgálatért.

– ???

– Doktor úr, én paraszt vagyok. Ezt a pálinkát én főzettem, a szalámit én töltöttem, én ehhez értek, doktor úr meg ahhoz, hogy sok kis gyereket világra segítsen, mint az enyémet is. Most cserélünk! Megszorítják egymás kezét. Még kétszer cserélnek gyereket – szalámira, pálinkára!

Gyöngyöm...

Születésnapig vigaszságra készülök. Jó egy éve nem muzsikáltam, most edzek. Egy pohár bor, apósomtól örökölt harmonika, más nem kell. Bár ő tudná húzni a hangszer, de őt már a „banda” elmuzsikálta az Úri temetőbe.

– Tudod, már egyre nehezebben fújom a szaxofont, fújtam több évtizeden át. Te tudod ismerted nagy részét a bandának. az öregjét csak hírből. Tudod minden hétvégén, legtöbbször szombat, vasárnap egy-egy lagzi. Mert kapósak voltunk, mindig majd egy évre le voltunk kötve. (Amikor a lányával bejelentettük Húsvétkor, hogy összeházasodunk, augusztus 13. napja volt szabad a nyárból a lagzis bandának.)

– A Nyakinak lóg a nyakában a kis esz-szaltó szaxofon, de ő inkább énekel, a Pista nyomja a szintetizátort meg énekel, nagyon jó hangulatot tud csinálni. Nekem egyre nehezebb a tempó, szombat, vasárnap éjjel fújni a nagy B-tenor szaxofont, alájátszani a trombitásnak, a Mikónak. A Mikó – tudod – a díszszázad trombitása, később karnagya. Amikor az a templomból, vagy tanácsházából hazafelé a lagzis menetben megfújja a trombitát, az öreg dobos, a Szarka már írhatta is a naptárba a zenekar rendelést. Amikor az szájára veszi a hangszer, csoda történik, de akárkikkel nem is zenél, győzők kapaszkodni utána. Maradtam volna a seregben katonazenésznek, de azt mondta a Margit (anyósom), tisztességes munkát csináljak. Így kerültem a konzervgyárba, hétvégén meg muszáj fújni: mert szeretem, meg kell a pénz. Most megvettem ezt a harmonikát, megtanulom, aztán néha előveszem majd a szaxofont, a lagzit meg abbahagyom. Tudtam nem lesz neki gond az új hangszer.

Egy-egy ünnep alkalmával, vagy lagziban egy-egy negyed órát játszhattam velük, az így zajlott:

– Milyen hangnemben játszunk? – kérdem.
– Sándor kezd el, ahogy neked könnyebb.
– Köszönöm. (A fúvós hangszerek nagy része egész más hangolású, mint a billentyűsök, így aztán a fúvósoknak más hangnemben, más előjegyzéssel, más félhangokkal kell játszani.)
A két öreg úgy játszott a hangnemekkel, és a második-harmadik ütemnél már olyan biztosan fújtak, ahogy a darvak tudják, merre kell repülniük, hogy ezer kilométerek után pontosan megérkezzenek. Én, mint dilettáns nem tudtam eléggé csodálni őket. Ugyanígy csodáltam Csajághy Gyuri barátomat, amikor Mozsgón a Kakasfesztivál ébresztőjén csatlakozott tárogatóval a könnyebb éneklés miatt félhanggal aláhangolt népzeneészekhez. Ők ezt a pici csalást nagyon jól tudták, mind vonósok voltak, egyformán csaltak egy felet.

– Tanár Úr, fújjon egy G-t, áthangolunk.
– Gyerekek, kezdjétek a dalt, nem számít. Végigmentünk a falun.
– Te Gyuri, te miben játszottál?
– Kár is mondjam neked a hangnemet, de hat kereszt előjegyzéssel. (A hét a létező legnehezebb. Lagzis és egyéb zenészeink bicskája négynél szokott beletörni.)

Apósom nem tudta megtanulni a harmonikát. Nem a zenei tudás hiányzott! Szívét, lelkét, tüdejét belefújta a szaxofonba, a sors fintora, hogy végül vastagbélrák vetett véget dolgos életének. A szaxofont megörökölte kisfiam, én a muzsikát. Hál’ Istennek minden gyerekem különböző szinten zeneértő.

Jókora vargabetűvel az írás csak odaért, amiért ceruzát fogtam. Az én Gyöngyöm.

– Apa úgy néz ki, megint lesz egy unokád. Kell ennél nagyobb boldogság?
– Kislány lesz – mondják később. Nevét sem kérdem, csak remélem nem valami sorozatból vett divatnevet találtak, bár nem igazán néznek TV-műsort (tán ez is hozzájárult, hogy megajándékoztak egy kislánnyal).
– Anna lesz!

– Hál’ Istennek! Zsidó név, de évezredek óta elterjedt, meg aztán Jézus urunk öreganyja.

(A magyarban nem nagyanyja – nem grósz mutter, nem Grand Mother, hanem öreg, a szóbokor rendszerben az öreg-örök- örökség-örökké.)

A gyereken benne van sokadiziglen minden őre-őse. Anna nélkül nincs Mária, nincs Jézus urunk. Talán még a nyelvújítás neveit is – amik magyarok – felülírja a Boglárkát, Csengét, Csiperkét, sorolhatnám egy oldalon keresztül. Mind melengeti szívem, a rossz magyartalan, a világ minden tájáról összeszedett (szintén egy oldalnyi) neveket, mivel senkit nem akarnék megsérteni: nem sorolom. Legyen nekem elég, hogy az unokák sorát Huba, Álmos után Anna követi.

Nagyon várom. A család nem tudja, mert nem mutatom, nem szokásom az ajnározás, de minden kapunyitáskor belém nyilall, Álmossal a lányom, a kis Annával a menyem van áldott állapotban. (Nem terhes!) Csak nincs baj? Nincs baj, Hál’ Istennek.

Aki hozzám hasonló férfi, tegye a szívére a kezét. Udvariasságból vagy mert kívánta a környezet, a pár napos csecsemőre azt mondtuk: milyen szép kisgyerek. A magaméra is ezt mondtam. Az anyjának szép. Nekem rossebbesen nem voltak szépek. A legtöbb újszülött, akit láttam – keveset néztem meg emiatt – jobban hasonlít egy főtt csülökre, mint emberpalántára. Persze pár hét múlva már egész ember formájú; gyönyörű minden kisgyerek. Falatnyi még, de már látszik mi lesz belőle.

– Apa gyere: megyünk a kórházba.
– Nem lehetne később vagy ha hazamentek már?
– Apa, a Fejősek, a másik öregek is bent voltak már!
– Na, menjünk. Átöltözök, mégis csak kórház. Most meg aztán megint láthatok egy gyűrött bőrű kis gyereket. Kis menyem nagyon jó lelkű, amúgy határozott, kemény pont; a Sanyához való – ha bír vele. Hozzám kedves, meg aki kibír engem, csak jó lehet. Vékony, karcsú, mindketten mit kínlódhattak, mire kibújt a kicsi. Hogy meg lehet gyűrődve? Még megyünk az autóval, próbálom elzavarni a gondolatot, mert morbid (szakmai ártalom lehet). Sok nehézzelésnél segítettem tehenészeti telepvezető koromban. Azóta nem hagy a gondolat, amikor a gyerekeim, unokáim születtek, vagy hozzám lelkileg közel állóról tudtam, hogy a csodát műveli: új kis embert hoz a világra. Nekem lelki szemeim előtt megjelenik a szülő (ellő) tehén meleg barna segélyt kérő szeme, hosszú szempillái. Ez a kis vékony barna hajú. amúgy is fehérbőrű, a szülésbe még halványabb asszonyka, kit látott vagy kire nézett valójában, vagy kit látott lelki szemeivel – anyját, párját – ki tudja, talán már őt sem, mitől remélt segítséget. Akkor, amikor kínok között megszülte a csodát: egy magyar kislányt.

Beérünk közben, a nővér kihozza Annácskát. Nem kell udvariaskodni, hazudni, csúsztatni, szeretnék felkiáltani, de kórházban vagyunk – nem lehet. A legszebb újszülött, akit láttam. Gyönyörű bőrrel, nem összegyűrve. Vénségemre ez a kis vékonyka asszony, ilyen lánykával ajándékozott meg.

Eltelt két év. (Mindjárt érthető lesz a hosszú bevezetés.)

– Sanya, mondd a Briginek, hozzon egy kenyeret, ha bemennek Kaposvárra, az a kenyér, majd olyan jó, mint amit anyáddal szoktunk sütni a kemencében.

– Jó, mondom neki.
– Még mindig úszni hordjátok a kislányt?
– Á, nem, azt megunta, már nem fullad meg, ha vízbe esik, békén hagytuk vele.
– Akkor most hova hordjátok?
– Zenére.
– ?...
– Van Kaposváron egy nő, aki ilyen piciket ismertet mindenféle hangszerrel, meg énekelnek a maguk módján. Legutóbb a hegedűvel ismerkedtek.

– Az jó! Öregapád hegedűje ott a szekrény tetején. (Annak idején azt hitték valami Stradivari híré, hát nem az, de jó minőség.) Vidd el, talán valamikor elhúzza az öregapja nótáját: „Nem tudok én megjavulni.”

Meghaltak az öregek, de a halál nem pusztulás. A halottak elvetették az új élet csíráját. Az Ő gyökerükön nőnek a következő nemzedékek. Talán ez a pici lány is örökölte öreg szülei, dédszülei zeneszeretétét. Ő az én kis Gyöngyöm, adja Isten, hogy több is kövesse.

– Ámen.

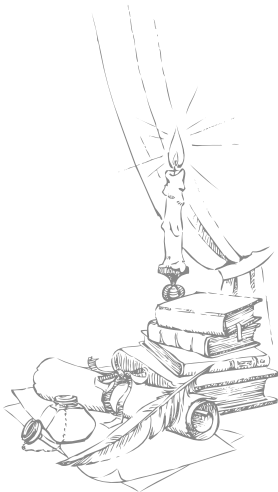
Ajánlom ezt az írást a legszebb kislánynak: születésnapjára. Tán nem kallódik el az írás, amíg megtanul olvasni. Talán megemlékezik róla majd: a vén öregapjáról, aki nem tudja mással megajándékozni, mint szívével, lelkével és ezzel a kis írással.

MESÉK, AMIK MEGTÖRTÉNTÉK

„A MESE A MI JÓ BARÁTUNK... A MESÉN ÁT RÓZSÁSAN LÁTUNK...
ÁMIT MEGTAGADOTT AZ ÉLET, A MESÉBEN – MIND A MIÉNK LETT.
A MESE IGAZSÁGOS LEGYEN: A BAJOKHOZ HOZZÁ NE TEGYEN...
A SZOMORÚSÁGBÓL ELVEGYEN: – AZ ÉLET ÚGYIS BAJJAL MEGYEN...
BALZSAMA LEGYEN E VILÁGNAK, – AHOL OLY SOKAN ÁRVÁN JÁRNAK...”

/ZALAI SZALAI LÁSZLÓ/

Újrakezdett élet

Mindkettőjük előző házasságából fiú, lányok. A szolgálat során meglátják egymásban az értéket: az Embert. A pesti világ nem embernek való, gyilkolja a lelket. Amikor összemelegednek, úgy érzik, menekülni kell a nagyvárosból, mert különben újra összeomlik minden. És menekülnek, menekülnek egy zselici faluba: gyógyulni. Házat vesznek, elkezdik toldozni-foltozni. Az elképzelések szépek, a pénz kevés, a hit nagy. Ősz van.

Megáll az autó a ház előtt:

- A gazdát keressük.
- Adjon Isten, megtalálták.

Bemutatkoznak, elmondják honnan jöttek (pesti rendőrök), itt szeretnének megtelepedni. Az öreg agyán átvillan: láttam én már éjjeli őrt nappal meghalni, majd visszamennek.

- Itt nem messze vettünk házat.
- Legyen hozzá szerencsénk!
- Úgy mondták, épít kemencét.
- Nem tudok én építeni, csak csinálók mások és magam örömeire évente egyet-kettőt,

félig-meddig hobbiból, barátoknak, jó ismerősöknek.

- Mi szeretnénk kemencét építtetni, kettőt.
- Idén már nem építék. Én paraszt vagyok, itt az őszi munka, utána meg már fagy.
- De mi ide akarunk költözni és nincs mivel fűtenünk – mondja az asszony.

Az öreg sajnálkozik egyet magában, de sok az egyéb dolog: idén már nem. Az asszony agyán átsuhan: így kezdődik az új élet. Az orvosok azt mondták, nem lehet többé gyermeke: le kell mondjon új párjával közös gyermekről, és most ez az ember sem akarja, hogy legalább a meleg kemence mellett összebújjanak.

Nem jól érzi magát, előnti a tehetetlen forróság. Kibontja kardigánját, hogy levegőt tudjon venni, megmondani ennek a parasztnak, mi a véleménye róla. A teremő Isten közbelép: a gazda meglátja a kibontott kardigán alatt az asszony nyaklancát, rajta a szkíta, hun, magyar csodaszarvast, az előre nézőt. Ami csoda! Talán nem is annyira rendőrök, talán nem is annyira pestiek? Tán Magyarok! Átvillan az agyán, hogy férne az idejébe, és mielőtt az asszony megszólalna, megéri a csodaszarvast, elérzékenyülve megszólal: megcsinálom!

Következő héten elkezdődik. Vigan megy a munka, ott a kőműves is, néha megjön dolgozni a pár faluval arrébb lakó festő szakmát tanult fiatal cigányember. Van enni-innivaló, ha úgy adódik, segítenek egymásnak.

- Nem lehetne a fürdőszobában is fűteni vele?
- Lehet, Szigetváron a Pali bácsi talán csinál hőcserélőt.
- Pali bácsi! Tudja, nem igen szoktam sürgetni, de most sürgős lenne.
- Mennyire?
- Nagyon.
- Lerajzolta?
- Le, itt van.
- Nem ígérek semmit, de holnap déltájt jöjjenek be.

Minden készül, a fal, a burkolás, a kemence. Mindenki jól van tartva, pontosan kifizetve. Nincs az, ami el ne fogyna: reggel megbeszélés.

- Eddig tartott a pénzünk, tovább nem tudunk fizetni, egyelőre abbahagyjuk, míg nem lesz pénz.
- Hogy hagynám már abba a kemencét, akkor mivel fűtenétek? – mondja az öreg.
- Nehogy két falat hagyjak vakolatlan, amikor itt az anyag – szól a kőműves.

Elkészül minden, ki van takarítva, friss illat a falakról, a kemence üvegajtaján keresztül világít a tűz. A házaspár kimerült. Az elmúlt hónapok fizikai megterhelése, az anyagi gondok, a munkahelyi bizonytalanságok felőrölték energiájukat, idegeiket. Még rendes ágyuk sincs, az új házban matracra fekszenek.

- Életem, szól az asszony: alig élünk, nem kell udvarolj, de én úgy érzem talán most?!

A következő télen már egy gyönyörű kislány – a közös – érinti a meleg kemencét, a „ház anyaméhét”.

Velő bácsi...

Az őszi nap gondolkodva kelt a párás reggelben. Addig-addig gondolkodott, hogy mire felkelt, az öreg Velőt már imádkozva találta a szegényes kis szobában a feszület előtt.

Mindig így indult a reggel. Velő bácsi hívó volt. A falu harmada katolikus, harmada református, harmada evangélikus volt, az-az nem egész harmadok, mert azért előfordult pár hívó, egy-két zsidó, meg néhány „szocialista”, aki semmiben nem hitt. Nem úgy, mint az

öreg Velő, aki meg volt győződve: ahogy a Bibliában olvasta: „egy szalmaszál sem hullhat le Isten tudta nélkül”. Mormolja az öreg a megszokott számtalanszor elmondott imát, azután eredményes munkát kér a mindenhatótól.

Az asszony már meghozta a tejet, s mire az öreg kimegy a konyhába, az asztalon a reggeli tej. Megissza a tejet, kimegy fát vágni, meg minden egyebet tenni-venni a ház körül. Ma nem hívták sehova dolgozni. Vállal pedig minden munkát, legyen az ácsmunka, kőművesség, mezőgazdasági munka. Mindenféle munkának többé-kevésbé, de leginkább kevésbé, elleste a fortélyát. Most őszelő van; a széna betakarítva, szüretre a szóért, jó ebédért megy a falusi, nem pénzért. Lesz majd talán egy kis répaszedés, favágás, valamilyen munka, amivel pénzt kereshet. Majd ad a Jóisten! Ebben megnyugszik.

Vilma még negyven sincs, de már özvegyasszony. Férje pár éve répahordáskor tüdőgyulladást kapott, egy jó hétre rá kikísérték a temetőbe. Tizenegy éves fiúval maradt özvegy pár éve. Azóta megcsappant az állatállomány is. Nagy az istálló, le kellene falazni belőle egy kamrát, de minden valamire való kőműves el van ígérkezve. Ilyenkor már ősszel mindenkinek sürgős a munka, hogy a fagyok előtt meglegyen. Vilma gondolkodik: mi legyen?

– Pistikém menj már el az öreg Velőhöz, a másik utcába, tán ráér. Mondd, egy falat kéne felhúzni. Mikor tudná megcsinálni?

– Megyek édesanyám.

A gyerek elviharzik, megy Velőékhez. Az öregot az udvaron találja.

– Velő bácsi, édesanyám üzeni, ha ideje van, kéne nálunk egy falat csinálni.

Hát ideje az van az öregnek, de nem szabad mindjárt ugrálni, veszt az ember a fontosságából.

– Mondd kisfiam anyádnak, holnapután mire kifeji a tehenet, ott leszek.

Két nap múlva reggel ott a „mester”. Pár kőműves szerszámot hoz, malteros ládát meg majd összeütnek pár deszkából. Falusi ház udvarán mindig van homok, a pincében oltott mész.

– Na, Vilmám, akkor hová lesz a fal?

– Ide kéne csinálni, a pajta mellett meg van egy rakás bontott téglá, majd a gyerek behordja.

Készül a „mestermű”. Nem kell függő, zsinór az csak „úri huncutság”. Az asszony néha megnézi a munkát, hát nincs nagyon megelégedve, de fiatal, özvegy, kőműves munkát soha nem csinált, hogy szóljon bele. Az öreg Velő meg csak dolgozik, Isten segítségét kérve. (Valahogy nem hallgatta meg az Úr, de harmadnap kész a fal.)

– Aztán csak szóljatok Vilma, ha van valami, értek én kőműves-, ácsmunkákhoz, meg ami kell. Elszámolnak, az öreg magába megköszöni az Úrnak is a munkát, így tél előtt jól jön a kis pénz is. Elköszönnnek.

– No, Isten megáldja Vilma.

Talán az utca végéig ér az öreg, amikor az asszony felsikít: leborult a fél fal.

– Pistikém szaladj már az öreg után, hát leomlott a fal. A gyerek eltrappol az öreg után.

– Velő bácsi, leomlott a fal!

– Kisfiam, ez az Úr rendelése, semmi sem tarthat örökké.

Szőlősgazdák...

Szántójuk is volt, egyiknek több, a másiknak kevesebb, mert asztalosmunkákkal is foglalkozott mindegyik, de az igazi a szőlőgazdaság volt, pedig az volt a legkisebb. Szőlő annyi termett, hogy nyár végétől jutott az asztalra, bor meg annyi, hogy kitartott a családnak, meg a vendégeknek a következő szüretig. Egymás mellett volt a két szőlő (pár vágó) a Hidegvölgyben. Hogy örökölték, mikor?

Családnevük után nem voltak csak távolabbi rokonok, vagy tán komák, de mindig kitartottak egymás mellett. A pince is közös volt, a két szőlő határán egy hatalmas nyárfa árnyékában.

– Erzsi, kimegyek a szőlőbe meg kell kötni.

– Menj csak János, fújd ki a fűrészpport!

Elindul az ember a Hidegvölgy felé.

– Jóska – kiállt be a kapun – nem jössz ki?

– Hogyne mennék, csináltam pár széklábat, kívánczok ki a műhelyből. Elindulnak ketten rafiával, bicskával: kötni kell a szőlőt.

– Komám, azért legyen egy kis nyálunk az ujjunkra rafiát bontani.

A rejtkehelyről előkerül a kulcs. (Nem szokták hazavinni, hisz egy kulcs van, gazda meg kettő.) Egyik felszív a lopóba bort, kancsóba ereszti, tölt. Mindkettőjüknek külön hordói vannak, de valahogy az összes hordóból egyszerre fogy ki minden évben a bor, egyiküknek sem tart tovább ki, mint a másiknak. Így aztán mindegy melyik hordó nedvét szívják. Beállnak az egyik vágóba, közösen jobban megy a munka, amúgy meg úgy sem hagyják, míg mind a kettőjüké nem lesz készen.

Szorgalmasan dolgoznak – kötöznek – egy órát, sűrűn törölve homlokukat.

– Komám, menjünk be egy kicsit hűsölni.

– Menjünk, meg aztán igyunk egy pohárával.

Így telik el a délután, alkonyatra az egyikük szőlője készen van.

– Komám holnap jövünk, megcsináljuk a tiedet.

– Akkor vacsorához vigyünk csak egy-egy kis üveg bort, holnap úgy is jövünk. Mindegyikük tölt egy litert a saját hordójából, tarisznyába teszik, ballagnak haza.

Nyár vége van már, a pacsirta sem szól – megunta a nótát –, a fák már ereszkednek, őszi kikerics bújik fű közül a nap felé.

– Komám, át kéne még egyszer horolni a szőlő földjét. Bújik a gaz, egy-két hét múlva szüret. Legyen tiszta.

– Menjünk ki János, ami elmarad, azt meg holnapután befejezzük.

Kiballagnak.

– Jóskám, azért előbb igyunk egyet.

– Komám, tudod az enyémbe már tegnapelőtt se volt. Ha a tiédbe még van?

Hanem a lopó csak szortyog: bor nem jön!!!

– Most mi lesz???

– Üssük ki az akónán a dugót (a hordó elején lévő dugó), komám, billentsd meg a hordót, én meg hozok egy tálat.

Belecsurgatják a tálba a söprős bormaradékot, felteszik az asztalra. Belemártják ujjukat a tálba, lenyalják, és mennek horolni (mai szóval sarabolni). Minden forduló után bemennek a közös pincébe, megmártják ujjukat, leszopogatják, és mennek a másik sorba.

Hanem vége az inséges időknek: az Oportót már megszédték (nem sokat halogatták). Az a kevés szőlő megforrt, mire a nagy szüret ideje jött volna már, nem igazán érett, de bor.

Közös a szüret is. Ott van mind a két család, meg a jóbarátok. Van asszony, aki a gulyást főzi, mert itt most nem szőlőszedés van, hanem szüret. Reggel kupica pálinka, nóta munka közben, ugratás, viccelődés, délben gulyás. Ki megéhezik – főleg a gyerekek – kalács.

Mert, hogy a gyerekek is ott vannak szokni a munkát. Nekik ez még játék, ami jólesik, annyit dolgoznak, utánaozva a felnőtteket.

Az ebéd délhez képest egy órát csúszik, mert nem akarják félbehagyni a munkát, hisz egy órára már készen is van. A múlt évben is gyenge volt a termés, sajnos most sem sokkal jobb. Azért a délelőtt megalapozott jókedv nem lankad. Alkonyatig nótáznak, beszélgetnek.

A gazdák már sejtették, hogy gyenge lesz a mennyiség, felkészültek tíz kiló cukorral, amiről az asszonyok sem tudtak.

- Komám, azért ha kevés is, de jó édes volt ez a szőlő: a cukorhoz öntsünk öt vödör vizet.
- Jól van, ha elmentek mindnyájan, mielőtt bezárok öntök rá, aztán megyek utánatok.

János nem azért volt keresztelő Szt. János druszája, hogy ne gondolkodjon el.

- Olyan édes volt ez a must, ráöntök én még öt vödörrel: és úgy tett. Megkeresztelte vízzel.

József nem azért volt druszája a családvédő szentnek, hogy ok nélkül cukor költségbe keverje családját, meg olyan édes volt a must. Még a kuvikok riogatták a rosszul alvókat, Jóska bácsi kiballag a szőlőbe, sötétbe megkeresi a kulcsot, gyertyát gyújt, és öt vödör vizet gyorsan hozzáönt a ledarált szőlőhöz. Megnyugszik, mire a nap kel már otthon is van.

Karácsony előtt meg kell fejteni a bort, különben is az Oportó már rég elfogyott, a többi hordóra járnak rá. Azért a megfejtett bor más. Megfejtik, pihentetik, azután adventre – karácsony előtt – végigkóstolják a hordókat.

- Hát komám, ettől nem fogunk tántorogni.

Egymásra nevetnek, nem sejtik még, hogy a tíz vödörnél sokkal nagyobb áradatba lesz részük.

Rátör, mint a tornádó az országra a „demokrácia”. Amit valakik nemzedékeken keresztül összegyűjtöttek, azt elveszik tőlük. Amit elvesznek, odaadják azoknak, akik addig mindent elherdáltak és nincs semmijük az úgynevezett „demokráciával” szembeni érdek lojalitáson kívül.

A két koma esténként beszéli mi történt a faluban, meg amit a szomszéd falukból hallottak.

- Komám mi is sorra kerülünk!
- Úgy lehet.
- Most nincs levele, alszik az öreg nyárfa, legalább azt tartjuk meg!
- Hajnalba kimegyünk.

Hajnalban kiballagnak „lopni a sajátjukat”.

A nagy kétkezes fűrész rága egyre beljebb magát az öreg fába, míg kidől. Megkönnyezik.

- A közepéből vágassunk ki két vastag darabot. Lesz mindegyikünknek egy hastok, talán disznót vágni majd lehet még.
- Tegyetek deszkát a hastokra, ha bárdoztok – hangozott el majd ötven éve.
- Minek, még vagy kisarasz vastag.
- Benkő János bátyátoktól maradt rám.

Bárdozás nélkül is sérül, de pár évente meggyalulom simára. Ha ti is ötévente meggyaluljátok, addig éljetek, míg elkopik!

Jut eszembe, meggyalulom még a hidegek előtt, legyen megint sima disznóvágásra.

Cigánypecsenye

Vasárnap lázzal ébred. Na, úgy látszik megint elkapta a nyavalya, mint egy jó hónappal ezelőtt. Akkor több ismerőssel együtt két-három napos lefolyású betegség érte el, hamar elmúlt.

- Mit reggelizel?
- Semmit, nem vagyok jól. Úgyis vasárnap van, visszafekszem, mérjük meg a lázam.
- 38,7.
- Főzzél, légy szíves teát!
- Miből?
- Diólevél meg cickafark mindenképpen, meg citromfű vagy menta, hogy jobb íze legyen, és kevés mézet kérnék bele. Meg hozzál légy szíves egy lázcsillapítót is!

Forgolódik, fekszik az ágyban, egész nap csak teát iszik, de máskor sem evett, ha beteg volt.

A bőjt sokat segített a gyógyulásban.

- Holnap elmegyünk a Piroskához rendelésre, mert már hetek óta kellett volna.
- Reggel gyanús a széklet, de éjszaka megkívánt és megevett egy fél üveg meggybefőttet:

biztos attól fekete – reménykedik.

– A rendelésen a doktornőnél megkapja a szokásos fejmosást és a recepteket. Milyen türelmes – gondolja – én már rég elzavartam volna magam, ő meg itt bajlódik velem.

– Csütörtökön várom Sándor egy vérvételre, mert már hónapok óta nem néztük, és a gyógyszereket csak úgy tudom pontosan beállítani.

– Kárt nem tettek bennem. Tudja én nem tanultam hazudni. Megmondom, már másfél hónapja nem szedek gyógyszert rendszeresen. Néha egy-egy Legalon, meg, ha görcsöl a kezem és a lábam, akkor magnézium. Meg az is lehet, hogy vérzett egy kicsit a gyomrom.

- Ne játsszon, írok még fel egy bélhám-védőt, de menjen be a kórházba!

A délután már a kórházban találja, megnyugszik, itt már ellátjuk, ha baj van. Azután úgy látszik igaz a hír: átrendezték a belgyógyászatot. Hogy is merne a szeme elé kerülni annak a határozott főorvos asszonynak, aki három éve kezelte.

Hát másnap megtudja, ő ügyel (nem szervezték át).

- Én ismerem magát!
- Igen, három éve voltam itt újév napján.

És csak áll. A sárga bőre alatt elpirulva, szégyenkezve, lesütött szemmel, mint a rajtakapott kisdíák. A nő csak nézi. Hogy lehet ilyen határozott, szúrós, de mégis megbocsájtó, szelíd szemmel nézni. Biztos anya, vagy minden betege a gyermeke. Két nap múlva megtükrözi.

- Mit iszik? Töményt, bort, sört?
- Bort.

– A bor bűdös, hogyan tudja meginni?

Az öreg nem tud felelni.

- Honnan tudná, aki nem borivó, hogy nincs az a francia parfüm, amelyik nyomába léphetne egy jó szamorodni illatának. Gondolja, itt aztán nem tud felelni, ejtik is a témát (persze van bűdös bor is, de azt nem issza, sem a kannást).
- Szerdáig nem ehett, az vasárnaptól számítva négy nap.

Csütörtöktől zöldségleves, zöldfőzelék, reszelt sajt, vagy mint az elmúlt évben, bármikor.

Mindennap látogató (néha kettő). Az ápolók kedvesek, két régebbi ismerős is van köztük. Egyik a szomszédban volt kislány, a másik tanfolyamosa volt. Jól ellátják az öreget. Szombatra már mindenki kedves ismerős. Dolgoznak azok helyett is, akik most külföldön – igaz jobb fizetésért, mint sokadrangú állampolgárok kiszántott egérként keresnek hazát, házat, rokont, barátot, komát, szomszédot. Mennyivel boldogabb lehet, akinek ezek megadódtak.

És milyen boldog, aki itt hagyja?

Írni indul, ahol rendes szék, magas asztal van. Beszól a nővérpultnál.

- Ha keresne valaki, a vendégfogadóban vagyok.
- Melyik fogadóban?
- Hát itt a folyosó végén, ahol a vendégeket lehet fogadni.
- Tényleg azt hittem a város vendégfogadójában.
- Az lenne jó: rendelni két akkora szelet cigánypecsenyét, hogy ne látszódjon alóla a krumpli, meg egy kancsó vörösbort.
- Ha mégis kimenne, rendeljen nekem is!
- Feltétlen, majd az egyik pincért visszaküldöm szólni, mielőtt kihülne.

Kicsit belemerültem a jegyzetelésbe, mire visszamentem a szobámba a zöldségpüré a reszelt tojással bizony kihűlt. A lelki szemeim előtt megjelent a friss cigánypecsenye,

a nővérke előtt is talán... Együtt álmodtuk a cigánypecsenyét, ő a pultnál, én a püré mellett. Reménykedve Petőfi örökérvényű soraiban: „...Anyám az álmok nem hazudnak...”

2016 Oroszlán hava
(u.i.: Nincsenek véletlenek, a város leghíresebb vendéglője – természetesen cigányzenekarral – az Oroszlán volt)

Guszt

Guszt

kecske volt. Bakkecske, de nem is akármilyen. Gyönyörű vörös-feketés szőrrel, szép szarvakkal. Szóval fajtája dísze volt. Pécsen a Mecsek oldalban élt kis családjával, Lizivel, az anyakecskével és gidájukkal, a Babucival.

Hogy valójában a szomszédok tiltakozása a kecskemekegés ellen, vagy Guszt

agresszivitása okozta a bajt, de gazdái kimondták: a kecskékn

ek menni kell.

Yoi (milyen név?) szólal meg két tanóra közt a szünetben.

– Zsuzsi, ti falun laktok, valahova el kéne rakjuk a kecskéket, de jó helyen szeretnénk tudni. Nem fogadnátok be őket? Ingyen odaadnánk.

– Apa a Yoi-ék ingyen odaadnák a kecskéiket, fogadjuk be őket.

– Rendben az egyik disznóolat rendbe tesszük nekik, meg csinálunk kifutót nekik, hadd ugrándozzanak.

Megtörténik a szállítás, a három összekötözött lábú kecske, az utánfutón utazik.

– Na, gyerekek betesszük őket az ólba, szokják a helyüket.

Elengedik a három kecskét, széna a rácspan, abrak a vályúban, víz az itatóban. Megindul a család a lakóházhoz. Guszt

megsértődik, hogy elhagyták az emberek. Egy szép ívű ugrással átszeli a kerítést és máris az udvaron van.

– No Guszt

i, te ilyet is tudsz?

Meg még mennyi mindent tudott! Mindenkit fel akart öklelni. Főleg a gyerekeket kedvelte, mert azok kicsik voltak, de nekiment a gazdának is, főleg, ha lehajolva dolgozott valamit. Meghallja a kecskekörmök kopogását a kemény udvaron, hátrafordul, éppen idejében kapja még el a kecske szarvát. Három gyors oldalba rúgás: a kecske eloldalog. Tíz perc múlva újabb támadás. Más alkalommal kiugrik, két percig sem tart a tízéves kis selyemfenyő kérgét lehántani, hogy hetek alatt elhaljon a kis fa.

Guszt

inak mennie kell! Szomszéd falu gazdájának vannak birkái, kecskéi.

– Anti, hoznék neked egy gyönyörű bakkecskét. Nekem csak egy anyakecském van, a bak csak unatkozik.

– Hozd, majd ellesz itt a nyájban.

Eltelik két-három nap. Telefonhívás.

– Sándor! Vidd a bakod, mert nem bírunk vele. Nekiment a juhásznak, a pulinak, a kosnak – pedig az sem semmi jószág a kilencven kilójával. Bevittük apámhoz, megkötöttük a füves udvaron. Nem legel, csak ha az öreg lefekszik mellé. Amúgy megvíták a maguk harcát, az apu győzött. A kecske magába csak a kenyeret eszi.

– Tudod városi kecske, ott több a kenyér, mint a fű.

– Mikor viszed?

– Holnap.

Guszt

i megint utánfutóra kerül, utazik Hertelendre a másik juhász ismerőshöz.

(Neki nincs telefonja.)

– Sanyi bácsi, de jó, hogy hozta ezt a bakot. Az én Bélám már tehetetlen, de olyan bűdös hogy már slaggal mosom, csak úgy tudjuk elviselni.

– Na, a Guszt

i nem bűdös – ebben, mint bakkecske párját ritkítja. Egy csöppöt goromba, majd vigyázatok vele.

Eltelt egy hét, Guszt

tíró

l semmi hír. Még egy hét, akkor már győzött a kíváncsiság. Látogatóba megy a gazda. Legelésző birkanyáj a dombok között, pár tucat kecske. Guszt

i a nyájban békésen keresgéli az ivarzó jószágokat, közben csipegeti a bokrokat.

– Norbi, hogy van a bak?

– Jól Sanyi bácsi, látja el van ez békésen.

– Nincs vele baj?

– Nincs.

– Nem is volt?

A juhász megvakarja a fejét.

– Kezdetben volt. Ment ez mindennek, mindenkinek, még a szamár

csődörnek is.

– És most?

– Most békés. Tudja, amikor engem támadott meg, köztünk volt az acél

drótos villanypásztor.

– Na, és?

– Az egyik szálba beakadt a szarva, a másik meg csak úgy szikrázott az orránál. Ki sem tudtam szabadítani, míg el nem feküdt. Azóta nincs ezzel semmi baj. Az elektrosokk használt.

Valóban használt. Guszt

i beilleszkedett a nyájba, „tette dolgát”. Hanem teltek az évek, Guszt

i izületei felmondták a szolgálatot. Üzenet jön: meg kell nézni Guszt

it, mi legyen vele.

– Sanyi bácsi, már egy hete nem tud felállni a kecske.

– Nézzük.

Guszt

i izületei bedagadva, felállítják, nem bírja a csípője.

– Norbikám, én megkönnyezem, de vágd el a nyakát. Ennek ez már nem élet.

Vége a gyönyörű baknak. Egy fiatal cigányember ajánlkozik segíteni a nyakáért, meg egy lapockáért (ha nem áruljuk el az anyósának, hogy bakkecske volt.) A többin megosztotznak, hűtőbe kerül a hús. A gazda meg a juhász komondorjainak nem bűdös a bakkecske hús. Guszt

i bőrét kikészíttetik, párját ritkítja a gyönyörű vörös

es fekete gerezna.

Hagyományműhely Pesthidegkút-Máriaremetén. Ördögöt kell játszani, no, Guszt

i bőrében pont jó lesz. Ha már ott van az iskolás széken a kényelmes takaró, üléspárna célját is szolgálja. Szünetbe megszólít a mögöttem ülő kis óvónő:

– Sanyikám, mi van a székedre terítve, én olyan furcsán érzem magam.

– A bakkecském bőre, az esti drámajáték

hoz kell.

– Te ennek olyan sugárzása van, én furcsán érzem magam.

– Na, akkor kiviszem a folyosóra, a magam székére meg legközelebb hozok egy báránybőrt.

Mit tudott Guszt

i, hogy halála után a bőrének is ilyen hatása volt??

Lőrinc

No nem a dinnyébe pisáló, nem. Az emberek nagy része azt hiszi, az augusztus 10-i Lőrinc pisál a dinnyébe. Tévedés. A mondás sokkal régebbi, mint a kertészeti fólia, a szabadföldi dinnye meg pont ekkor a legjobb. A dinnye szeptember 5-i Lőrinc naptól kezd veszíteni minőségéből. Ezenkívül még július 21-én is van egy Lőrinc nap. Ennyit a Rák, az Oroszlán és

Szűz Lőrincekről. Sokat szidom a médiát, most meg akartam dicsérni. Talán 1-én, 2-án végre elhangzott, hogy szeptemberi Lőrinctől romlik a dinnye, erre föl ma augusztus 8-án a riportba megint augusztus 10.

A sárszentlőrinci (Tolna megye) búcsú az evangélikus templom avatásához kötődik, ami kezdetben augusztus 15-höz legközelebbi vasárnaphoz igazodott. Ez viszont mindig közel esik, vagy egybe az augusztusi Lőrinc nappal. Az Oroszlán Lőrincce, amikor még összeszedi magát a nyár, és perzsel, éget, még egyszer megmutatja mire képes. (Java koron túljutott férfi társaimmal, ez ismerős állapot.) Gyermekkoromban egyszer voltunk Lőrincen, de a kötődés ennél sokkal több. Budapesten is voltam gyermekkoromban, de ahhoz nem kötődöm, pedig mi „paraszt csimoták” ott láttunk először gáztűzhelyet, fürdőszobát, gázbojlert, no meg az állatkertben oroszlánt, ami egyáltalán nem hasonlított a lóra, a macskánknál meg sokkal nagyobb volt, a farkáról meg majdnem végig lekopott a szőr. Elég az hozzá, a Micó macskánk szebb volt, meg ölbe lehetett venni.

Nyáron nővérkémmel játszottunk, a bátyám már nagyfiú volt – nálam 6 évvel idősebb – nem ereszkedett le hozzánk. Reggelre, délelőttre megvolt a dolgunk. Kapálás, hagymaszedés, babnyüvés, egyik reggel mire felkeltünk, öregapám javában vágta már fel a krumplit, mi szedtük utána. A gyümölcszedés is a mi dolgunk volt, de azt nagyon szerettük. Ha a befőzési mennyiség megvolt, vittük a felvásárlóhoz, lett zsebpénzünk. Öregapáméktól a kajszit, körtét a bogarasi szőlőből, meggyet, cseresznyét, paradicsomot, kifejtettük a mákot, eladhattuk a tokot. Délután játékokkal telt, sokszor betársult egy-két gyerek. Építettünk kunyhót, a kertvégi patakot elrekesztettük. Faragtunk hajót – egyszer akácból, az nagyon nem akart úszni – és ott volt a padlás ezernyi kincsével, a fészter több tucat szerszámmal. Nővérkém jóval idősebb volt (3 évvel), így vele lemegettünk a Kapos folyóhoz is. (Fürödni csak szülővel, később a bátyámmal.) Jóanyám csak azért ismert meg bennünket a délutáni programok után, mert olyan poros, sáros, maszatos gyerek még egy nem volt az utcában.

– Te jó Isten! – mondta aznap is – hétvégén lőrinci búcsú, holnap ki kéne menjetek az állomásra.

– Miért kell nekünk azért vasútra menni itt Némedin?

– Nem tudjátok? Ilyenkor szokott jönni a Pista bátyátok.

Én meg nem leszek itthon fürdetni, így meg nem mentek nekem végig az egykilométeres utcán. Szegény Pista bátyátok egyedül kell behozza a békát.

– Behozzuk, behozzuk! – harsogjuk – Holnap próbálunk vigyázni magunkra.

Senki ne képzelje, hogy Pista bátyánk egy táska brekegő jószágot vagy teknősbékát hozott volna Pestről. Több volt abból a falu árkaiban, mint az egész nagyvárosban. A „béka” egy nagy barna bőrtokba csomagolt cselló volt. Mi, gyerekek neveztük még el Pesten – az ottani dédunokaival – békának, mert úgy terpeszkedett, mint egy nagy varangy. Ezt kellett nekünk behozni másnap a vasútról.

Másnap csak „szobatiszta” játékokat játszottunk. (Semmi padlás, árokpárt, fészter, szénapajta.) Kerti munka alól felmentést kaptunk. Délelőtt szedtünk egy kosárnyi bogácsot (nálunk bogodáncs) és zöld kukoricacsövet. A bogodáncsból készült fotel, szekrény, asztal, láda stb. A kukoricacsövekből gyönyörű babák, felöltöztettük őket. Csutából csacsi, ökör, vályú nekik. A jó Isten is mellénk álhatott, mert a déli levessel sem öntöttük le magunkat. Vonat előtt már bő félórával megigazgattuk ruhánkat, irány az állomás. Korán kell érkezni, hogy feltűnjünk. Sikertült.

– Hát Ti mit kerestek itt? – kérdi a bakter.

– Pista bátyánkat várjuk Pestről – mondjuk büszkén.

– Na, azért vigyázzatok a sínek mellett!

Egyszer csak gözt fújva befutott a 424-es mozdony, mögötte a szerelvény. Kis hajsimogatás,

kevés arcul ütögetés, és megindulunk a falu felé. Visszük ketten a „békát” olyan boldogan, mintha legalábbis a Szent Jobbot vinnénk. Pista bátyánk mögöttünk, kicsit sovány, magas, szálfaegyenes termettel. Könnyen tette, nyugdíjig gyakorolta az egyenes járást: vonult a pesti főutcákon IV. Károllyal, Horthyval és közben még trombitált is: katonazenész volt, nem is akármilyen. Hálát adhatott a jó Istennek, hogy a negyvenes években – igaz kegyelem nyugdíjjal – leszerelték. Legalább nem háborgatták, mint annyi ezer donkanyari hőst. Pár év alatt átnyergelt csellóra és még három évtizedet játszott egy kelenföldi vonósnégyesben. No, akkor így körbeértünk a „békán”.

Hazaérve nem sokat kellett várni, hazaértek szüleink, rokoni üdvözlések után édesanyám vacsorát készít. Mi bemegyünk a szobába beszélgetni. Apám Pista bátyámmal iszik pár kortyot a fehérborunkból. Kettőjüknek nem fogy el egy pohár. Pista bátyánk mértékletes öregúr, apámnak pár éve fertőző májgyulladás volt. Nem nagyon értem a felnőtt beszédet, közben kalandozhat a fantáziám. Mi lenne, ha jövőre lehozná a trombitát is Pestről? Azzal lehetne ám dicsekedni az iskolában, ha vasárnap délután az udvaron megfújná a trombitát.

– Pista bátyám, jövőre nem hozná el a trombitát?

– Hagyd el fiam, sokat fújtam a díszszázadban valamikor, de már régóta nem trombitálhatok, ahogy egyre több lett a műfogam, már nem tudom tisztán fújni. Más talán nem venné észre, de én hallom, ha nem az igazi. Kikötöttem a csellónál.

– Akkor kivesszük a tokból, játsszon nekünk.

– Hagyjátok, már fáradt a bátyánk – mondja Apám.

Anyám jön be elvágva az alku fonalát.

– Gyertek kész a vacsora!

Vacsora után a „béka” marad, Pista bátyánk megy az unokahúgához – öreganyámhoz – és öregapámhoz pár utcával arrébb, ott szokott a szállása lenni. Nálunk nem volt szabad fekhely, így is a nővérkémmel egy ágyban feküdtünk fejtől-lábtól.

Másnap az öreg katonazenész elindul meglátogatni a többi közelben lakó rokont. Hol vannak? Cecén és Sárszentlőrincen. Sárszentlőrinc tőlünk úgy tizenkét kilométer, országúton sem több ötven kilométernél, még jó, hogy Cece a paprikáról híres falu, útba esik. Cecéig vonattal, busszal megy az öreg ebédre, hogy Lőrincre jusson, a rokonok szereznek egy ismerőst autóval. Sárszentlőrincen egy jó ebéd, szunyókálás és mivel toronyíránt mi csak tizenkét kilométerre vagyunk, ahogy szokta, elindul.

– Nincs messze, meg nem is érnék becsületes időbe, annyi átszállással körbe.

Elindul az öreg – aki már nem katona, már nem trombitál. Életét, lelkét belefújta az indulókba – elindul olyan tartással, amit mai fiatalemberek is megirigyelhetnének, mintha most is a Radeczky vagy Rákóczi indulóra menetelne a honvédszenekarral. Elmegy, pár házzal odébb megáll, egy ház előtt. A házon emléktábla; itt lakott Petőfi Sárszentlőrinci diák korában. Mint már annyiszor, újra számol magában: ha öregkorában visszalátogathatott volna a költő, láthatott volna a porba trappolni egy kisgyermeket, a Mészáros Pistikét, őt. Haladni kell, megindul kifelé a faluból, amerre a költő is kiszaladt gyermekkorában a rétre. Maga mögött hagyja a falut, kint tapossa a Kendervölgyön végigfutó út porát. Petőfi nyomában jár csak több, mint száz évvel később. Tempósan menetel, közben mindenfelé járnak gondolatai. Ott a Gyula hazája: Rácegres. A helyről és népéről íródott a Puszták népe. Illyés maradandót alkotott, pedig a gimnáziumban még kigúnyolták a pusztáról jött tájszólása miatt. Továbbfűzi gondolatait, hiszen Gyula meg fiatalabb nálam, és ő is csatangolhatott itt, amikor én már a trombitát fújtam. Így fűződik fel másfél évszázad. egy költő, egy katonazenész és egy író okán.

A fennkölt gondolatokat lassan felszívja az augusztusi nap. Délután van, rekkenő meleg. Meg-megáll az öreg „vitéz”, zsebkendőt vesz elő, egyre sűrűbben törli homlokát, arcát.

– Hát Pista ez már nem neked való hetvenen túl. Jön a mentsvár, beér Kisszékelybe.

Végigballag a főutcán. A falusiak rácsodálkoznak az idegenre. Akad, aki ráismer: tavaly is ilyenkor ballagott erre ez az öregúr. Mindenkire ráköszön, mert így tanulta kisgyermekként. Mindenki visszaköszön – vagy bátrabb asszony megkérdezi – honnan jön bácsi?

- Lőrincről.
- Igyék, egy bögre vizet!

Nagy kortyokkal issza.

- Köszönöm, az Isten áldja meg!

Ballag tovább, közeleg a megkönnyebbülés, a vadaspark. (Miért így hívják nem tudni, vad nincs, egypár erdészház, egy fűrészüzem.) Innét már könnyebb, beér az erdőbe, az árnyékba. Három-négy kilométer az erdőben és a Némedi hidegvölgyben van, ami most nem hideg, de fél óra múlva már megérkezik.

- Ferikém – mondja öregapámnak – azt hiszem, többször nem vállalkozom erre az útra.

Másnapra kialussza magát, délben már nálunk ül asztalhoz.

- Pistám, hozz fel a muskotályosból, még négy óra múlva megy a vonat, énekeljünk addig.

Előkerül a cselló, pár pillanat hangolás, aztán a két István (mindegyik Pista bácsi) elkezdí az énekek sorát. Mi gyerekek az ágy szélén vagy a szőnyegen ülve próbáljuk:

„Megkötöm lovamat piros almafához, Megkötöm magamat gyenge Violámhoz”

A két ember elkezdí: „Deres már a határ...”

Vigaszul: „Van az úgy, hogy egy szál virágtól, Tavasz lesz az egész világból...”

Sorolják, éneklí a szebbnél szebb nótákat, népdalokat, film és operett betétdalokat.

A cselló kísérte őket, mint harmadík tagja a kórusnak. Mert a cselló kísér. Nem vezet, mint kántor keze a harmóniumon, vagy orgonán megfoghatatlan pillanattal, de a gyülekezet előtt vezetí az éneküket. Nem egyszerre szól, mint a katonák ajkán harsogó indulóval egyszerre rikoltó kürt szava. A cselló egy leheletnyivel az ének hangja után szól. Az énekeseké az elsőbbség, szerényen követí őket. Helyreigazít, támaszt ad az új hangnak. Kísérí a születő nótát, mint ahogy a jó bába asszony kísérí a szülést, és nem vezetí, mint a szülészorvosok legtöbbje. Legyen ideje megszületní a dalnak. Azonkívíül a hangja ís különleges „emberí”. Másolja az emberi énekhangot. Egy zongora vagy gitár egy hangszint ad különböző rezgésszámon más-más magassággal. A csellónak változík a hangszíne ís. A mély hang még dörmögös, a közepe erőteljes, a magas hangok már bicsaklanak, vékonyodnak, mint amíkor az énekes számára már nem könnyen énekelhető tartományba kerül a dal. Ilyen volt a koncert egy meglett ember, egy öregember és egy cselló rögtönzött fellépésével a nagyszobánkban.

- Pistám az utolsót, nehogy lekéssem a vonatot!

„A kanyargó Tísa partján ott születtem, Oda vágyík egyre vissza az én lelkem ...

Ha ítt érne a halálom, ne hagyjatok idegenbe, A kanyargó Tísa partján temessetek akáclombos temetőbe”.

Valamerre messze néz a két Pista, azután összenéznek. Nem kell semmit beszélní, a csend többet mond a múlttól és az elkövetkezőkről.

Közeleg a vonatindulás, tokjába kerül a cselló. Az öreg katona fogja a csomagját, mí a „békát” és ballagunk a vonathoz.

Számtalan alkalommal volt még vendégünk, de a Sárszentlőrínc – Tolnanémedi utat nem gyalogolta végíg többet. Később elmaradtak a látogatások ís. Már csak a kelenföldí templomba és egy ottani vonósnégyesbe járt el klasszikus komolyzenét játszani.

Már Gödöllőn járom az egyetemet, anyámék többször említík: – Látogasd meg a Tétényí úton Eti nénéd meg Pista bátyád. Túl van a nyolcvanon, kí tudja meddíg teheted meg? Nehéz az egyetem (főleg szakközép után) első két éve. Kevés gyakorlat, annál több elmélet. Dolgozatok, vizsgák, a látogatás halasztódik. A távirat jön, Pista bátyád meghalt! Temetés... a Farkasréti temetőben.

- Uram Isten, mint annyíszor már az életben, most ís elkéstem!

A temetés után Eti nénénk hív halotti torba.

- Este lesz míre hazaértek, gyertek egyetek, készültem. Ebéd után beszélgetés.

– Tudjátok ébren voltam akkor és hallottam elpattant egy húr a csellón. Berohanok

nagyapámhoz, már nem élt!

Elpattant a húr!

Válás...

A férfinak elege van. Az asszony hónapokíg volt kórházban, míelőtt a kislány megszületett.

Utána ís nehezen áll helyre a házasság. Dönt: elmegyek!

- Míért hagysz ítt bennünket?
- Azér’!

Közös ügyvédet választanak, úgy olcsóbb. A vagyonmegosztás egyszerű: az ember viszí az öreg Dacia-t, az asszony a tízezer forintot. Más vagyonuk nínscs.

A vagyonmegosztás ezzel kész. A bírónő: megítélek a gyermektartáson túl 500 Ft

asszonytartást. Van hozzáfűzنى valója?

- Bírónő, 1000 Ft-ot szeretnék!- mondja a férfi.
- Asszonyom beleegyezík, hogy a volt férje kéthetente látogathassa a kislányt?
- Bírónő, amíkor csak akarja, az Ő lánya, míndenkor szeretettel várjuk.
- Akkor, maguk mí a francnak akarnak elválنى?
- Azér’!

A férfi keresí a helyét, de mínden szóba jöhető párnak való bizalmatlan. Elvált ember?!

Hétvégeken hazamegy, játszik a kislánnyal, míndíg van étel és bor az asztalon.

Néha egyútt mennek az anyósékhoz, űk sem értík mí történík, s míért történt.

Azér’! A kislány ribizlí beföttet kap, eszí, de félrenyeli. A vérpiros lé a blúzára csattan, megíjed, sír, ordít. Úgy néz kí mintha csupa vér volna. Az apában valami eltörík. Az én lányom, a másík az én feleségem, akit elhagytam, mégís jobban bízik bennem, mínt sok más nő. Nekem ítt a helyem!

Bocsánatot kér, sír, zokog, aztán összebújnak. November végén megszületík Sándorka!

Azér’!

Szilaj...

Egy kétezer lelkes faluban akad vagy fél-egy tucat Szabó családnevű. Hogy megkülönböztessék űket, különböző betűkkel előnevet tesznek a nevűk elé.

Így aztán a fodrász „CsetaSzabó”, a valamíkori focista „CenterSzabó”, a reformátusok pénztáros prezsbítere a „KasszásSzabó”, de van „HütyülőkSzabó”. Kőművesmesterből kettő ís van: a „DesuSzabó” és a „Szilaj-Szabó”. Az utóbbíval dolgoztatnak szüleím. Apám nem nagyon szereti, elég csúnyán beszél az öreg. Mí gyerekek annál jobban élvezzük: sok „szép” gúnyverset, átköltést, káromkodást tanulunk tőle.

Fiatalon Pesten ís dolgozott, majd megállapodik a faluban. Feleséget keres magának, megnősül. Az asszony csúnya ís, tudóbajos lesz, de négy gyereket szül a kőművesnek. Az elsőhöz hívnak bábát, a többít világra segíti a Szilaj, nem fizetnek bábát. Suri néní amúgy

ingyen is segített volna, azt meg nem bírta volna el a Szilaj önérzete. Keményen dolgozik, a cigarettaszünet addig tart, míg iszik egy pohár bort. Rágyújt, lóg a szájában a cigaretta, de már a kezében a szerszám, dolgozik tovább. Anyám ebédelni hívja, de nem fogadja el. (Nem is szokta soha, pedig az apja anyám keresztapja.) Mindketten április elsején születtek. (Meg is látszik mindegyiken.)

– Megyek haza Ilonkám, főzött nekem a Párizsi Zsófi. Meg tudod nem tudom már kidolgozni a napot, ebéd után lefekszem pár órát, nem lógok itt. Kisfiam, Te meg ha van kedved, szegeld a nádpadlót, vagy próbálj vakolni, majd jövök. Délután megjön.

– Kisfiam ne így csináld. Nem kell azt csapni. Csak lendítsd finoman, aztán vedd ki alóla a serpenyőt. Simítani meg csak fölfelé, lefelé jön magától is. Így, na próbáld! A kérgesszívű öreg tanít. Én tanulok. A mesterségből, amit tudok, nagyrészt neki köszönhetem: a rondaszájú, hirtelen, kérgesszívű öreg kőművesnek.

Tanultak tőle mások is. A simontornyai vármúzeum felújítói közt ott van a neve. A végzett építész-technikus sehogy sem boldogult az egyik négy sarokról induló boltívvel, állt a munka.

- Mérnökúr csináljuk!
- Jóska bácsi mindjárt kiszerkesztem.

És szerkeszt.

- Ez így nem jó.
- Ha jobban tudja, csinálja maga.

A Szilaj megcsinálja.

- Ez jó, de ki fog ehhez romonádot (sablon) készíteni?
- Ki a Jóisten? Majd én.

Megcsinálja és másnap estére kész a boltozat.

Egyik reggel késett kicsit az öreg. Nem szokott.

Apám kérdi: Jóska csak nincs valami baj.

- Nincs, csak tegnap este elváltunk a Párizsi Zsófival.
- Ne bolondozz!
- Elegem volt már, hogy mindig hánytorgatta, hogy nagyágyból származik – persze heten aludtak benne.

Döntöttem: elválok és rögtön elintéztem a vagyonmegosztást is.

- Mit???
- A vagyonmegosztást. A szekrényt az asszonyra hagytam. A keretesfűrészszel

kettéosztottam középen az ágyat, azután az asztalt. A TV-vel nem bírt a fűrész, ahhoz a bontócsákány kellett.

- Aztán mi volt Jóska bátyám?
- Aztán leültünk a kettéfűrészelt ágyra, és mi vén marhák rítunk mint a záporoső.
- És utána?

– Hát azért késtem kicsit, mert ahogy világosodott, összehevedereztem az ágyat meg az asztalt.

- Apám látja, most nem vakolni, hanem az életet akarnám tanulni – adja az öreg alá a lovat.
- Jóskabátyám akkor már sokat szelídült. Hogy volt a DesuSzabó kőművessel több, mint

húsze éve?

- Hát Pistám, összeszólalkoztunk a kocsmában, aztán én beleböktem a hasába a bicskám, annál meg kőműveskalapács volt– rögtön fejbevágott.

Egy mentővel vittek bennünket a pincehelyi kórházba. Egymás mellett ébredtünk műtét után a kórteremben. Még egészen magamnál sem voltam, amikor hallom, hogy a nővér a folyosón telefonál.

Gondolom Némediről érdeklődtek, a nővér meg adta a tájékoztatást.

- A hasas megmarad, de a fejes nem biztos!!!
- Tudod Pistám, életemben először, de akkor nagyon megijedtem!

Még a megsüllyedt melléképület sarkát kell aláfalazni, megékelni. Úgy látszik, megártott a sarkának az üreg, amiben a fináncok elől elrejtett 170 l-es hordó volt. Az özvegyasszony ossza a tanácsokat. Az öreg megelégteli.

- Vilma néném, ehhez én értek, te meg pucold a tömött récét, te ahhoz értesz.

Öreganyám megsértődik, két napig tájunkra sem jön, de másnap mindenki nálunk eszi a kacsapecsenyét, kivéve a Szilajt, Ő megy haza ebédelni a „párizsi” Zsófihoz.

Készen vannak a munkák, az öreg Szilaj meg apám leülnek az asztalhoz. Egy-egy pohár bor, papír, az öregnél ácsceruza.

- Mondja Jóska bátyám.
- Hát Pistám, van ennyi köbméter fal – ennyiért.

Elkészült ennyi négyzetméter vakolat, szorozva a normával az ennyi. Az öreg írja a papírra, igen barátságos normával szorozva.

Aláhúzza, összesen ennyi.

No, Pistám, ennyit csinált a gyerek, amíg én ebéd után aludtam– levonja. Pistám, nekem mint mesternek naponta egy liter bor megjár, de megittam hármat. S tizenkét napra hús forintjával a két liter ötszáz forint– levonja.

- Hát Pistám, ennyivel tartozol, ahogy tudod, kifizeted.
- Jóska bátyám, nem kevés ez?
- Pistám, három gyereket neveltek!

Ő is négyet felnevelt, abból egy még otthon volt, meg a beteg asszony. Apám kifizeti, én meg mindenszentekkor törlesztek neki egy szál gyertyával.

Ő volt az öreg Szilaj!

Disznóvágások...

Hajnalban megjön az öreg Vámi, merthogy disznóvágás lesz. Az öreg elmúlt már hatvan, de évtizedek óta jár hozzánk böllérkedni. Öreganyám nagybátyja. Igazi böllér. A böllér az, aki tudja, vagy megkérdezi mi a család kívánsága és úgy végzi a munkát. A megfogadott hentes meg úgy, ahogy tanulta. No, ettől több a böllér, bár lassúbb, mert hisz évente csak egy tucatnyi disznót vág. Az öreg Vámi meg közel fél évszázad gyakorlattal maga mögött, elsőik között volt, mint böllér. Persze mondhatnánk könnyű volt neki, hisz a „Nagy háború!”-ba elvitték a férfiak javát, így 16 évesen a faluban már több mint egy tucat disznót kellett vágjon.

Akkor még nem volt divat hűtőbe vágni (nem is volt hűtő a faluban csak egy az ÁFÉSZ boltban). Nem volt versengés hol fejezik be először a vágást. Megadták a módját, és amikor végeztek, besötétedett, kezdetét vette a disznótor. Ahogy manapság már csak a cigányok ülik el a halotti tort (eléggé nem dicsérhető módon), régen a disznó halotti torát is elülték. A tor vacsorával kezdődött, anekdotákkal folytatódott, mulatsággal végződött. Néha még egy-egy élelmes cigánybanda is megjelent, ha hírül vette a tort. Kóstolóért muzsikáltak.

Az asztalnál gombolyodott az emlékezés fonala.

– Tudjátok, azért Göloncsérék disznóvágását is sokáig emlegették a faluban. Az volt a csoda, a szegénység és a lélek csodája.

- Mesélje el édesapám!

– Hát Gölöncsérék szegény emberek voltak, nemigen tellett hízóra. Aztán az egyik évben napszámból, innen-onnan csak összejött egy hízóra való pénz. (Hízó? Ha igaz a mondás, hogy egy mázsa alatt a hízó csak malac, az ember meg csak gyerek, akkor ez inkább malac volt.)
– Felvidékről áttelepítettek voltak.

– Ápjuk, rizsre már nem maradt pénz, hitelre meg nem akarok venni.
– Anyjuk, van még az eresz alatt kis kukoricá, dáráld meg, szitáld ki az apráját, a nágyjá jó lesz hurkábá.

Abban hamar megegyeztek, kit kell hívni a torba. A nagycsaládot, a sógorokat, komákat, a két szomszédot családostul, meg még ki tudja kiket nem. Hisz kaptak ők is toros kóstolót, de már évek óta nem tudták viszonzni.

Hamar lefogy a hastokról a malac, nem nagy edény kell a sózónak, meg aztán jönnek a vendégek, sült hús is kell. Pár összmaréknyi hús marad kolbásznak, éppen elég lesz vacsorára. Alkonyodik, a gyerekekkel elküldik a toros tányérokat azoknak, akik öregek vagy más miatt nem tudnak jönni vacsorára. Időbe kell menni, hisz nincs még igazi közvilágítás és a gyerekek hazafelé is látni kell.

Asztalhoz ül a népes társaság. Majd kidomborodik a kicsi ház fala. Egyszerű szegény emberek. Van enni-innivaló. Akinek szőlője van, hozott bort, egy-két asszony sült prósztát vagy pogácsát. Multság van éjfélig.

Másnap az öreg Gölöncsérnek dolga akad a faluban, bemegy. (Régen a hízót úgy mérték, mennyi zsír és kolbász lett belőle.) Az öreget megállítják az utcán.

– Hallom Gölöncsér papáéknál disznóvágás volt. Aztán mennyi kolbász lett?
– Á fiám, a kálbász az csak nyalánkság: lett hús szál finom kásás hurka. (Ahhoz csak egy kis esőlék, zsír, bőrke meg kukoricadara kellett.)

Évtizedekig járt a faluban a mondás, ha valaki jóindulata folytán valami elfogyott: „Picsájára vertek mint Gölöncsérék malacának”. (Bocsássák meg a trágár kifejezést, de a falumbélieket idéztem.)

– Aztán Ilonkám emlékszel még, hogy apadéknál, Ferenc bátyámnál, hogy ment a disznóvágás?
– Hogyne tudnám. Egyszer megszúrták a disznót, betakarták szalmával, bementek pálinkázni. Kimentek meggyújtották a szalmát, leégett. Nem volt alatta disznó! A kertvégebe találták meg, onnan kellett visszahúzni.
– A kert végében meg kezdődik a temető.
– Mondja még valaki, nem lelkes állat a disznó.
– Azért a délutáni hurka- meg sajttöltés sem volt esemény nélkül, amikor a legidősebb testvér, Juli nénétek fején fordították ki a disznó gyomrot.
– Na, ne!
– Láttam.

A tor végére senki lelkében nem maradt tüske soha, sehol.

Múlt az idő, kiöregedett az öreg Vámi, más böllér után kellett nézni. A második szomszéd baltával szétverte apám féltett bárdját, a következő évben az első szomszéd jött: kapkodott, káromkodott. Én 16 évesen néztem, tanultam a böllérkedést.

– Az idén te vágod a disznót – mondja apám a kollégiumi eltávozáskor.
– Nem korai?
– 16 éves vagy.

Apám életében egy csirke nyakát sem vágta el.

– Kérek 150 Ft-ot, ha visszamentem, Szekszárdon veszek egy szűrő, meg egy csontozó kést a Börcsöktől. – Az ellenőrzőmbé meg írástok be az eltáv kérvényt arra a hétvégére. (Akkoriban a szocialista embertípus kineveléséhez hozzátartozott, hogy havonta egyszer lehetett eltávozni a kollégiumból.)

Elkezdődött a böllér pályafutásom kisebb-nagyobb zökkenőkkel. A családban, a rokonságban, a barátoknál. Kicsit különlegességnek számítva, mert a torokon én már csak befőttet ettem. Öreganyám, ha nem több, egy üveg egész parasztbarack befőttet csinált, mert a Sanyi azt eszi. Mai napig mindenki tudja – a kevés helyen, ahová még megyek- a Sándornak (Sanyi bácsinak) befőtt legyen vacsorára. Segíteni is szívesen mentem, így jutottam Szaknyérig is vagy tucatszor. Sokat tanultam Jánosfai (a falu) Janitól. Cifra sváb neve van, soha nem tudtam megjegyezni, de igazi magyar. Megmutatja, hogy lehet megélni ebben a hazában, ha valaki szakmája mestere. Pár éve már vágtunk együtt.

– Sándor bátyám, én délutánra is bevállaltam egy vágást – tudtam itt leszel –, ezt befejezed?

– Befejezem. Egy igazi jó csontozó késsel hálálja meg.

Minden kész, csak a szalámi töltés van vissza, amihez még vagy tíz kiló marhahúst is hoztak! Öreg barátom, 80 éven túl, fáradt, a felesége szintén.

– Sanya, mi lefekszünk Etelkával.

Ketten maradunk öreg barátom sógornőjével, Évával. Éva az örök Nő. Balettáncosként kereste kenyerét, már nyugdíjas. Hát nem az a parasztasszony típus.

– Évike, akkor mi töltünk be!

– Ne, Sanya.

– Akkor ki? Láttam van a hűtőben még egy kis viszáki pálinka. Igjunk egy kupicával és hajrá. Évikében hősies párt találok. Már kétharmada kész. Lankad a hősiesség mindkettőnkben.

– Évike, még egy kupica, és készen vagyunk.

Már benne vagyunk az éjszakában, de minden kész. Évike elmegy belezuhanni az ágyába, én még lezuhanyozom és a folyosó másik végében lévő szobában elpihenek. Másnap reggel öreg barátom szavára ébredek.

– Pálinkás jó reggelt Sanya!

Egy-két éve sok minden változott, „derékba tört térdekkel” más az élet. Még komámnál Visnyeszéplakon több-kevesebb segítséggel elbánok egy-egy hízóval, vagy növendék marhával. A saját disznóimat mással pörzsöltetem, tisztítatom, a negyedelt disznótól az én dolgom. Ami megmaradt, meg sikerült tartanom – boldogságomra – az esti disznótor, ahol elő lehet venni a harmonikát, sorra szedni a dalokat, nótákat. Ha elmúlna ez is, szegényebbek lennénk a lelkünkben.

Nem száll le a harmat...

A két gyerek már kora reggel szorgoskodik a kis fülke nélküli kombájn körül. Zsírozzák, olajozzák. Van vagy két tucat hely, amit le kell kezelni. Ékszíjakat, láncokat ellenőriznek, feszítenek, ha kell. Légszűrőt tisztítanak, olajat, vizet ellenőriznek. Parasztgyerekek nyaranta aratás időben, mindig reggelenként, ez a dolguk. Nővérük már kiment a gyümölcsösbe a kicsi gyümölcsfákat gondozni. Nem terhek, segítő kezek ők így nyáron a családban. Mire kezd felszállni a harmat, a gazdának nincs más dolga, mint felszállni a gépre és a harmat leszállásáig dolgozni vele.

Mindenki szeretné, ha ő lenne legelső az aratásban, de mindenki nem lehet első. A két szomszéd falu felváltva: egyik évben az egyik, másik évben a másik kerül sorra előbb. Aztán

egyik évben a falu kertjei, másik évben a szőlőhegy az első. Kivétel csak ha többféle gabona van. Az őszi árpa kényes, hamar lefekszik, szinte bújik vissza a földbe, a zab hamar hullik, a tritikálé sokáig bírja. Mindezt figyelni kell, és azért, aki hátrább kerül, mindig haragszik egy kicsit, de nyár végéig végül minden elkészül.

Már csak két napi aratnivaló van a szomszéd faluban, meg Boldogasszonyfán ígérte egy tábla aratását. Akik arra arattak, nem vágták le. Harsogva indul a kis diesel motor, majd mikor terhelést kap csendesedik kicsit. Irány az országút, majd a szőlődomb. A Gilice oldalában (honnan kaphatta a szőlőhegy a nevét?) egyre melegebb az idő. Már ruhának elég egy honvédségi rövid sportnadrág (magyarul gatya). Egyik ürités a másik után. Kinek pótkocsira, kinek ponyvára, és mindjárt zsákolják. Segítenek egymásnak, nyolcan-tizen is merik egyszerre. Előkerültek már a gyerekek is.

- Bácsi felülhetünk?
- Gyertek, de egyszerre csak három, ide leültök és ebbe a korlátba kapaszkodtok.

A gyerekek fogják a korlátot, ő azért még egyszer felméri – ha mégis baj lenne – hogy tudja a leggyorsabban megállítani a vágóasztalt. Vágják a gabonát, a gyerekek hősiesen nyelik a port.

– Szerencsétek van, hogy búzát vágunk, az árpától még holnap is vakaróznátok. Jöttök még egy kört? Nem szólnak a lurkók, csak nagyon bólogatnak. Azért megnyugszik, amikor leszállnak a gyerekek. Déltájban még bírja, két óra körül, amikor az oroszlán ideje érkezik, nagy a forróság. Égeti mezítlábát a vaslemez, de a következő üritésnél jön a segítség.

- Sándor, jöjjön, ebédeljen meg! Van egy kis sült oldalas.
- Köszönöm, nem is az ebéd, mint a pihenés miatt.

Jóízűen megebédel, iszik egy kancsónyi fröccsöt – több a szóda, mint a bor.

- Ott a heverő, nyújtózzon kicsit.

Fél óra pihenés, lehül egy kicsit a présházban. Napokkal ezelőtt lent a faluban pihent így egy órát. Sárika – aki nem volt már fiatal (unokája is volt), ebéd előtt az udvaron lemosta a hátát is (mert az árpapor nagyon csíp). Sárika megrázza a vállát.

- Sanyikám itt vannak hogy menj aratni, türelmetlenek.
- Nem bánom, akinek sürgős, menjen a kombájnnal, nem vettem ki az indító kulcsot.

Te meg egy félóra múlva kelts fel, ha elalszom; addigra talán nem zakatol ennyire a szívem.

Elszállnak a párnapos emlékek. Összeszedi magát, délután még három gazdánál elvégez.

Kezd hanyatlani a nap.

- Sándor, akkor most jön hozzám?
- Juli néni a magáé legalább két óra, a harmat meg fél órán belül leszáll.
- Nyaranta egy-két alkalommal van, hogy naplemente után aratni lehet.
- Sándor, ma nem száll le a harmat!
- Juli néni ne mondja már! Most beállok, levágom harmadát, leszáll a harmat, ma is

kifizetheti a fuvarost, holnap a maradékért újra. Reggel magánál kezdek, szépen megcsináljuk.

- Sándor csinálja, nem száll le a harmat.

Mit van mit csinálni, az öregasszony olyan tiszteletet parancsolóan néz a szeme közé, indít és ráfordul a táblára. Úgyis mindjárt leszáll a harmat, majd holnap be lesz fejezve. Leürit egy tartályt. Megint visszafordul. Már lement a nap, jó hogy rendben van a világítás a kis gépen. Újabb ürités, még mindig nincs harmat. Lámpa fényénél befejezi. A falusiak is ott vannak merni. Juli néni nem kevés pálinkával és borral ösztökéli a segítséget. A harmat nem szállt le. Éjszaka van mire hazaér, lezuhanyozik, beesik az ágyba.

- Ébredj, a gyerekek már összekészítették a kombájnt.

Kifelé menet csöng a telefon, felveszi.

- Sanyikám, levágod a búzám, vagy veszek egy doboz gyufát?
- Mondtam, Szulimán után learatom. Ott délután végzek, átmegyek és megcsinálom.

Ebéd után ér a barátja táblájára. Beszélgetnek.

– Hát komám, én tegnap éjszakáig arattam a Juli néninek. Én még ilyet nem láttam, hogy valaki megmondja, hogy nem lesz alkonyattal harmat. Ez olyan ritka valami.

– Tévedsz!

– Hogy-hogy tévedek, benne voltam, majd éjfélre értem haza.

– Nem abban tévedsz. Az öregasszony nem megjósolta, hogy nem lesz harmat, hanem azért nem szállt le a harmat, mert az öregasszony nem akarta.

– ???

– Tudod a TSZ időkben se mertek vele kötözködni a többi fejőasszonyok, mert akire megharagudott, annak a tehenei nem adták le rendesen a tejet.

– Van ilyen?

– Te nem tudtad eddig, az utolsó boszorkányper a XX. század elején Szulimánba volt Magyarországon.

Megborzongok. No, lesz min agyalni, míg egyik rendet a másik után vágom barátom gabonájába. Nehezen fordul meg benne a dolog, nem figyel, a partoldali nagy rózsabokorba befordítja a kihordó csigát: eltörik.

Ettől kezdve nem tud pótkocsira, vagy a gép mellé ponyvára üríteni, csak a kombájn alá. Uram Isten, nekem ma még Boldogasszonyfán is lenne munkám. Készen a kis darab, ponyváról felmerik a szemet. Hamar telefonálni.

– Végeztem, tudok menni, még estig meglesz, de csak a gép alá tudok üríteni, mert letörött a kihordó torony.

– Gyere Sanyikám ahogy tudsz, csak legyen levágva a búza, az élet. Nem gondolta komolyan, hogy felgyújtja, magyar ember olyat nem tesz.

A helybéli autószerelőnél leteszi az összetört tornyot. Ígérik, holnap meghegesztik. Irány Boldogasszonyfa.

– Te ez olyan meredek, már tudom miért nem vágta le senki.

– Akkor most mi lesz?

– Megpróbálom, de nem ígérem, hosszára felfele nem tudom felmegy-e, lefele meg orra bukik.

– Oldalt?

– Oldalt rögtön felborulok.

Átnézi a kombájnt, a variátorszíjat megfeszíti, nehogy megcsússzon, akkor vége. Állít a rostán, így is majd hegymenetbe szórja kicsit, lefele meg szemetesebb lesz. Mormol egy kicsi imát, megnézi merre lesz jó ugrani, ha muszáj, és belevág a táblába. Hál’ Istennek megy a munka. Féltartályonként leürít a gép alá leterített ponyvára. Féltartálynál többet nem mer tölteni, nehogy felboruljon.

Készen van. Az összes energiáját elhasználta. A kis kombájn nem tud nyilatkozni, leállítva hűl, pihen.

– Sanyikám menjünk be a présházba, készítettem egy ballont, kóstold végig melyikből töltssem meg.

– Előbb telefonálok: gyertek értem Boldogasszonyra, hozd a Sanyát, vigye haza a gépet, te meg engem.

A másnapot majd végigalussza, délután telefon: Sanyi bátyám, komám, nem jön el senki learatni a falu közös búzáját. Tudod, mi ebből örölünk lisztet. Sokunké ez a kis búzaföld.

Komám én elmegyek.

– Fiúk, tegyétek rendbe a kis masinát, nem kell sokat dolgozzon, csak az utazás sok.

– Mennyi?

– Majd negyven kilométer.

Délután elindul, estére ott van. Van éjszakai szállás, jó vacsora.

- Reggel, ahogy felszáll a harmat a gép mellett van, még egyszer átnézi.
- Kezdhetünk.
- Komám, várj még kicsit.

Megjönnek a falubeli asszonyok, lányok, emberek csupa ünneplőben. Énekelnek, imádkoznak, hálát adnak a teremtőnek a termésért, a búzáért, az életért. Sarlóval markokat szednek, átkötik szalaggal: ezek lesznek a Jézuskévék a házaknál.

- Sanyi bácsi most már vághatja – mondja egy szép menyecske.

Az öregnek még kell egy jó perc összeszedni magát. Megtörli a szemét, felmászik a gépre, learat. Felmerik a búzát, megosztoznak rajta. Ki autóval, ki talicskával, van aki vállon viszi haza a részét. Télen ebből lesz kicsi malmokba őrölve a lisztjük, a mindennapi kenyérhez.

- Sanyi bácsi! Gyere délután, multság lesz!
- Ennek a kis búzának csináltok aratóbált?
- Nem csak. Jött az Ákos Pestről, itt akarnak letelepedni a családjával. A tűzépes becsapta,

a pesti egy tucatnyi haverjából jött vele összesen kettő építkezni.

- Ezt ünnepeljük?
- Nem. Összebeszélt a falu, minden család adott egy férfierőt – a Tibor nem tudott jönni helyette a Mária vállalta, hogy ő minden nap megfőz a társaságnak.
- Most hogy álltok?
- A héten vályogból felvertük a falakat, kész. Holnapután elkezdjük a tetőt.

Kiadós vacsora, nótaszó, multság. Odajön az egyik falubéli koma.

- Sanyi bátyám megérte neked ez az aratás?
- Pénzbe nem. Levágta volna valaki? Én meg egy élménnyel gazdagabb lettem. Megérte.

Nem megy haza csak másnap. Ragyogó napsütés, a zselici erdő nyárvégi poros arcát mutatja. Dél van mire hazaér. Lemászik a kombájnról, ott van a két gyerek.

- A héten az lesz a dolgok: eltenni a kis kombájnt jövő évre.

A két gyerek pár nap tisztít, takarít a kis gépen, azután zsíroz, olajoz, festi a kopott részeket. Felállnak az udvar végébe a kis masinával. Leengedik a vizet, kiveszik az akkumulátort. Megsimítják a kombájnt, ami a téli betevőhöz kereste a kenyeret.

- Aludj, pihenj jövő nyárig.

A gazda is felejtí a csípős árpaport, ami után napokig kellett vakarózni. A meghibásodásokat, amik javításakor fülig olajos-poros lett, a vágóasztalba cséplőrészbe fogott medvéket. Mindez felejtődik, megmarad az aratás szépsége, a vezetőálláson való állás (állva többet látni, szebb munkát lehet csinálni) a gyönyör, ahogy a búzakalászok engedelmesen dőltek a vágóasztalba. A tartályba egyre gyűlő búzaszemek. Mind-mind a boldogságot jelentette azokon a nyarakon, közel húsz éven keresztül.

HALÁL ÉRINTÉSE...

„MINDENKI NAGYON JÓL JEGYEZZE MEG
A HALÁL NEM PUSZTULÁS, HANEM ÁLLOMÁS,
ELMÚLÁS, AMIBŐL ÚJ ÉLET FAKAD.”

/MOLNÁR V. JÓZSEF/

Répahordás...

Lehullott a levelek nagy része a Kisbozóti fűzfákról, varjak kárognak a kopasz nyárfák hegyén. Háborítatlanul élnek a Kisbozótban. Szántó csak egy falatnyi a sásos fűzfás rét ölelésében. Az a falatnyi szántó viszont kiváló répatermő ott a Kapos árterében. A folyón túl van a kendergyár, ami a Nagybozótban – a Sió és a Vámszőlőhegy közötti területen – termő kiváló minőségű kendert dolgozza fel. Külön kis telep a gyár területén, ahol a munkások kolóniája él, ott a Sió és Kapos alkotta félszigeten. Még óvodájuk is van, hogy az asszonyok mielőbb visszamehessenek dolgozni. De a gyárról majd máskor. Most elég annyi, sok család tart némi háziállatot; baromfit, kecskét, disznót. Ezeknek meg enni kell! Kicsi veteményeseken kívül meg egyéb föld nincs a telepen, kell a kender kazlaknak, az áztatóknak a hely. Lehet még a két folyó partján kaszálni, bodzát, fűzet legeltetni, azután novembertől semmi. Marad a proletárdiktatúra jelszava: ami a tied, az az enyém is, az enyémhez meg semmi közöd!

- Sándor be kéne hozni a répát, mert a kendergyáriak csónakon járnak át a Kaposon répát lopni.
- No fene!
- Tudod, nem lesz téli takarmányunk.
- A kecske minden kórót megeszik, kitelel rajta.
- A répa jobb, azt lopják. Hozzuk be.
- Reggel befogunk, két nap alatt behordjuk mindkettőnkét, ha iparkodunk.
- Hát a lovaid iparkodnak az biztos, csak mi tudjuk olyan gyorsan rakodni.

Az öreg elmosolyodik a pipa mellett, csak magába mondja: azt megnézném.

Másnap reggel rúd mellé állítja a két ötvenes éveit taposó gazda a két erőtől duzzadó, szénsárga (a köznyelv feketének mondja) harmadfűvű csikót. A lovak egymásra néznek, prüsszölnek, röhögnek, csipkedik egymást: megyünk. Nem kell őket hajtani, inkább visszafogni nehogy vágtaba csapjanak fel. A két kilométernyi ügetés nekik semmiség. Nem úgy a két gazdának, akik az ülésdeszkán győznek kapaszkodni a löcsbe. Gyorsan megrakodnak, mielőbb be kell vinni a termést. A Kapos parton látni hol kötnek ki a gyári csónakok, amikkel a répát lopják. (Jól kitalálta a proletár: ha meg is jelenik a gazda, átevez a túlpartra, jót röhög, a nyomát meg bottal üthetik, mire átmennek utána az egy kilométerre lévő hídon.)

Hazafelé megint trappol a két csikó, de azért a tehertől néha lépésre váltanak. Az öreg hagyja őket, osszák be ők az erejüket, úgyis szívesen mennek, ha erejük, na meg a teher engedi.

- János ne is hordjuk le a verembe, csak dobáljuk le, minél előbb bent legyen.

Kettőt fordulnak délelőtt, kettőt délután. Alkonyattal kifognak, János bácsi hazaballag, Sándor még lecsutakolja a két gyönyörű csikót. Meg sem látszik rajtuk az egésznapi munka. Azért csak egy óra múlva vacsora után itatja meg őket, amikor már ”kihültek”. Nehogy tüdőgyulladást kapjon valamelyik!

Másnap minden kezdődik előlről, megint megvan a négy forduló. Közben hűvösre fordul az idő, a mindenszentek körüli őszi szél kellemesen fúj a megizzadt két gazda körül. Most Jánosnak viszik.

- Sándor, nem jó színed van. Segítsek ellátni a lovakat?
- Nem kell, kicsit elfáradtam, meg kevés a levegőm, de ellátom a csikókat.

Szalmacsutakat vesz, végigdörzsöli a két csikót. Gyönyörködik bennük.

- Még szebbek lesztek.

Vakarót, kefét, rongyot fog, kifényesíti a két csikót. Azok a vállára, fejére támasztják nemes fejüket, halkan prüsszölnék. Sok időt tölt velük a gazda, most már meg lehet őket itatni.

Egy-egy vödör vizet húz nekik a kútból. A másodiknál megtámaszkodik a kútkávéban.

Beballag a konyhába.

- Vilma, egy bögre tejet meg kenyeret kérek csak.
- Nem jó színe van, Sándor.
- Majd megjön. – köhög kicsit.
- Majd megjön a színe! Belázasodik. Öntudatlan forgolódik az ágyban, a felesége orvoshoz szalad.
- Doktor úr, az uram!!! Az orvos vizsgálja.
- Tüdőgyulladás! (1935-öt írunk, a penicillinről már vannak kósza hírek, de használata 1942-ben kezdődik.)

– Vilma, cseréljétek rajta a vizes lepedőket, ha sikerül levinni tartósan a lázát, akkor megmarad.

Hát vizes lepedőben nincs hiány, de Sándor csak néha rövid időre tér magához.

Másnap úgy néz ki, talán fordul az állapota, magához tér.

- Vilma, hol a Pisti?

Az asszony kikiált az udvarra (a gyerek már két napja nem jár iskolába).

- Pistikém, apád hív!

A gyerek betrappol a tisztaszobába, odaáll az ágy mellé. Az apja fejére teszi a kezét, végigsimítja az arcát.

– Kisfiam, az Isten áldjon meg! És lehanyatlik a keze. Így halt meg öregapám – akit soha nem láthattam – és lett árva 11 évesen apám.

Két napra rá a kózségháza fészereben a halottas hintó elé fogták a fényesre kefélt hollófekete csikókat.

Az elsőszülött

Az elsőszülött – a legszebb, legjobb lelkű –, hamar elkopott. Elvált, azután újra elvette a volt feleségét és felnevelték a lányukat. Még nincs ötven éves, de a lábai alig bírják, munkahelye megszűnt, issza a „keserű poharat”! Azért ünnep van: Húsvét, a Karácsonyi István- est, a két-három disznótor, meg még pár alkalom az évben. Olyankor előkerül a gyerekkorban kapott harmonika, az öccse is hozza a magáét és este a nagycsaládból tízen-tizenöten éneklik a gyermekkorból (vagy később) tanult népdalokat, magyar nótákat, régi slágereket. Nincs szükség magnóra, lemezjátszóra, DVD meg talán minden harmadik faluban van. Nem fogyasztói a szórakoztató iparnak, maguk teremtik meg a szórakozást. Sorra mennek a kívánságok.

- Öcsém ezt C-mollba! (Szereti ezt a hangnemet.)
- C-moll az három b, mehet. Húzzák, és a társaság énekli.

Minden vasárnap is ünnep. A régi pap felesége kántorizált, de az újnak se felesége még, kántor

meg nincs. Végre valami hasznos: munka, rendszeresség, még ha nem is fizetnek érte. Majd a Jóisten!

Nem is sejti, milyen hamar lesz kifizetés! Beteg érszűkületes lábait vasárnap délelőttönként a templom felé biztatja. Istentisztelet előtt a pappal megbeszélik az énekeket. Minden harmadik-negyedik vasárnap ugyanaz a prédikáció utáni ének a kérésére, „Jézus te égi szép”. Már legtöbbször kívülről tudják. Búcsúkor már alig bír kimenni, elszívni a cigarettát.

- Pityus, menj már el orvoshoz, vizsgáltsd ki magad! – mondja a húga.
- Nem akarok én kórházba menni.

Addig beszélnek többen is, míg megdumálják. Elmegy. Orvosi műhiba, hanyagság vagy csak eddig volt kimérve: a kórházban harmadnap meghal.

Évek óta nem volt olyan kisimult szép arca, mint a koporsóban. Mielőtt lezárnák, az öccse mellé tesz a koporsóba egy énekeskönyvet, hátha odaát is kevés a kántor. Elbúcsúztatják, elpredikálják, eléneklik, a szülőket is van ki átölelje, támogassa, míg viszi a menet a sírgödörhöz. A kisebbik testvér – a fiú- a pap mögött ballag.

– Tiszteletes Úr lehetne? Jézus te égi szép. Nem temetési ének, de a pap hátrafordul a menet felé.

- A 389-est! ”Jézus te égi szép” – és a gyülekezet énekli a jól ismert éneket.

„Jézus te égi szép, tündöklő fényű név,
Legszentebb énnem e föld ölén.
Benned van irgalom erőd magasztalom.
Terólad zeng dalom, ragyogj felém
Elhagynak emberek, mit árt , ha ő veled,
Töröld le könnyedet: Jézus szeret!
Míg a homályon át a lelkem otthonát,
Világosságodat elérhetem”.

Az apjuk már vágatott magának kopjafának valót, gondolta előbb megy el, mint a fia.

- Papi te még nagyon ráérsz, megfaragom a Pityusnak a fadat, majd szerzünk másikat neked.
- Csináld!

Nekiáll faragni, közben zselici tölgyből vágat pár oszlopot: öregszik a nemzetség, szükség lesz még arra, az apjának is vissza kell adni a kölcsön fát. A tetejére férfi jele kell.

Aztán ahány tíz évet élt, annyi nagy minta, az egyes évek meg az alján annyi „kalács” minta.

Az első évtized a „férfi”! Másodiknak „lámpás” készül, a tanult értelmes ember jele. A harmadik és negyedik a „tűz” és „víz” jele: amilyen az élete volt. Mi legyen az ötödik évtized? Nem tudja, kihagyja. Jön az ötvenegyedik esztendő: egy kalács. Azért kéne felirat az aljára, hogy legalább a neve rajta legyen.

– Zsuzsi! – szól a lányának. Te művészpalánta vagy, írd már meg a nagybátyád kopjafáját, én nem tudok rajzolni. A kislány tud. Egy óra múlva a lelkéből szakadó, nevetős, csupa kacskaringós betűvel megrajzolva: Pityus. Kecskelábvésőt fog, követi a cifra vonalakat, mélyíti. Na, most kész! Még rávési 1949-2000.

Nézi az ötödik üres mezőt, másnap is, harmadnap is. Csak azt akarok faragni, ami odavaló. Már csak egy hely maradt. Tusakodik magával.

Egyik reggel nekiáll. Öt vonallal osztja a meghagyott ötödik mezőt: ötvonalas kotta.

Violinkulcsot vés, azután három bé: a C moll előjegyzés.

„Öcsém C- mollba”- szinte hallja –az utasítást. Ceruzával megrajzolja, aztán jönnek a hangjegyek, kezdi vésni, amit a megörökölt harmonikán szokott elsőként játszani, amikor kezébe veszi. Csak két ütem fér a fára, hat hangjegy, de elég: „Jézus te égi szép.”

A szőlő...

A menyecske meg akar felelni! Szereti az urát, szeretik egymást! Az anyós kicsit „nehéz”, megvan vele. Este van, tehenet kell fejni. Nem sok pénz az egy forint egy liter tejért, de lehet rajta sót, cukrot, lisztet venni: a sok liter, sok forint, meg minden napra hármójuknak jut tejföl, túró. Az apóssal sajnos nem kell számolni: a férje 11 éves volt, amikor meghalt az apja. Mit beszélék hármójukról, mikor négynek kell a betevő: áldott állapotban van, nemsokára szülni fog. Fogja a sajtárt, leül a tehen mellé, fejni kezd. A sajtár alig fér a combja közé, nagy már a pocak. Elszűri, elosztja a tejet, aztán leül.

– Édes, én haza megyek, úgy érzem, jön!

Hazamegy az anyjához – anyósával amúgy sem jönnek jól ki, az öreganyja meg bába volt Sárszentlőrincen, talán az anyja tanult tőle valamit.

Tanult.

Megszületik Pistike, akiből később egy szép István lesz, majd Pityus, akit 51 év múlva eltemet!

A fiatalasszony ásóval szőlőt forgat. Aki nem tudná, ez azt jelenti, kb. 50 centi mély árkot kell egyiket a másikba tölteni. Forgat, mert ura (férje) a szőlő, a gyümölcs szerelmese. Nehéz a munka: két éves múlt a fia, s szíve alatt hordozza már a második gyermekét, de tenni kell a dolgot, mert az embernek nem célja, hanem dolga van a világon. Ő teszi a dolgát!

Pár hétre megszületik a lánya, aki egyidős a szőlővel. Telik az idő, megszületik a harmadik is: fiú.

Pár év és elvesznek mindent. Földet, jószágot, szekeret a „demokrácia” égisze alatt.

– Hol van apátok?

– Hátra ment a fészker felé.

Az asszony a gyerekekkel rohan az udvar végébe, felordít a padlásra.

– Pista mit csinálsz?!

Az ember vissza ereszti a létrát, lejön rajta, a darab kötelet bedobja a sarokba. Mindenét elvették, de az anyja és a családja megvan, élni kell. A hatalom is „kegyes”, az elvett egyholdas szőlőből 800 ölet bérelhet! Egy évtized és a tavaszi szünet a szőlőről szól. Mindnyájan szeretik, öröm volt a munka. A Bogarasi dombokra menni, metszeni, tisztogatni, kötözni a „mi” szőlőnket. Édesapámnak ebédet vinni, amikor permetezett. Minden-minden öröm volt és nem teher. Boldogok voltunk a mi kis szőlőnkkel, amiből készült borból a családi kasszába csurrant pár forint. Hanem megint megjöttek a vihar-felhők. A TSZ több ezer hektárjához a mi kis 800 ölünk kellett. Elvették a szőlőt! Szőlő pedig kell! Annyi idő maradt, hogy a régi szőlőből az alanyt-oltó vesszőt megmentjük, és bent a házi kertben 240 tőkét telepítsünk.

Megint ugorjunk az időben: a fiatalasszony elmúlt 80 éves, eltemette idősebbik, legjobb lelkű fiát. Eltemette urát (férjét), aki arra volt büszke, hogy sem előtte, sem utána más nővel nem volt. (Manapság egészen mással büszkélkednek a férfiak).

A szőlő is egyre hiányosabb.

– Pótoljuk ki!

– Minek akar maga szőlőt ültetni? – kérdi a vő.

– Csak nem kapálok potyán tükehiányt! – mondja az öregasszony, és újra teljes a szőlő.

Rá két évre:

– Fiam, még a veteményest megcsinálom, de szőlőt nem akarok, nem győzöm.

– Mami miért nem? Még csak 87 éves vagy.

Kimetszünk, rendbe tesszük.

– Fiam, de jó, hogy kimetszettünk, a többi munkát már megcsinálom.

Egy évvel később: Kimegyünk a temetőbe. Az öregasszony megsimogatja a két kopjafát.

Az egyiknél könnye csordul, a másiknál megrázkódik melle, háta, két csupasz kezével

igazgatja, simogatja a sírhantot.

Megmetsszük a szőlőt, megígérjük a gyomirtást, a faluba van, aki bevállalja a permetezést, a Mami meg még csak 88 múlt.

– Tudod, fiam inkább a veteményest hagyom fel. Ezt a szőlőt apáddal telepítettük, ezt megcsinálom, mert úgy érzem, itt a szőlőben velem van!

Emese...

Sopronban végzett, erdész, környezetvédő. Pesti lány létére házat vesz Zengővárkonyban, munkát talál a Mecsek Erdészetnél. Bejár Pécsre táncházba, Kaposvár mellé lovasíjászkodni, mindehova ősi mesterséget és hagyományt ápolni, tanulni. Mindegy neki, hogy szövés, fonás, nemezelés, lovasíjászat vagy néptánc. Igaz legyen és Magyar!

Jó tíz éve találkoztunk Budapesten (Budán), Máriaremetén. Véletlen találkozás: hagyomány műhely. Azt sem tudtuk miből fizetjük a tandíjat, miből járunk fel Baranyából Budára, de meg kell próbálni, mert olyan jó programokat, kézműves foglalkozásokat ígérnek, az Isten meg majd csak megsegít. „Az úr csodásan működik” (328 zsoltár). A tanfolyamon kezdéskor Bognár Kata (a nevét később tudom meg) elkezdi a Himnuszt, amit mind a nyolcvan ember énekel. Megérkeztem! Megpillantok egy pécsi lányt.

– Ági, te hogy kerülsz ide?

– Sanyikám ide akarok járni, csak még nem tudom, hogy oldjam meg a feljárást.

– Én meg nem tudom, miből tankoljam meg havonkénti útra az autóm.

– Te, van még itt egy-két pécsi, meg az Emese Zengővárkonyból, összedobjuk az útiköltséget.

Ettől kezdve, négyen-öten utaztunk péntek délután Budára, vasárnap vissza. A két éjszakát félig az iskola ebédlőben énekelve, félig a tornaterembe aludva töltöttük. Szeretőnek hozzám amúgy is fiatalok lettek volna, de egy év után „lányaim” lettek.

Vasárnap hazafelé mindig Tolnanémedi felé jöttünk. A két öregnek: Apámnak, Anyámnak, mindig szint hozott az életébe, hogy jönnek a hagyományörzők. A mami vasárnap kötrétest, pogácsát vagy pitét sütött, a Papi a pincéből töltött a legjobb borából. Vártak bennünket!

Egyik alkalommal Anyám kérdezi Emesét.

– Te lány, te miért nem mentél még férjhez?

– Mami, mert még nem kértek meg.

Egy évvel később újra kérdi anyám a szokásos havi alkalomkor.

– Te lány, még mindig nem mentél férjhez?

– Mami, még mindig nem kértek meg.

Visszaérünk Zengővárkonyba, leülünk pihenni. Már alkonyodik. Emese megmutatja nekünk laikusoknak, hogy lehet reflexíjjal hat másodperc alatt három célzott lövést leadni. Megmutatja a saját kemencét is, amiben a kenyeret süti.

– Nem is mondtam: hétvégén jönnek a barátaim, elbontjuk a rossz melléképületet, meg lekaszáljuk az udvart.

– Ezzel a kaszával?– kérdem. Ezt rendbe kell tenni! Megcsinálnám, de hogy kerül vissza?

– Elmegyek érte.

Szerdán megáll a kis Maruti, éppen mézet pergetünk.

– Mit segíthetek?

– A pergető csapat megvan, de szeretnék csinálni vagy ötven liter bodzaszörpöt, nincs, aki

leszedje a virágot. Sokat látott „Festő Józsi” barátomat negyedóra múlva kiverte a víz, amikor Emesét meglátta a bodzabokor mellett a hatos kettes létra legtetején állva virágot szedni. Ilyen volt az én kis meg nem kért lánykám.

Pénteken dolgom volt Bonyhádön, töltöttem egy üveg mézet: viszek a lánykámnak. Délután nincs otthon, biztos még a barátaieért van az állomáson. Bedobom az udvarba az üveg mézet. Majd meglátja.

Este csörög a telefon (talán Kata): Sándor, az Emese Komló és Pécs között vízátfolyásra futott: karambolozott, meghalt! Uram Isten, hol vagy Te ilyenkor?!

Egy megrázó erdész-bányász temetés (annak idején Selmezbányáról mind a két tanszak erdész, bányaművelés átköltözött Sopronba). Az évfolyamtársak, munkatársak, megkérlik a szülőket, hadd temessék régi szokás szerint. Az egyházi énekek mellett felhangzik az erdész és bányász himnusz is. Rúdon-vállon vitt üreges fatörzsön ütik a lépés ütemét, végig a falun.

Én nem nézem meg a kislányom, félek. Később elmondják: az orvos szerint megijedni sem volt ideje, a nyaka törött el, amúgy egy karcolás sem volt rajt. Szép volt, mint egy menyasszony!

Temetés után az összetört szülőktől elkérek egy nyílveesszót az övéiből, és megindulok száz kilométert anyukámhoz.

– Mami, megkérték Emesét, a „kislányom”: Jézus lett a jegyese. – és sírva a vállára borulok a Mamimnak.

Évente mindenszentekkor (halottak napja vigíliáján) este későn érek a zengővárkonyi temetőbe. Virág, gyertya, egy korty bor a földre, egy korty nekem; ittunk a lányommal. A sír mellett egy fiatalember. Nem szólunk. Következő évben köszönünk. Egy év múlva beszélgetünk pár szót: megtudom, a Mátra mellől jön le ilyenkor. Hazafelé gondolkodom az autóban; miért nem ő kérte meg a lánykám. „Az úr csodásan működik?”

Sanyi, Reni...

Túl van már lassan minden: a betegségét elfogadta, próbálja élni a teljes életét, mert a teljes attól teljes, hogy annak érezzük, és úgy próbáljuk élni. Az izmai, idegei sorvadnak, egyre nehezebb az élet. A kisöccse tanul, de nem igazán érti a tananyagot, felvállalja, hogy korrepetálja.

A szulimáni főutcán át-át ballag egy rokkant gerincű férfi egy szál honvédségi sportnadrágban.

– Gondolnád, hogy két diplomával bír meg két féllal? Négy egésszel csak azért nem, mert: – Komám, kijártam az öt éveket, megtanultam, amit kellett, a diplomavédés meg a diplomaosztás ki a picsát érdekel?! – így lett a legjobb barátom két egész és két fél diploma jogos tulajdonosa. Így tudott tanácsot adni mezőgazdasági munkákhoz, közgazdasághoz, hitelhez, jogi ügyekhez.

A kisöcsi tanul, izzad, de halad. Már jó jegyei vannak.

– Bátyó, a suliba jár a Bartics lány is, a Reni, annak is nehéz a sulis. Tudnál neki is segíteni?

– Persze, szólj csak neki, az apját régről ismerem.

Másnap megjelenik nála egy vékonycsontú, törekeny kis leány. Sanyi barátom nekilát vizsgázóképes nőt faragni az apró lányból. Gyöttri, nyözgeti a másodfokú egyenletekkel, a szögfüggvényekkel, deriválással és minden egyéb tudománnyal. Közben, amikor a kislány elmegy, azon jár az agya: mi a franc szüksége lesz ennek a lánynak erre a fölséges nagy tudományra a vizsgán kívül? Mikor kell ennek a lánykának gerendát méretezni, folyamatot

optimalizálni? Minden valamirevaló kőműves inas a 3, 4 egységbefogó és 5 egység átfogó kimérésével megszerkeszti a derékszöget. A többi szögre semmi szüksége. Tán arra kéne felkészíteni ezt az apró lánykát, hogy tüzerhadnagyként a szögfüggvényekkel ágyút tudjon irányozni? Baromság! Mindegy, a vizsga fontos, az élet nem! Ha az élet lenne fontos, akkor arra kéne megtanítani, hogy ismerje, tisztelje a gyökereit, mert az a megtartó. Arra, hogy dolga van a világon, és nélküle nem lenne egész a világ és neki pedig alkalmazkodni és tenni kell az egész világért. Arra kéne megtanítani az ilyen lánykákat, hogy tudjanak férjet, „királyt” választani, akié a döntés, hogy mellette „királynő” legyen, aki irányítja, aki a „nyak”, amelyik jó felé fordítja a „fejet”. Azt kéne megtanulnia, hogy ahova bárányt ad a teremő, oda legelőt is terem: ne féljen kisgyermekeknek életet adni. Megtanítani a Jézusi tanítást, a legfontosabbat: „úgy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket.”

Nekifekszenek a mateknak, izzadnak mindketten, közben a lényegből is tanít Sanyi barátom. A lány fizetni akar a tanításért a „tanár úrnak”, de nem fogadja el. A lány csodálkozik, nem tudja mire vélni. Leteszi az asztalra a pénzt. Sanyi megkapaszkodik (egyre nehezebb felállni), kiegyenesíti a derekát, odalép az asztalhoz és a pénzt visszateszi a lány táskájába.

– Segítséget kértél, azt csak ingyen lehet adni, aztán van időm bőven. Tanulj, az legyen a te ajándékod.

Sikerülnek a vizsgák, a lányka elindul az élet útján – ami tisztességes embernek soha nem könnyű, legfeljebb nagyon szép. Dolgozik, eszi az alkalmazottak nem mindig édes kenyerét. Sanyi is ballag egyre több fájdalommal, és egyre lassabban azon az úton, ami nagyon egyirányú. Vagy fél tucat orvos próbálta visszafordítani, vagy legalább parkoltatni az úton: sikertelenül. A benulás eléri a légző és szívizmokat, senki nem tudja, kínok között, vagy békésen, könnyen hagyta-e itt ezt a hozzá mostoha világot.

A valamikori kis tanítványt nem engedik el a temetésre a hivatalból, nem tudják helyettesíteni. Ahhoz meg már embertelen a világ, hogy be lehessen zárni két órára, hogy valaki tanárát, barátját elkísérje a sírhoz.

Szabadidő, még autó is adódik – pár nap múlva – elmegy a vékony lányka a szomszéd falu temetőjébe. A friss koszorúkról könnyű megtalálni a sírt. Szakad az eső. Az ég termékenyítő könnyei a lány patakozó, sós könnyeivel összefolynak a blúzán. Sirat. Talán jobb is így, nem szól a pap, a rokonok: ketten vannak, tanár és tanítvány, hiszem, harmadikként a Jóisten.

Támasztom a pultot, Reni a kiszolgáló a kocsmában. (Hétvégeken egy-egy napot vállal, jól jön a postai fizetés mellé.) Bejön közben egy kis cigánygyerek.

– Reni néni, kérek egy fagylaltot, írja fel az apukámnak!

– Nem tudok már több hitelt felírni, gyertek hétfőn, akkor lesz fizetés.

A kisgyerek szája legörbül, még pár pillanat és sírni fog. Indul kifelé.

– Várjál, adok valamit!

A fagylalttölcsérrel nem kell elszámolni: fog egy tölcsért. A csokiöntetet se mérik (legtöbben meg nem is kérnek a fagyira). Megöntözi csokival a tölcsér belsejét. A gyerek szája már fölfelé áll, fekete szeme csillog, ahogy ropogatja a csokis tölcsért. Milyen könnyű is örömet szerezni!

Barátom (komám), békében lehetsz odaönn – Jézust várva. A sok ember, akiket tanítottál, akiknek segítettél, közülük tudja, ami fontos. Egyik itt ez az „alig asszonyka”. Neked is szereped volt abban, hogy megtanulta: „úgy szeressétek egymást...”.

Szemek...

Elfogyott a pénz otthon, még jó, hogy van a számlán. Szigetváron járnak, bemegy az OTP-be, pénzt vesz fel. Kifelé majdnem szembe a Palermo bár. Napközben is iszik néha, itt még nem járt, meg aztán most nem kell vezetni, így bemegy. A pulthoz áll.

- Csókolom, van jó vörösboruk?
- Villányit tudok adni.
- Szeretnék kérni egy pohár szárazat!

Pár korty után szétnéz - nem volt még itt. Oldalt a falon megpillant egy furcsa mód keresztbe vágott nagyméretű olajfestményt; egy önarcképet. Külön a homlok, az álrész, a szemek. Évekkel ezelőtt látta már, de nem tudta, hogy itt van kitéve. A jó művész úgy tud portrét festeni: bárhol áll az ember úgy érzi, őt nézi. Megdöbben, kiszalad a száján:

- Lebuktam!
- Mi baj? - kérdi a pultos lány.
- Látja, engem néz.
- Attól jó a festmény, bácsi!
- Igen, de én most megbuktam előtte ezzel a pohár borral.
- Ismeri talán a bácsi a lányt, aki festette?
- Igen. A kislányom!

Többet iszik mint kéne, de olyankor könnyebb a munka, nem fáj úgy a derék, a térd, könnyebb elviselni a világot, csak a lelkiismeret háborog jobban. Telefonhívás érkezik: a legkisebb gyerek.

- Apukám azért hívtalak, mert szeretném eljegyezni az Évit, és még senkinek nem szóltam, mert a Te véleményed és támogatásodat kérem.
- Kisfiam az enyémet?
- Azért apukám, mert nekem most is a Te szavad az első.
- Boldog vagyok, és hívj fel, ha már tudjátok mikor, hol lesz az eljegyzés. Most leteszem a telefont, muszáj. Leteszi a telefont: sír!

Istenem még mindig én vagyok az első a gyereknek? Én, aki árnyéka vagyok a tíz évvel ezelőtti magamnak? Én, aki a testi-lelki szenvedésem borba fojtom. Én vagyok az első ennek a talpig tisztességes jólelkű gyereknek.

Apa! Mondja pár hónapra a középső. Ha egyszerre abbahagyod, lehet több lesz a baj, mint a jó, de próbálj kevesebbet inni. Nem kell rejtegetni az italt, töményt ne igyál ha lehet, a bort meg tedd a konyhaasztalra oszd be, egyre kevesebbet, tartsd be. Ígérd meg! Tudom nem vagy egy óvó bácsi, gügyögős típus, de így is ragaszkodnak hozzád az unokák, legyél velük többet. (Eszébe jutott két éve ez a gyerek vitte be a kórházba, újév reggelén.

- A főorvos asszony az ügyeletes, megvizsgálja.
- Van itt valaki hozzátartozója?
- Persze a fiam hozott be.

A nővér behívja a fiatalembert. A fiú ott magasodik a rendelőben, az apja a vizsgáló ágyon.

- Tudja, hogy az apja alkoholista?

Hogyne tudná. Ránéz határozottan, egyenesen, de tisztelettudóan a doktornőre. Egy csöppnyi humort is megőrizve egy pillanat alatt kész a válasz.

- Főorvos asszony azt hiszem, ebben a rendelőszobában mindnyájan tudjuk).

Belenéz a nyílt tekintetbe. Gyerekkora óta semmit nem ígért meg, a biztosnak tűnőt sem.

- Kisfiam, megpróbálom!

Megpróbálja több-kevesebb sikerrel. A születésnapján megfázik: nagyon. Elkapja egy fertőzés.

Koplal, böjtöl, éli fel a tartalékait. Az anyja is egyre gyengül, mind rosszabbul van. Bejön a szobába a kislány, a legidősebb gyerek. („Kislány” már két gyerek anyja). Az öreg egy ideje alig eszik, teákat iszik, meg naponta talán féldeci bort, vagy annyit sem.

- A lány leül az ágyszélére.
- Édesapám vigyázz magadra! Édesapám tudod, ha iszol, akkor is szeretünk! Vigyázz magadra
- Édesapánk!

Megsimogatja az öreget. Meleg barna szemei megkeresik az apja tekintetét. A fáradt tekintet összekapcsolódik a biztató meleg barna szemekkel. A szemek elpárasodnak, azután könnycseppek hullnak. Az öreg feltámaszkodik, megkapaszkodik a könnyes tekintetbe, a lányba. Átöleli, fogja, görcsösen kapaszkodik bele, mintha az élete függne tőle - lehet, hogy valóban így is van - vállára hajtja a fejét, egész testét rázza a zokogás. Könnyeivel áztatja a lány blúzat. Megkönnyebbül, a lány lágyan vissza eresztí a párnára, megtörli a könnyes szemeket.

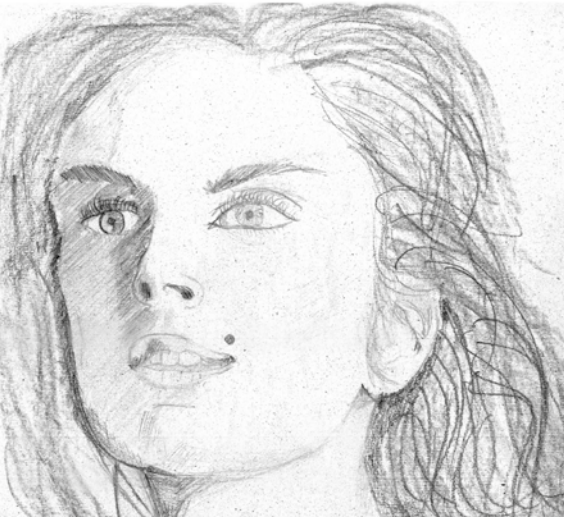
- Édesapám mi szeretünk, vigyázz magadra!

Kezd felépülni, már pár órát fenn van naponta, könnyű munkával elbír. A levegő kevés. Vissza emlékezve; már nyáron is keveset tudott víz alatt úszni, hamar elfogyott a levegő. Azért javul. Az anyja állapota a sugárkezelés óta romlik. Nővérével, sógornőjével felváltva vigyázzák a mamit. Elvan. A mamit napi pár órát kell segíteni, a többi időben nagyrészt fekszik, néha kézműveskedik gyapjúval, szalmával, bőrrel. A levegő kevés, az orr és bőrvérzés sok. Orvoshoz megy.

- Maga nagyon beteg, be kell menjen a kórházba, pár hét vagy egy-két hónap, még rendbe szedik.
- Nem tudok, nem érek rá, anyukámat is gondoznom kell, ha rám kerül a pár nap hetente.
- Nem érti: maga halálos beteg, nem ihat, és kórházba kell menjen. Én tudom, mit beszélek! Tudja, a doktornő is volt nagyon beteg. Saját bőrén tapasztalta. Hivatása mestere.
- Én nem mehetek! A mami, édesanyám, nem éri meg a tavaszt. Én az életem annak az öregasszonynak, a boldogságom, a feleségemnek, a családomnak köszönhetem. Most ami időt tudok, azzal a fáradt öregasszonnyal kell töltssek.
- Amikor én beteg voltam a praxisom függesztettem fel, meg mások is abbahagyták a munkájukat, hogy befeküdjenek és rendbe tegyék őket. Most magával kell, törődjön.
- Ne haragudjon, én nagyon tisztetem, igaza is lehet, de hol ért az ön praxisa annyit, mint az én anyám?

A doktornőt megérinti valami. Képzett belgyógyász. A vérvizsgálatból nem csak a vérszegénységet, hanem szinte mindent tud erről a megöszült beteg emberről. Most megfogták. Ezzel a makacs parasztemberrel nem bír, talán nem is csak makacs? Segíteni szeretne, nem egészségügyi dolgozó, hanem orvos, gyógyító, nő, EMBER!

- Na, idefigyeljen. Holnap bejönnek a feleségével, neki is elmondok mindent, ő készíti össze a gyógyszereit minden nap, amit felírok. Amikor a maminál lesz, azt is összekészíti.

Az édesanyját úgy osszák be maguk közt, hogy minden csütörtökön vért tudjak venni, és pénteken változtatni a gyógyszereken, ha kell. Megértette? A meglévőn kívül van valami baja? (Voltam én tüdőőrmester később hadnagy, értem a parancsot).

– Megértettem, más bajom nincs. Pedig volt; szerettem volna megölelni! Ezt a gyógyító, határozott, szerető tekintetű nőt.

Karácsony este kezdődik. Este megfog születni a teremő gyermeke „Jézuska”, aki azután „Jézus úr”, ha úgy tetszik Úrjézus lesz. Én vagyok az „ügyeletes”. A mostani ajnározós ünneplésekkel is elvagyok, de a csend nekem már többet mond. Így azután a mamival fogunk kettesben szentestét ünnepelni. A csend nekem sokat mond. Ha beszélek neki, csak ha mondani is tudok. Néha meg mondom neki, közben észreveszem, elaludt. Magamba roskadok, elhallgatok. Észre sem veszem, mikor ébred.

- Te csak ülsz itt, mint a kuka!
- Mami, mit mondjak?
- Semmit!

Mindketten tudjuk kimondva-kimondatlanul itt már csak az öregisten szólhat, mindenki más csak beszél! Az öreg megtört szemek valahova messze-messze néznek. Rám néz. Nem bántón, nem vádlón, nem keményen.

- Aztán fiam jól viselkedj, ha már nem leszek is! Onnan főntről rád figyelek!

A megtört, fáradt szemek újra nagyon messze néznek. Megsimítom az arcát és kimegyek elkészíteni az utolsó közös karácsonyfánkat.

A kertben még apám ültette fenyők. Levágok egy szép ágat, a műhelyből behozok egy lyukas vasat, majd az megtartja. Szalmacsillag a tetejébe, aranydió, a legkisebb alma, amit találok. Felkötöm a dióhéj-bölcsőbe fekvő aprócska Jézust is. Megint szemek! Az én Jézuskám jó harminc éves.

Harminc éve karácsony előtt mézet, virágport, propoliszt, pempőt, lépes mézet viszek egy zuglói delikát ajándék boltba. Belép a boltba egy jó harmincas férfi, vásárol ezt-azt. Az eladó hölgy ismeri régről, én most látom először.

- Szeretnék vásárolni valami pici ajándékot a kishúgomnak.
- Tessék választani! És pakolja fel az üvegtetejű fiókból az apró ajándékot. Minek rakja fel?

Látni az üvegen át. Annak, aki lát! A férfi vékony ujjával tapogatja, simogatja az apró tárgyakat. Rájuk sem néz. Megdöbbenek, végigborzongok. Ez az ember nem lát, ez vak! Mai napig nem tudom születése óta-e, vagy később ment el a szeme világa? Láttá-e az édesanyját vagy csak hozzábújva érezte puhaságát, melegét. Látott-e valaha karácsonyfát vagy az édesanyja fogta pici kezét, amikor hozzáértette a tülevelekhez. Látott-e Jézuskát bölcsőben, vagy Úrjézust kereszten?

Ujjával mindent, „megnéz”. Többször visszatér a diónyi Jézuskához.

- Őt szeretném elvinni! Közben a vak szemek valahova nagyon messze néznek.
- Maradt még ilyen apró Jézus?
- Még kettő van.
- Megvenném őket, van egy kislányom, a másikat meg elvinném anyukámnak.
- Nem eladók.
- Miért nem? – kérdem döbbenten.
- Mert van nekem egy szeretett nagyszakállú méhészem, annak akarom adni karácsonyra.

Megölel és kezembe teszi a dióhéjba fekvő Jézuskákat. Abban az évben ott talált rám. Az Ilka utcai boltban elhalkult a város zaja, ránk telepedett a születés misztériuma.

Kész, a fácska mellé teszem sógornőm készítette karácsonyi csokrot, gyümölcsöt, szaloncukrot. Bemegyek a szobába. Beszélgetünk kicsit, pár falatot fogad el, meg a gyógyszereket.

- Mit kérsz még?
- Semmit. Nekem ez lesz az utolsó karácsonyom!
- Tudom, Mami.
- Nem félek meghalni. A szenvedéstől félek, ne tartson sokáig!
- Majdcsak segít, aki ma születik!

Egy perc múlva újra alszik. Teszek-veszek még kicsit, magamba éneklek. „Mennyből az angyal...”. Utána nem tudok szabadulni a zsoldártól; „A keresztfához megyek, mert máshol nem lelhetek...”

Másnap-harmadnap mozgalmasabb az élet. Gyerekek, unokák, dédunokák. Már nem tudják igazán felvidítani, fáradt.

Már ketten hárman kell forgatni, fürdetni, szenved szegény. Nem sokáig: januárba a testből messze száll a lélek. Könnyedén szárnyal, nem húzza vissza semmi, életében mindenét elosztotta.

Az öreg, aki eltemette a még öregebbet megtörik, de összeszedi magát. Tavaszodik, minden zsendül. A télen is a jó barátok, ismerősök aggódtak érte, azt szokta mondani: majd tavasszal, ha erőbe kerül a Nap, a Fény jobb lesz. Jobb is lett.

- Apa hogy érzed magad? Fát kéne ültetni.
- Segítség legyen, meg apósodtól kérd el a kis terepjárót, reggeltől délig-kettőig elvagyok.

Ha borult idő van jobb a csemetéknek, ha süt a nap, simogatja az ősz fejet. Boldog, éled. Délutánra fájnak a lábak, fáradt, de a lelke megkönnyebbül: megint hasznosat tud csinálni. Jólesik, ahogy kíméli és hallgat rá a pár segítség fehérnép. A kiséfából egyre több találja meg a helyét. Negyven, nyolcvan, százötven, már majd háromszáz. Eltéveszt egy sort.

- Ne is törődjön vele, kiássuk, átültetjük a helyére.

Ha nincs segítség ültetni, akkor olt. Vadba nemest. Úgy érzi minden új kis fa az ő gyereke, hogy terem.

Autózva egész nap nem lehet inni bort. Este azért megiszik egy pohárral. A másodiknál megjelennek a meleg barna párás szemek. Soha nem az öregasszony megtört tekintete, nem a fiú kemény, de barátságos nézése, mindig a lány szemei jelennek meg – és nem fog harmadik poharat.

Nagypéntek reggele. Ilyenkor a Szigetvári Református Istentiszteletre szokott menni. (Evangélikus legközelebb Pécsen van, így ilyenkor átpártol a testvér valláshoz). Elfáradt a héten, reggel alig tud kimenni a fürdőszobába, visszafelé már könnyebb. Lehet, ma mégsem megyek be. Már nagyon sajnálja magát, mikor megjön a gyerek. Ha már megjött...

- Kisfiam vigyél be Szigetbe Istentiszteletre.
- Ha muszáj, de itt az autóm vidd el, nekem most sok dolgom lenne. Dönt: bemegyek.

Nehéz a lába, de a lelke könnyű lesz.

Áldás – békesség köszöntik többen, mások intenek vagy biccentenek. Megismerik: évente ezen a napon szokott jönni. A lelkeszőnő prédikál. Magával ragadó. Lelkész pap, tanító, prédikátor. Látni a szószék fehér hátterében a körülötte úszó auráját. Az öreg bámulja a vibráló fényt, issza a pap szavait. Vége a prédikációnak.

- Testvérek énekeljük el a 465. zsoltárt, amely így kezdődik: Szelíd szemed...

Gyorsan fellapozza, mire megtalálja, már kezdik is.

„Szelíd szemed Jézus, jól látja minden vétkemet.”

Pillanat alatt villanak a gondolatok, az elmúlt év, a szemek. Miért ez a zsoldár az ötszáz közül?

Miért nem másik? Ki akarta, ki választotta? Nem ismerte, de könnyű a dallam, énekli, olvassa tovább:

...Tekintsen rám, ha roskadok. ...Tudom, hogy vádat is emel...

Kezdik a negyedik versszakot, közbe hullnak a könnyei.

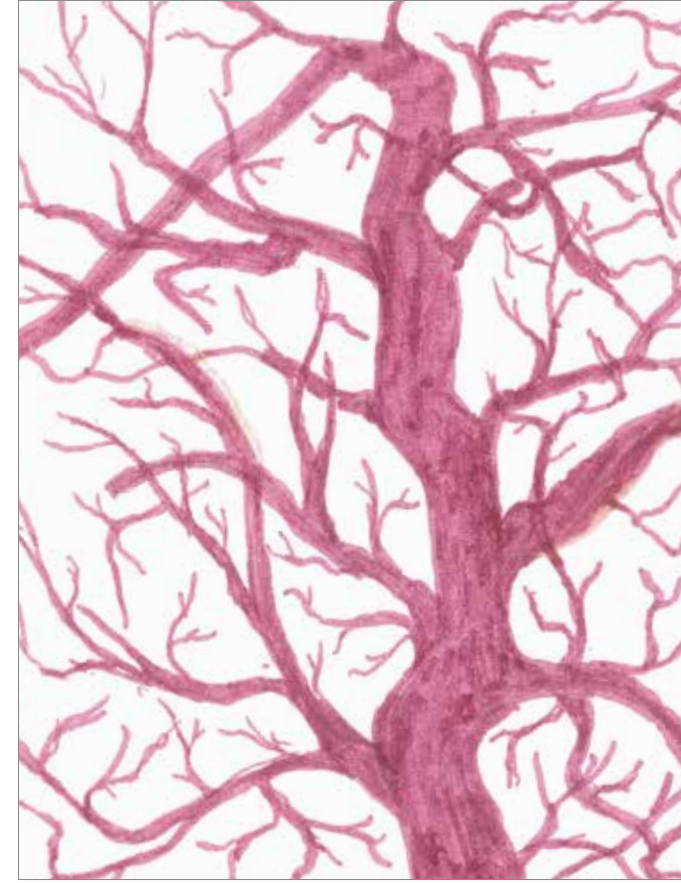
„Szelíd szemed, úr Jézus,
Elítél bár, lásd, én megint
Csak várom, hogy majd rám tekint
Szelíd szemed, úr Jézus.”

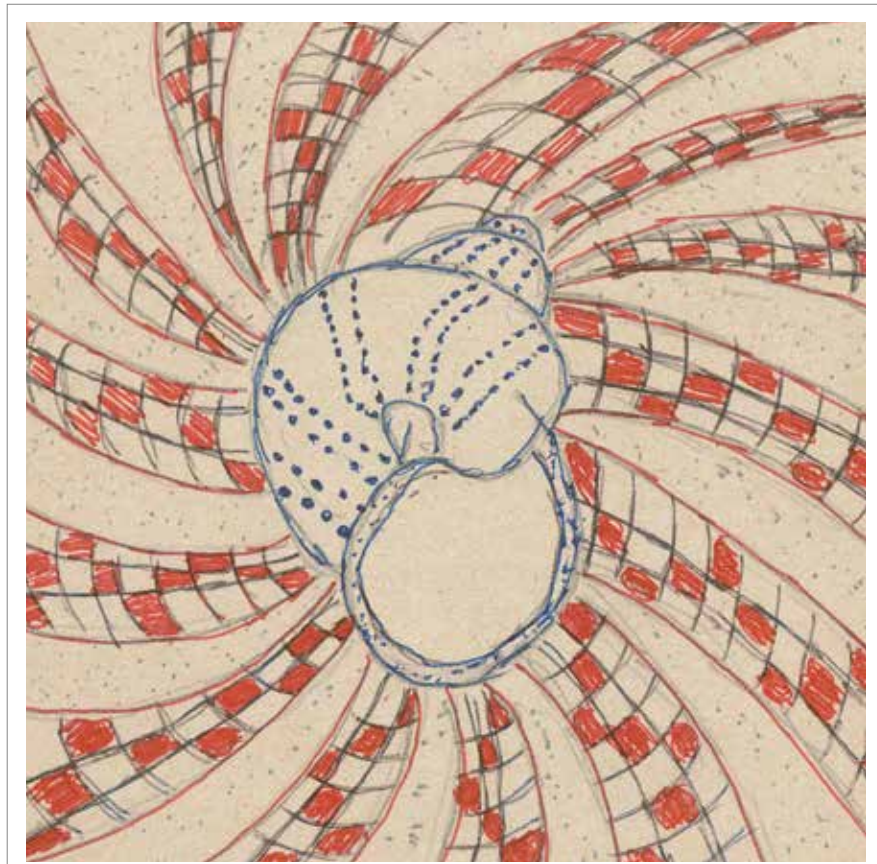
– Öreg Isten mi ez? Szenvedéstörténet, vagy megváltás?

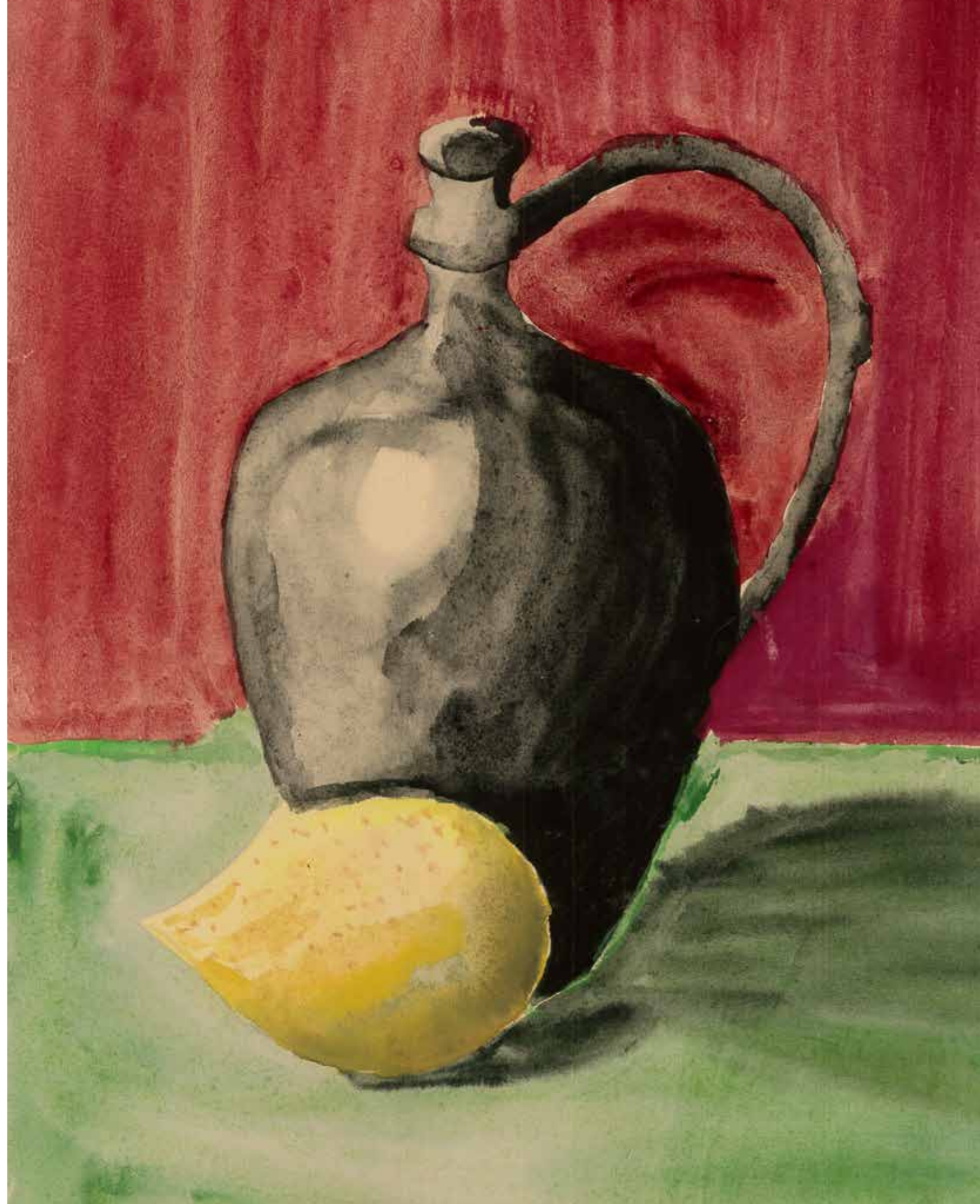
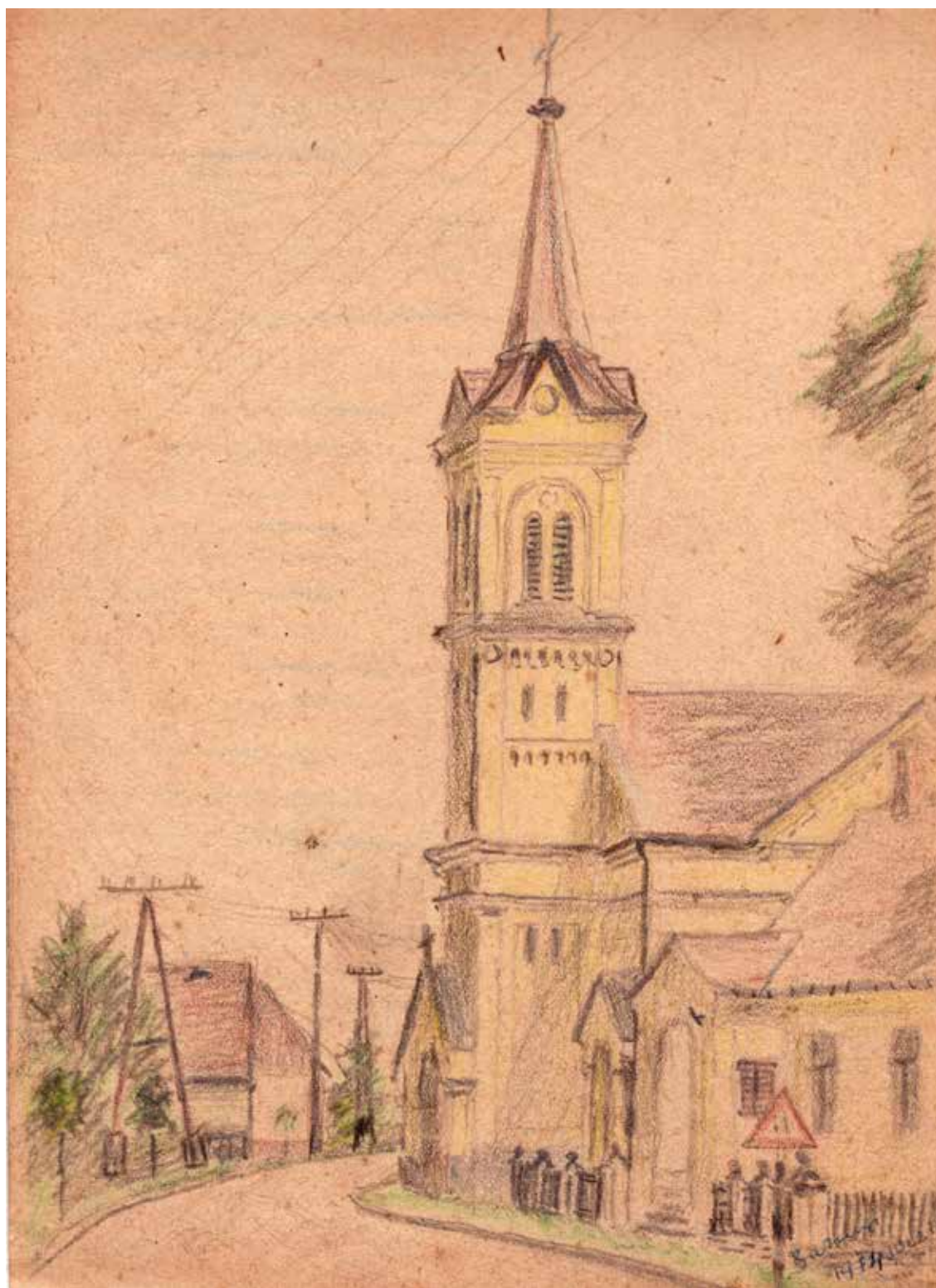
2016 Húsvét- Pünkösd

“KÉPES-LAPOK”

KÉPJEGYZÉK

4. oldal: Horváth Szilveszter, 2012
6. oldal: Pap Ágnes, 5. osztály, 1980
7. oldal: Kovács Gábor, 2006
14. oldal: Jusics Zsolt, 8. osztály, 2001
15. oldal: Bognár Gabriella, 5. osztály, 1997
16. oldal: Szabó Norbert, 1992
24. oldal: Szabados Betti, 5. osztály, 1989
26. oldal: Tankovics Éva, 7. osztály, 1980
27. oldal: Tormási Viktória, 6. osztály, 2004
28. oldal: Szabó Norbert, 1992
30. oldal: Lamp Bálint, 7. osztály, 2004
32. oldal: Szabados Betti, 7. osztály, 1991
52. oldal: Bakonyi Sándor, 1974
89. oldal: Horváth Zsolt, 7. osztály, 2004
94. oldal: Horváth Szilveszter, 2014
95. oldal: Csízik Petra, 7. osztály, 2004
96. oldal: Kántor Eszter, 5. osztály, 1997
97. oldal: Bihari Dávid, 6. osztály, 2000
Szukits Vera, 8. osztály, 1992
98. oldal: Bakonyi Sándor, 1974
99. oldal: Fehér József, 6. osztály, 1976
100. oldal: Hegyháti Anett, 6. osztály, 2000
101. oldal: Kovács Gábor, 2011
Horváth Szilveszter, 2011
102. oldal: Szabó Norbert, 1992

